

**Lik boginje
pravde**

b i l t e n

sudske prakse
Vrhovnog suda
Federacije
Bosne i
Hercegovine

broj 2

**Sarajevo,
juli-decembar
srpanj-prosinac 2007.**

BILTEN SUDSKE PRAKSE
VRHOVNI SUD FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE

OSNIVAČ:

Vrhovni sud Federacije Bosne i Hercegovine,
Sarajevo, Valtera Perića 15

GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK:

Predsjednik suda **AMIR JAGANJAC**

UREĐUJE:

ODJELJENJE ZA PRAĆENJE I
PROUČAVANJE SUDSKE PRAKSE

Amir JAGANJAC

Ignjacije DODIK

Hajrudin HAJDAREVIĆ

Sadudin KRATOVIĆ

Malik HADŽIOMERAGIĆ

Milka MITROVIĆ

Milan PAVLIĆ

Miomir Jočić

IZDAVAČ:

Javno preduzeće
Novinsko-izdavačka organizacija
Službeni list Bosne i Hercegovine
Sarajevo, Magribija 3

ZA IZDAVAČA:

Dragan PRUSINA, direktor

Lik boginje
pravde

b i l t e n

sudske prakse
Vrhovnog suda
Federacije
Bosne i
Hercegovine

broj 2

**Sarajevo,
juli-decembar
srpanj-prosinac 2007.**

S A D R Ź A J

KRIVIČNO PRAVO

- sudske odluke

GRAĐANSKO PRAVO

- sudske odluke

UPRAVNO PRAVO

- Sudske odluke

ABECEDNI STVARNI REGISTAR

- za krivično pravo
- za građansko pravo
- za upravno pravo

REGISTAR PRIMIJENJENIH PROPISA

- za krivično pravo
- za građansko pravo
- za upravno pravo

KRIVIČNO PRAVO

KRIVIČNI ZAKON SFRJ

Mjere zastrašivanja i terora

1.

Član 142. stav 1. preuzetog Krivičnog zakona SFRJ

AKO ČINJENIČNI OPIS RADNJI KOJE SE OPTUŽENOM STAVLJAJU NA TERET SADRŽI ČINJENICE I OKOLNOSTI IZ KOJIH BI PROIZILAZILO DA SU TAKVE NJEGOVE RADNJE IZAZVALE STRAH, NESIGURNOST I PONIŽENJE KOD ODREĐENIH CIVILA, ALI NE I DA JE TE RADNJE SMIŠLJENO PREDUZEO UPRAVO DA BI KOD CIVILNOG STANOVNIŠTVA IZAZVAO OSJEČAJ STRAHA, NESIGURNOSTI I PONIŽENOSTI, A NITI ČINJENICE I OKOLNOSTI DA SU TE RADNJE PREDUZETE U SKLOPU PRIMJENJIVANJA SMIŠLJENIH MJERA ZASTRAŠIVANJA I TERORA PREMA CIVILNOM STANOVNIŠTVU, ONDA TAKAV OPIS DJELA NE SADRŽI OBILJEŽJA KRIVIČNOG DJELA RATNOG ZLOČINA PROTIV CIVILNOG STANOVNIŠTVA IZ ČLANA 142. STAV 1. PREUZETOG KZ SFRJ.

Iz obrazloženja:

U pogledu radnji opisanih u tačkama oslobađajućeg dijela prvostepene presude označenim brojevima 3 i 4, kantonalna tužiteljica u žalbi ističe da je pogrešan zaključak prvostepenog suda da radnje optuženog opisane u tim tačkama ne sadrže obilježja krivičnog djela ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 142. stav 1. preuzetog KZ SFRJ koje bi se sastojalo u primjenjivanju mjera zastrašivanja i terora. Pri tome, tužiteljica ističe da je u činjeničnom opisu djela pod tačkom 3. optužnice određeno navedeno da je radnje opisane u toj tački optužnice optuženi preduzeo u namjeri da kod civila muslimanske nacionalnosti izazove strah, poniženje i nesigurnost, a da je u činjeničnom opisu djela pod tačkom 4. izreke optužnice navedeno da je radnja optuženog opisana u toj tački optužnice izazvala strah, nesigurnost i poniženje kod civila muslimanske nacionalnosti.

Ovi žalbeni navodi tužiteljice ne dovode u pitanje pravilnost zaključka prvostepenog suda da radnje optuženog, označene kao tačke 3. i 4. izreke oslobađajućeg dijela presude, ne sadrže obilježja krivičnog djela ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 142. stav 1. preuzetog KZ SFRJ, učinjenog primjenjivanjem mjera zastrašivanja i terora. Naime, iz zakonskog opisa krivičnog djela ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 142. stav 1. preuzetog KZ SFRJ proizilazi da je jedna od mogućih radnji učinjenja ovog krivičnog djela i primjenjivanje mjera zastrašivanja i terora. Ovako određena radnja učinjenja ovog krivičnog djela ukazuje da je za postojanje krivičnog djela ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 142. stav 1. preuzetog KZ SFRJ nedovoljno utvrđenje da su preduzete pojedinačne radnje koje su prouzrokovale strah kod civilnih stanovnika nego je, s obzirom da je kao radnja učinjenja ovog krivičnog djela određeno primjenjivanje mjera zastrašivanja i terora, potrebno utvrditi da je svaka pojedinačna radnja zastrašivanja civilnog stanovništva smišljeno preduzeta kako bi se njome izazvao osjećaj straha, nesigurnosti i poniženosti kod civilnog stanovništva i da je svaka ta radnja izvršena u kontekstu svjesne primjene mjera zastrašivanja i terora nad civilnim stanovništvom. U konkretnom slučaju, činjenični opis radnji koje se stavljaju optuženom na teret u tački 4. izreke optužnice sadrži naznaku da je radnja koju je on preduzeo izazvala strah, nesigurnost i poniženje kod određenih civila, ali ne sadrži činjenice i okolnosti iz kojih proizilazi da je optuženi te radnje smišljeno preduzeo upravo da bi kod civilnog stanovništva izazvao osjećaj straha, nesigurnosti i poniženosti, a niti činjenice i okolnosti iz kojih proizilazi da je ta radnja preduzeta u sklopu primjenjivanja smišljenih mjera zastrašivanja i terora. Takođe, činjenični opis radnji koje se optužnicom stavljaju na teret optuženom tačkom 3. sadrži naznaku da je radnje opisane u toj tački optužnice optuženi preduzeo u namjeri da kod civila muslimanske nacionalnosti izazove strah, poniženje i nesigurnost, ali ne i činjenice i okolnosti iz kojih bi proizilazilo da je ta pojedinačna radnja preduzeta u sklopu primjenjivanja smišljenih mjera zastrašivanja i terora civilnog stanovništva. Iz tog razloga pravilan je zaključak prvostepenog suda da radnje optuženog, onako kako su one opisane u tačkama 3., 4. izreke optužnice ne sadrže obilježja krivičnog djela ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 142. stav 1. preuzetog KZ SFRJ učinjenog primjenjivanjem mjera zastrašivanja i terora nad civilnim stanovništvom.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije bosne i Hercegovine, broj 070-0-Kž-07-000168 od 24.04.2007.godine)

Međunarodni oružani sukob

2.

Član 142. stav 1. Krivičnog zakona SFRJ

OKOLNOST DA SE PREDMETNI DOGAĐAJ DESIO 19.06.1992.GODINE ODNOSNO PRIJE 20.06.1992. GODINE KADA JE ODLUKOM PREDsjedništVA BOSNE I HERCEGOVINE, U BOSNI I HERCEGOVINI PROGLAŠENO RATNO STANJE, NE DOVODI U PITANJE UTVRĐENJE SUDA DA SE TAJ DOGAĐAJ DESIO U VRIJEME I U VEZI SA MEĐUNARODNIM SUKOBOM KOJI JE POSTOJAO U BOSNI I HERCEGOVINI.OVO S OBZIROM NA REZOLUCIJU VIJEĆA SIGURNOSTI UN BROJ 752 OD 15.05.1992.GODINE KOJOM JE OD SVIH STRANA U SUKOBU I OSTALIH KOJIH SE TO TIČE U BOSNI I HERCEGOVINI ZATRAŽENA TRENUTAČNA OBUSTAVA BORBE, ZATIM DA SE SVI OBLICI MJEŠANJA UKLJUČIVŠI I VOJNE KOJI DOLAZE IZVAN BOSNE I HERCEGOVINE ODMAH OBUSTAVE.

Iz obrazloženja:

Neosnovano se žalbom optuženog pobija i pravilnost zaključka prvostepenog suda da je u vrijeme kada je optuženi preduzeo radnju za koju je oglašen krivim u tački 2. izreke osuđujućeg dijela pobijane presude u Bosni i Hercegovini postojao međunarodni oružani sukob, te, sljedstveno tome, da su se na taj sukob odnosila pravila međunarodnog humanitarnog prava. Pri tome, žalbom optuženog se navedeno utvrđenje prvostepenog suda osporava samo isticanjem mogućnosti da se predmetni događaj desio 19.06.1992. godine, dakle, prije 20.06.1992. godine kada je Odlukom Predsjedništva Republike Bosne i Hercegovine u Bosni i Hercegovini proglašeno ratno stanje. Međutim, imajući u vidu Rezoluciju Vijeća sigurnosti UN broj 752 od 15.05.1992. godine kojom je od svih strana i ostalih kojih se to tiče u Bosni i Hercegovini zatražena trenutačna obustava borbe, zahtjevano da se svi oblici miješanja, uključivši i vojne, koji dolaze izvan Bosne i Hercegovine odmah obustave, ovaj sud nalazi da mogućnost da se predmetni događaj desio prije donošenja Odluke Predsjedništva Republike Bosne i Hercegovine kojom se u Bosni i Hercegovini proglašava ratno stanje, ne dovodi u pitanje utvrđenje prvostepenog suda da se navedeni događaj desio za vrijeme i u vezi sa međunarodnim oružanim sukobom koji je postojao u Bosni i Hercegovini i na koji se primjenjuju pravila međunarodnog humanitarnog prava.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj 070-0-Kž-06-000159 od 19.09.2006.godine)

KRIVIČNI ZAKON FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE

Umišljaj na lišenje života

3.

Član 37. Krivičnog zakona Federacije Bosne i Hercegovine

IAKO JE OPTUŽENI PUCANJEM IZ PIŠTOLJA OŠTEĆENOM NANIO TEŠKU TJELESNU OZLJEDU U PREDJELU TRBUHA, ODNOSNO DIO TIJELA U KOJEM SE NALAZE VITALNI ORGANI, ZA IZVOĐENJE PRAVNOG ZAKLJUČKA O TOME DA LI JE UMIŠLJAJ OPTUŽENOG BIO USMJEREN NA USMRĆENJE OŠTEĆENOG ILI NJEGOVO TEŠKO TJELESNO OZLIJEĐIVANJE OD ZNAČAJA JE NE SAMO PROUZROKOVANA POSLJEDICA NEGO I TO DA LI JE RADNJE KOJE JE OPTUŽENI PREDUZEIO UKAZUJU DA JE ON HTIO ILI PRISTAO NA USMRĆENJE OŠTEĆENOG ILI NE. POŠTO JE U POBIJANOJ PRESUDI PRAVILNO UTVRĐENO DA JE OPTUŽENI PRI ISPALJENJU HITCA U PRAVCU OŠTEĆENOG DRŽAO PIŠTOLJ USMJEREN NADOLJE, TJ. PREMA DONJEM DIJELU TIJELA OŠTEĆENOG ONDA JE S OBZIROM NA TU OKOLNOST KOD OPTUŽENOG POSTOJAO UMIŠLJAJ NA TEŠKO TJELESNO OZLIJEĐIVANJE OŠTEĆENOG, A NE NA NJEGOVO USMRĆENJE.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj 070-0-Kž-06-000269 od 26.09.2006. godine).

Propust oštećenih da se vežu sigurnosnim pojasem

4.

Član 21. Krivičnog zakona Federacije Bosne i Hercegovine

SA ASPEKTA POSTOJANJA KRIVIČNOG DJELA TEŠKO KRIVIČNO DJELO PROTIV SIGURNOSTI JAVNOG PROMETA IZ ČLANA 336. STAV 2. U VEZI SA ČLANOM 332. STAV 1. KZ FBiH NIJE OD ZNAČAJA OKOLNOST AKO SMRTNO STRADALI OŠTEĆENI U TOJ SAOBRAĆAJNOJ NEZGODI NISU BILI VEZANI SIGURNOSNIM POJASEVIMA, JER TA OKOLNOST NE ISKLJUČUJE KRIVIČNOPRAVNU RELEVANTNU UZROČNA POVEZANOST IZMEĐU PROPUSTA U VOŽNJI OPTUŽENOG I POSLJEDICA (KAKO OSNOVNE TAKO I TZV. TEŽE POSLJEDICE), ALI MOŽE BITI OD ZNAČAJA ZA ODLUKU O KAZNI.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj 070-0-Kž-000006 od 05.04.2007.)

Odbijanje davanja odgovora na pitanja kao otežavajuća okolnost

5.

Član 49. stav 1. Krivičnog zakona Federacije Bosne i Hercegovine

OPTUŽENOJ SE NE MOŽE KAO OTEŽAVAJUĆA OKOLNOST CJENITI TO ŠTO PRILIKOM DAVANJA ISKAZA NIJE HTJELA DA ODGOVARA NA PITANJA VEZANA ZA KRIVIČNO DJELO, S OBZIROM DA, PREMA ODREDBI ČLANA 6. STAV 3. ZKP FBIH NIJE DUŽNA IZNIJETI SVOJU ODBRANU NITI ODGOVARATI NA POSTAVLJENA PITANJA.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj 070-0-Kž-07-000228 od 05.06.2007. godine)

Teške i lake tjelesne povrede kao otežavajuće okolnosti

6.

Član 49. stav 1. Krivičnog zakona Federacije Bosne i Hercegovine

OKOLNOSTI NE OVISI POSTOJANJE OVOG KRIVIČNOG DJELA. KAO OTEŽAVAJUĆE I OLAKŠAVAJUĆE OKOLNOSTI KOJE UTIČU NA ODMJERAVANJE KAZNE, MOGUĆE JE UZETI SAMO ONE OKOLNOSTI KOJE SU IZVAN BIĆA KRIVIČNOG DJELA ZA KOJE JE OPTUŽENI OGLAŠEN KRIVIM. RADI TOGA JE SUD PRAVILNO POSTUPIO KADA JE OPTUŽENOM PRILIKOM ODMJERAVANJA KAZNE ZA KRIVIČNO DJELO TEŠKO DJELO PROTIV SIGURNOSTI JAVNOG SAOBRAĆAJA IZ ČLANA 336. STAV 2. U VEZI SA ČLANOM 332. STAV 1. KZ FBIH ZA ČIJE POSTOJANJE JE DOVOLJNO NASTUPANJE SMRTI JEDNE OSOBE (OBJEKTIVNI UVJET INKRIMINACIJE), KAO OTEŽAVAJUĆE OKOLNOSTI CJENIO DA SU JOŠ DVIJE OSOBE ZADOBILE TEŠKE TJELESNE POVREDE I JEDNA OSOBA LAKE TJELESNE POVREDE, JER OD TIH OKOLNOSTI NE OVISI POSTOJANJE OVOG KRIVIČNOG DJELA.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije, broj 070-0-Kž-07-00081 od 11.04.2007. godine)

Kajanje kao olakšavajuća okolnost

7.

Član 49. Krivičnog Zakona Federacije Bosne i Hercegovine

PRILIKOM ODMJERAVANJA KAZNE SUD NE MOŽE UZETI U OBZIR I CJENITI KAO OLAKŠAVAJUĆU OKOLNOST SAMO IZJAVU OPTUŽENOG DA SE KAJE

ZA UČINJENO KRIVIČNO DJELO , AKO SE IZ TE IZJAVE NE VIDI U ČEMU JE TO KAJANJE KONKRETNO SADRŽANO. OVO ZBOG TOGA, JER DA BI IZRAŽENO KAJANJE MOGLO PREDSTAVLJATI OLAKŠAVAJUĆU OKOLNOST POTREBNA JE MANIFESTACIJA STVARNOG, A NE SAMO VERBALNOG KAJANJA OPTUŽENOG ZA UČINJENO KRIVIČNO DJELO.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj 070-0-Kž-07-000224 od 16.08.2007. godine)

Elementi krivičnih djela kao otežavajuće okolnosti

8.

Član 49. stav 1. Krivičnog zakona federacije Bosne i Hercegovine

OKOLNOSTI DA JE OPTUŽENI DJELO UČINIO NOSEĆI SA SOBOM OPASNO ORUĐE-NOŽ, ZATIM DA JE TIM NOŽEM PRIJETIO OŠTEĆENIMA I DA JE KOD OŠTEĆENIH IZAZVAO STRAH I UZNEMIRENOST, TE DA JE DJELO UČINIO SA NAMJEROM SU OKOLNOSTI KOJE ULAZE U ZAKONSKA OBILJEŽJA KRIVIČNIH DJELA ZA KOJA JE OPTUŽENI OGLAŠEN KRIVIM, PA SE STOGA TE OKOLNOSTI NE MOGU OPTUŽENOM DVOSTRUKO VREDNOVATI I PRI UTVRĐIVANJU POSTOJANJA ZAKONSKIH ELEMENATA KRIVIČNIH DJELA ZA KOJA JE OGLAŠEN KRIVIM I PRI ODMJERAVANJU KAZNE KAO OTEŽAVAJUĆE OKOLNOSTI.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj 070-0-Kž-07-000388 od 11.09.2007. godine)

Nepružanje pomoći kao otežavajuća okolnost

9.

Član 49. stav 1. Krivičnog zakona Federacije Bosne i Hercegovine

PRILIKOM ODMJERAVANJA KAZNE OPTUŽENOM, KOJI JE IZ VATRENOG ORUŽJA PUCAO U OŠTEĆENOG KAKO BI GA LIŠIO ŽIVOTA, SUD NIJE MOGAO UZETI U OBZIR I CJENITI KAO OTEŽAVAJUĆU OKOLNOST TO ŠTO NAKON PUCANJA, OŠTEĆENOM NIJE POKUŠAO POMOĆI I SPASITI ŽIVOT, JER JE TO OKOLNOST KOJA PREDSTAVLJA OSNOV ZA PRAVNI ZAKLJUČAK DA JE OPTUŽENI LIŠIO ŽIVOTA OŠTEĆENOG SA UMIŠLJAJEM.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj 070-0-Kž-07000348 od 07.08.2007. godine)

Produženo krivično djelo

10.

Član 55. stav 2. Krivičnog zakona Federacije Bosne i Hercegovine

ZA POSTOJANJE PRODUŽENOG KRIVIČNOG DJELA RAZBOJNIŠTVA (KAO SLOŽENOG KRIVIČNOG DJELA OD PRINUDE I KRAĐE), IZ ČLANA 289. STAV 1. KZ FBiH, POTREBNO JE IZMEĐU OSTALOG, DA POSTOJI ISTOVJETNOST OŠTEĆENE OSOBE, S OBZIROM DA SE TIM KRIVIČNIM DJELOM PRVENSTVENO UGROŽAVA ŽIVOT ILI TJELO TE OSOBE. KAKO U KONKRETNOM SLUČAJU TAJ UVJET NIJE BIO ISPUNJEN, JER SU ČETRI KRIVIČNOPRAVNE RADNJE OVOG SLOŽENOG KRIVIČNOG DJELA UČINJENE UPOTREBOM PRINUDE NA ŠTETU RAZLIČITIH OŠTEĆENIH OSOBA, SUD JE POVRIJEDIO KRIVIČNI ZAKON U KORIST OPTUŽENOG KADA JE TAKVE RADNJE OPTUŽENOG PRAVNO KVALIFIKOVAO KAO PRODUŽENO KRIVIČNO DJELO RAZBOJNIŠTVA.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj Kž-46/04 od 06. 04.2004. godine)

Sukcesivno prisvajanje novca

11.

Članak 384. stavak 3. u vezi sa stavkom 1. Kaznenog zakona Federacije Bosne i Hercegovine

AKO ČINJENIČNI OPIS DJELA IZ PODNESENE OPTUŽBE SADRŽI ČINJENICE I OKOLNOSTI, PREMA KOJIMA JE OSUMNJIČENIK OBAVLJAJUĆI POSLOVE POSREDOVANJA U OSIGURANJU, ZAKLJUČIVANJA UGOVORA SA OSIGURANICIMA I NAPLATE UGOVORNIH PREMIJA, U NAMJERI PRIBAVLJANJA PROTIVPRAVNE IMOVINSKE KORISTI, U VREMENSKOM PERIODU OD 08.06.D0 21.03.2005.GODINE, SUKCESIVNO PRISVAJAO NOVAC OD NAPLAĆENIH PREMIJA OSIGURANJA I TIME OSTVARIO ZAJEDNIČKU ŠTETNU POSLJEDICU U VIDU PRIBAVLJANJA IMOVINSKE KORISTI U IZNOSU OD 53.442,00 KM ,ONDA SE TAKO OPISANA DJELATNOST NE MOŽE PRAVNO OCJENITI KAO PRODULJENO KAZNENO DJELO, VEĆ SAMO KAO JEDNO KAZNENO DJELO PRONEVJERE U SLUŽBI IZ ČLANKA 384.STAVAK 3. U VEZI SA STAVKOM 1. KZ FBiH. STOGA JE, SUDIJA ZA PREDHODNO SASLUŠANJE POGRIJEŠIO KADA JE ZANEMARIO TAKAV ČINJENIČNI OPIS DJELA I U

NJEMU POSEBNO OSTVARENU ZAJEDNIČKU ŠTETNU POSLJEDICU, TE PRILIKOM PRAVNE OCJENE DJELA IZVAN NJEGOVIH OKVIRA, POŠAO OD NALAZA I MIŠLJENJA VJEŠTAKA FINANSIJSKE STRUKE U KOJEM JE PRIKAZANO 408 SLUČAJEVA IZDATIH POLICA OSIGURANJA NA ODREĐENE IZNOSE KOJE JE NAPLATIO OSUMNJIČENIK A ZA KOJE NIJE POLAGAO NOVAC I NA TEMELJU TOGA ZAKLJUČIO, DA SE RADI O KONSTRUKCIJI PRODLJENOG KAZNENOG DJELA KOD KOJEG SE S NE MOŽE VRŠITI SABIRANJE POJEDINAČNIH IZNOSA PRISVOJENOG NOVCA.

Iz obrazloženja:

Iz pobijanog rješenja se vidi da se prvostupanjski sud oglosio stvarno nenadležnim da postupa u krivičnom predmetu protiv osumnjičenog B. Z, te je naveo da će se po njegovoj pravomoćnosti isti dostaviti Općinskom sudu u Bugojnu kao mjesno i stvarno nadležnom sudu. Kao razloge za donošenje pobijanog rješenja navodi da je osumnjičeni prema činjeničnom opisu djela u vremenskom periodu od 08.06.2000. godine do 21.03.2005.godine sukcesivno prisvajao novac od naplaćenih premija osiguranja i da je tako pribavio protivpravnu imovinsku korist u ukupnom iznosu od 53.442,00 KM , ali da se iz nalaza i mišljenja vještaka finansijske struke vidi da se do tog iznosa došlo sabiranjem iznosa više pojedinačnih radnji, koji ni u jednom slučaju ne prelazi iznos od 10.000,00 KM, što znači da se, po njegovoj ocjeni, te radnje mogu pravno kvalifikovati samo kao osnovni oblik krivičnog djela pronevjere u službi iz člana 384. stav 1. KZ FBiH, za koje je stvarno nadležan da sudi Općinski sud u Bugojnu.

Međutim, ovaj sud smatra, da je navedeno shvatanje i postupanje prvostupanjskog suda bilo pogrešno, a našta je pravilno ukazao tužitelj u svojoj žalbi. Naime, svaki činjenični opis djela iz podnesene optužnice bi trebao sadržavati činjenice i okolnosti koje predstavljaju obilježja nekog krivičnog djela. Koje je krivično djelo u pitanju, nakon podnošenja optužnice procjenjuje sud jer u smislu člana 295. stav 2. Zakona o krivičnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine nije vezan za prijedloge tužitelja u pogledu pravne ocjene djela. Tu svoju pravnu ocjenu sud mora zasnovati isključivo na činjenicama i okolnostima iz činjeničnog opisa djela optužnice. Dakle, nije moguće da se sud kao u ovom slučaju poziva na nalaz i mišljenje vještaka kod činjenice da optužnica kao pravni akt i dalje egzistira sa činjeničnim opisom djela koje sadrži činjenice i okolnosti koje se mogu podvesti pod bitna obilježja krivičnog djela pronevjere u službi iz člana 384. stav 3. u vezi sa stavom 1. KZ FBiH.

S toga je, sudija za prethodno saslušanje pogriješio kada je protivno pravilima postupka zanemario činjenični opis djela iz optužnice i prilikom pravne ocjene djela izvan njegovih okvira (činjeničnog opisa djela) pošao od nalaza i mišljenja vještaka finansijske struke u kojem je prikazano 408 slučajeva izdatih polica osiguranja na određene iznose koje je naplatio osumnjičeni a za koje nije polagao novac, i na temelju toga u obrazloženju pobijanog rješenja izveo zaključke, da se radi o konstrukciji produženog

krivičnog djela (faktički po shvatanju iznesenom u tom rješenju produženo krivično djelo sastavljeno 408 krivičnih djela), kod kojeg se kako dalje navodi ne može vršiti sabiranje pojedinačnih iznosa prisvojenog novca i da se u ovakvom slučaju kvalifikacija vrši na osnovu najtežeg djela u okviru učinjenih radnji, pa da se dosljedno svemu tome radnje osumnjičenog mogu pravno kvalifikovati kao produženo krivično djelo pronevjere u službi iz člana 384.stav 1. KZ FBiH.

Nasuprot tome, po mišljenju ovog suda, ako činjenični opis djela iz podnesene optužnice sadrži činjenice i okolnosti, prema kojima je osumnjičeni obavljajući poslove posredovanja u osiguranju, zaključivanja ugovora sa osiguranicima i naplate ugovorenih premija, u namjeri pribavljanja protivpravne imovinske koristi, u naznačenom vremenskom periodu sukcesivno prisvajao novac od naplaćenih premija osiguranja i time ostvario zajedničku štetnu posljedicu u vidu pribavljanja imovinske koristi u iznosu od 53.442,00 KM, onda se tako opisana djelatnost ne može pravno ocijeniti kao produženo krivično djelo, već samo kao jedno krivično djelo pronevjere u službi iz člana 384. stav 3. u vezi sa stavom 1. KZ FBiH, a našta je tužitelj u svojoj žalbi pravilno ukazao.

Posljedično tome, s obzirom na zaprječenu kaznu za naprijed navedeno krivično djelo, po mišljenju ovog suda, stvarno nadležan da postupa u ovom krivičnom predmetu je Kantonalni sud u Novom Travniku, pa je stoga sudija za prethodno saslušanje pogriješio kada je donio pobijano rješenje kojim se taj sud stvarno oglasio nenadležnim.

S obzirom na sve naprijed izloženo ovaj sud smatra da su opravdani žalbeni prigovori tužitelja pa je temeljem toga rješavajući po njegovoj žalbi a na osnovu člana 337.stav 3. ZKP FBiH odlučio kao u izreci.

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj 070-0-Kž-07-000044 od 11.09.2007. godine)

ZAKON O KRIVIČNOM POSTUKU FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE

Pretpostavka nevinosti

12.

Član 3. stav 1. Zakona o krivičnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine

NEOSNOVANI SU ŽALBENI NAVODI TUŽITELJA DA SU OPTUŽENI, UKOLIKO SU SMATRALI DA SU NA BLAGAJNI PREDUZEĆA PREDALI I NOVČANE IZNOSE ČIJE IM JE PRISVAJANJE STAVLJENO NA TERET, TREBALI SUDU KAO DOKAZ TOGA PREDATI PRIZNANICE O POLOGU PAZARA, TE DA JE SUD POŠTO TO ONI NISU UČINILI MORAO OVU OKOLNOST UZETI U OBZIR

PRILIKOM OCJENE OSNOVANOSTI OPTUŽNICE. OVO NE SAMO ZBOG TOGA, ŠTO JE IZ NALAZA I MIŠLJENJA VJEŠTAKA VIDLJIVO, DA DOKUMENTACIJA KOJA NEDOSTAJE, NIJE SAMO ONA KOJA SE ODNOSI NA RAZDUŽENJE OPTUŽENIH, NEGO I DOKUMENTACIJA KOJA SE ODNOSI I NA NJIHOVO ZADUŽENJE, VEĆ SE OVAKVI ŽALBENI PRIGOVORI TUŽITELJA NE MOGU PRIHVATITI I RADI TOGA, ŠTO JE ODREDBOM ČLANA 3. STAV 1. ZKP FBiH PROPISANO, DA SE SVAKO SMATRA NEVINIM ZA KRIVIČNO DJELO DOK SE PRAVOMOĆNOM PRESUDOM NE UTVRDI NJEGOVA KRIVNJA, A TO ZNAČI DA JE TERET DOKAZIVANJA BIO NA TUŽITELJU I DA NASUPROT TOME OPTUŽENI NISU BILI DUŽNI DOKAZIVATI SVOJU NEVINOST.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj: 154/05 od 30.06.2005. godine)

Pravo na odbranu

13.

Član 92.stav 2. u vezi sa članom 7. Zakona o krivičnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine

AKO OPTUŽENI ODLUČI DA DADNE SVOJ ISKAZ, ONDA ON SA JEDNE STRANE NEMA OBAVEZU DA DADNE ISTINITI ISKAZ, ALI SA DRUGE STRANE TAKVO SVOJE PRAVO NE SMIJE DA ZLOUPOTREBLJAVA U SMISLU DA ZA UČINJENJE KRIVIČNOG DJELA SVJESNO I LAŽNO TERETI DRUGE OSOBE U NASTOJANJU DA SE STVORE PRETPOSTAVKE ZA PREDUZIMANJE KRIVIČNOG GONJENJA PROTIV TIH OSOBA. TO ZNAČI DA JE ODBRANA OPTUŽENOG NJEGOVO PRAVO A NE DUŽNOST, PA AKO SE ODLUČI DA JE IZNESE MOŽE BITI I ISKONSTRUISANA, ALI SAMO U OKVIRU TOG PRAVA NA ODBRANU KOJA NE PODRAZUMJEVA MOGUĆNOST SVJESNOG I LAŽNOG PREBACIVANJE NJEGOVE KRIVNJE NA DRUGE OSOBE.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj 070-0Kž-07-000360 od 06.09.2007. godine)

Neophodnost produženja pritvora

14.

Članak 146. stavak 1. točka d) Zakona o kaznenom postupku Federacije Bosne i Hercegovine

DA BI SE PREMA OPTUŽENIKU PRODUŽIO PRITVOR IZ OSNOVA ČLANKA 146. STAVAK 1. TOČKA D) ZKP FBiH, IZMEĐU OSTALOG JE POTREBNO UTVRDITI I U RJEŠENJU OBRAZLOŽITI POSTOJANJE OKOLNOSTI IZ KOJIH PROIZILAZI, DA JE TO PRODUŽENJE PRITVORA NEOPHODNO RADI SIGURNOSTI GRAĐANA ILI IMOVINE, A KOJA NEOPHODNOST MORA PROIZILAZITI IZ POSEBNOG NAČINA UČINJENJA KAZNENOG DJELA, ALI I POSEBNE PRIRODE I TEŽINE PROUZROKOVANE POSLJEDICE. U SUPROTNOM AKO SE TO NE BI UTVRĐIVALO I OBRAZLAGALO U RJEŠENJU, ONDA BI SE OVA PO PRIRODI FAKULTATIVNA OSNOVA ZA PRODUŽENJE PRITVORA PRETVORILA U OBLIGATORNU, ŠTO PO ZAKONU NIJE DOZVOLJENO.

Iz obrazloženja:

Pobijajući navedenu odluku prvostepenog suda, optuženi u svojoj žalbi prije svega navodi da u pobijanom rješenju nisu navedeni valjani razlozi za odluku o njegovom daljnjem zadržavanju u pritvoru, a oni koji su navedeni predstavljaju zakonska obilježja navedenoga krivičnog djela i sami po sebi ne bi mogli predstavljati dovoljnu osnovu za odluku o produženju pritvora. Osim toga, prvostepeni sud nije obrazložio kako bi i na koji način bila ugrožena sigurnost građana i imovine njegovim boravkom na slobu. S tim u vezi je predložio da se pobijano rješenje preinači i on odmah pusti na slobodu ili da se isto ukine i predmet vrati na ponovno odlučivanje.

Nakon što je ispitao navedene žalbene prigovore optuženog, ovaj sud je našao da su oni osnovani. Naime, osnovano se u žalbi optuženog navodi da u pobijanom rješenju nisu navedeni valjani razlozi iz kojih bi nedvojbeno proizilazila neophodnost produženja pritvora zbog sigurnosti građana i imovine. Umjesto toga, navode se pojedina zakonska obilježja predmetnoga krivičnog djela koja sama po sebi ne mogu predstavljati dovoljnu osnovu za odluku o produženju pritvora. U žalbi se također opravdano ukazuje i na izostanak obrazloženja donesene odluke o produženju pritvora u pogledu činjenica kako bi i zbog čega bila ugrožena sigurnost građana i imovine. Bez postojanja te neophodnosti odluka o produženju pritvora po tački d. stava 1. člana 146. ZKP FBiH ne bi bila zakonita. Stoga samo navođenje odnosno ponavljanje pojedinih zakonskih obilježja predmetnoga krivičnog djela, a uz to i njihovo pogrešno navođenje, kao npr. umišljajno postupanje optuženog u odnosu na prouzrokovanu posljedicu, predstavljalo bi obligatornu osnovnu za produženje pritvora u svakom takvom slučaju, zbog čega navedena zakonska odredba izričito i traži da je za daljnje produženje pritvora po tački d. bitno utvrditi i samu neophodnost produženja pritvora, koja mora proizilaziti iz posebnoga načina počinjenja predmetnoga krivičnog djela ali i posebne prirode i težine prouzrokovane posljedice. Jedino se kod krivičnog djela terorizma uzima da se i samim ostvarenjem zakonskih obilježja toga djela ugrožava sigurnost građana i imovine. Kako u pobijanom rješenju nisu navedene činjenice i okolnosti iz kojih bi nedvojbeno proizilazila ta neophodnost, niti je sama odluka o daljnjem produženju pritvora po navedenoj pritvorskoj osnovi

dostatno i valjano obrazložena, to je uvažanjem žalbe optuženog ovaj sud i ukinuo pobijano rješenje i predmet vratio na ponovno odlučivanje.

Na osnovu navedenog, a imajući u vidu i ostale žalbene navode, ovaj sud je odlučio kao u izreci.

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj 070-0-Kž-07-000417 od 28.08.2007.godine)

Stvarna mogućnost izjašnjenja o razlozima za pritvor

15.

Član 146.stav 1. tačka d) Zakona o krivičnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine

i

Član 5. stav 3. Evropske konvencije o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda

AKO PRIJE ODRŽAVANJA SJEDNICE VIJEĆA NA KOJOJ JE RAZMATRAN PRIJEDLOG TUŽITELJA ZA PRODUŽENJE PRITVORA, OPTUŽENOM I NJEGOVOM BRANITELJU NIJE URUČENA POTVRĐENA OPTUŽNICA KOJA JE SADRŽAVALA PISMENO OBRAZLOŽENI PRIJEDLOG TUŽITELJA ZA PRODUŽENJE PRITVORA IZ OSNOVA ČLANA 146. STAV 1.TAČKA D) ZKP FBIH (ISTO BI VAŽILO I ZA OSTALE ZAKONSKE OSNOVE), ONDA OPTUŽENOM I BRANITELJU NIJE PRUŽENA STVARNA MOGUĆNOST DA SE PRED SUDOM IZJASNE O RAZLOZIMA ZBOG KOJIH JE TUŽITELJ PREDLOŽIO PRODUŽENJE PRITVORA, PA JE TIME POVRIJEĐENO PRAVO NA ODBRANU OPTUŽENOG IZ ČLANA 5. STAV 3. EKLJP.

Iz obrazloženja:

Pobijajući prvostepeno rješenje zbog povrede odredbe člana 5. stav 3. EKLJP, optuženi u žalbi ističe da je njegov branitelj telefonskim putem obaviješten o održavanju sjednice vanraspravnog vijeća prvostepenog suda na kojoj je razmatran prijedlog tužitelja za produženje pritvora, da je u vrijeme prijema takve obavijesti branitelj bio na ulici i bez spisa u torbi, da na sjednici vanraspravnog vijeća na kojoj je razmatran prijedlog tužitelja za produženje pritvora branitelj nije raspolagao potvrđenom optužnicom sa pismenim prijedlogom tužitelja za produženje pritvora jer mu ona nije bila uručena, te da stoga branitelj nije bio u mogućnosti da stvarno zastupa interese svoga branjenika.

Ovi žalbeni navodi branitelja su osnovani.

Iz spisa predmeta proizilazi da je optužnica Kantonalnog tužiteljstva Sarajevo broj Kt-133/96-RZ od 26.10.2006. godine protiv optuženog, zbog navedenih krivičnih djela, potvrđena dana 30.10.2006. godine, dakle, onog dana kada je održana sjednica vanraspravnog vijeća prvostepenog suda na kojoj je razmatran prijedlog tužitelja za produženje pritvora optuženom. Iz spisa je takođe vidljivo da je prijedlog tužitelja za produženje pritvora optuženom sadržan u samoj optužnici. Nadalje, prema dostavnici koja je uložena u spis, potvrđena optužnica Kantonalnog tužilaštva Sarajevo broj Kt-133/96-RZ od 26.10.2006. godine dostavljena je branitelju optuženog dana 31.10.2006. godine, dakle, dan nakon održavanja sjednice vanraspravnog vijeća prvostepenog suda na kojoj je razmatran prijedlog tužitelja za produženje pritvora optuženom. Iz zapisnika sa navedene sjednice vijeća prvostepenog suda održane dana 30.10.2006. godine vidljivo je da je branitelj optuženog osporio ispunjenje uvjeta za održavanje te sjednice, tvrdnjom da mu nije dostavljena ni potvrđena optužnica ni pismeni prijedlog kantonalnog tužitelja za produženje pritvora njegovom branjeniku, optuženom Berjan Borislavu. Iz spisa predmeta ne proizilazi ni da je nakon te primjedbe branitelja, a prije nastavka sjednice, branitelj upoznat sa sadržinom optužnice.

Imajući u vidu da iz optužnice proizilazi da se prijedlog tužitelja za produženje pritvora optuženom iz razloga propisanog u članu 146. stav 1. tačka d) Zakona o krivičnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine (ZKP FBiH) zasniva na okolnostima koje se odnose na način učinjenja i posljedice djela za koje se optuženi tereti, da i iz pobijanog rješenja o produženju pritvora proizilazi da je pritvor prema optuženom produžen iz razloga propisanog u članu 146. stav 1. tačka d) ZKP FBiH i da se zaključak suda o daljem postojanju tog osnova za pritvor zasniva na činjenicama i okolnostima koje se odnose na način učinjenja i posljedice djela za koje se optuženi tereti, a koje su sadržane u činjeničnom opisu djela u potvrđenoj optužnici, a da branitelju optuženog prije održavanja sjednice vijeća na kojoj je razmatran prijedlog tužitelja za produženje pritvora optuženom nije uručena ni potvrđena optužnica ni pismeni prijedlog tužitelja za produženje pritvora optuženom, ovaj sud nalazi da je očito da branitelju optuženog nije data stvarna mogućnost da se pred sudom izjasni o razlozima zbog kojih je kantonalni tužitelj predložio produženje pritvora optuženom. Stoga se osnovano žalbom branitelja ističe da je prilikom donošenja pobijanog rješenja povrijeđena odredba člana 5. stav 3. EKLJP.

Iz navedenih razloga je ovaj sud, na osnovu člana 337. stav 3. ZKP FBiH, donio rješenje kojim je djelimično uvažio žalbu optuženog, pobijano rješenje ukinuo i predmet vratio prvostepenom sudu na ponovno odlučivanje, a prije kojeg će sud omogućiti odbrani stvarno izjašnjavanje o razlozima na kojima kantonalni tužitelj temelji svoj prijedlog za produženje pritvora optuženom.

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj 070-0-Kž-06-000570 od 06.11.2006. godine)

Dužničko-povjerilački odnosi

16.

Član 207.stav 2. u vezi stava 1. Zakona o krivičnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine

PRIJEDLOG ZA OSTVARIVANJE IMOVINSKOPRAVNOG ZAHTJEVA KOJI SE ODNOSIO NA NAKNADU ŠTETE U IZNOSU OD 6.524,00 KM NIJE BILO MOGUĆE RASPRAVITI PRED KRIVIČNIM SUDOM, S OBZIROM DA SE TAJ ZAHTJEV NIJE ODNOSIO NA UČINJENJE KRIVIČNOG DJELA, VEĆ NA DRUGE DUŽNIČKO-POVJERILAČKE ODNOSI IZMEĐU OŠTEĆENOG I OPTUŽENOG.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj 070-0-Kž-07-000256 od 05.07.2007.godine)

Ponovno ispitivanje svjedoka

17.

Član 286. stav 2. Krivičnog zakona Federacije Bosne i Hercegovine

AKO PRILIKOM UNAKRSNOG ISPITIVANJA SVJEDOKA, OPTUŽENI I NJEGOV BRANITELJ PROPUSTE ISPITATI SVJEDOKA NA OKOLNOSTI O KOJIMA SE SVJEDOK IZJASNIO TOKOM DIREKTNOG ISPITIVANJA OD STRANE TUŽITELJA KOJI GA JE POZVAO, ONDA ONI NE MOGU USPJEŠNO PREDLOŽITI PONOVRNO SASLUŠANJE TOG SVJEDOKA NA TE ISTE OKOLNOSTI NA KOJE SU MOGLI UNAKRSNO ISPITATI TOG SVJEDOKA.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj 070-0-Kž-06-000038 od 24.08.2006.godine)

Korištenje iskaza datog u istrazi

18.

Član 288. stav 1. Zakona o krivičnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine

NAKON ŠTO JE NA PRETRESU PRED DRUGOSTEPENIM SUDOM PROPUSTIO DA PRILIKOM ISPITIVANJA OPTUŽENOG KORISTI ZAPISNIK O NJEGOVOM

SASLUŠANJU U ISTRAZI, TUŽITELJ NE MOŽE NAKNADNO TAJ ZAPISNIK IZ ISTRAGE UVESTI KAO DOKAZ. OVO ZBOG TOGA, JER SE PREMA ODREDBI ČLANA 288. STAV 1. ZKP FBiH ISKAZI DATI U ISTRAZI MOGU KORISTITI KAO DOKAZ NA GLAVNOM PRETRESU (ISTO I NA PRETRESU PRED DRUGOSTEPENIM SUDOM) SAMO PRILIKOM DIREKTOG I UNAKRSNOG ISPITIVANJA ILI POBIJANJA IZNESENIH NAVODA ILI U ODGOVORU NA POBIJANJE ILI ZA DODATNO ISPITIVANJE I DOSLJEDNO TOME SAMO U TIM PROCESNIM SITUACIJAMA UVESTI KAO DOKAZ.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj 070-0-Kžk-06-000023. od 23. 05. 2007. godine)

Pravni interes za podnošenje žalbe

19.

Član 308. stav1. Zakona o krivičnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine

OPTUŽENI NEMA OPRAVDANOG PRAVNOG INTERESA DA MU SE UZ KAZNU ZATVORA IZREKNE I MJERA SIGURNOSTI OBAVEZNOG PSIHIJATRIJSKOG LIJEČENJA IZ ČLANA 74. KZ FBiH. OVO ZBOG TOGA, JER IZRICANJE BILO KOJE KRIVIČNOPRAVNE SANKCIJE, PA I NAVEDENE MJERE SIGURNOSTI PREDSTAVLJA PRIMJENU PRAVNE PRINUDE NA OPTUŽENOG. RADI TOGA, KADA OPTUŽENI KAO U KONKRETNOJ SLUČAJU U ŽALBI IZMEĐU OSTALOG PRIGOVARA DA MU JE PRVOSTEPENI SUD TREBAO IZREĆI OVU MJERU SIGURNOSTI, JER DA SU ZA TO BILI ISPUNJENI PROPISANI UVJETI, ONDA ŽALBA U TOM DIJELU NIJE IZJAVLJENA U NJEGOVU KORIST, VEĆ NAPROTIV NA NJEGOVU ŠTETU, PA JE U TOM DIJELU NEDOPUŠTENA.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije BiH, broj Kž-281/05 od 22.06.2005. g.)

Zabrana reformatio in peius

20.

Član 322. Zakona o kaznenom postupku Federacije Bosne i Hercegovine

POŠTO JE TUŽITELJ IZJAVIO ŽALBU SAMO ZBOG ODLUKE O KAZNI, A DRUGOSTEPENI SUD UVAŽIO ŽALBU BRANITELJA I U ODNOSU NA OPTUŽENOG J.K. UKINUO PRVOSTEPENU PRESUDU(U OSTALOM DIJELU PRESUDA PREINAČENA U ODNOSU NA OPTUŽENU M. M.), ONDA TUŽITELJ NA PRETRESU PRED TIM SUDOM ZBOG ZABRANE *REFORMATIO IN PEIUS* NE

MOŽE IZMJENITI ČINJENIČNU OSNOVICU OPTUŽBE UNOŠENJEM NOVIH ČINJENICA I OKOLNOSTI KOJE PREDSTAVLJAJU SUBJEKTIVNO OBILJEŽJE KRIVIČNOG DJELA I NOVE KRIMINALNE RADNJE ZA KOJE SE OPTUŽENI RANIJE NIJE TERETIO. ZBOG OVE ZABRANE, TAKVE IZMJENE OPTUŽBE TUŽITELJ NE MOŽE IZVRŠITI NI POD UVJETOM DA DJELU DADNE BLAŽU PRAVNU KVALIFIKACIJU OD ONE IZ OPTUŽBE OBZIROM DA JE ČINJENIČNI OPIS DJELA BIO TAKAV DA JE OMOGUĆAVAO DONOŠENJE PRESUDE KOJOM SE OPTUŽENI OSLOBAĐA OD OPTUŽBE.

Iz obrazloženja:

U činjeničnom opisu djela izmijenjene optužbe pred prvostepenim sudom u odnosu na optuženog su iznesene činjenice i okolnosti, koje su pravno kvalifikovane kao krivično djelo zloupotrebe položaja ili ovlasti iz člana 383. stav 3. u vezi sa stavom 1. KZ FBiH. Sve te činjenice i okolnosti, kao i pravna ocjena djela su prihvaćeni i u presudi nižestepenog suda, tako što je optuženi oglašen krivim za navedeno krivično djelo i osuđen na kaznu zatvora od dvije godine.

Međutim, u pogledu optuženog ta presuda je uvažanjem žalbe njegovog branitelja ukinuta i održan pretres pred ovim sudom na kome je tužiteljica izmijenila činjenični supstrat djela i njegovu pravnu kvalifikaciju u odnosu na ono šta je bilo sadržano u izreci ukinutog djela presude nižestepenog suda. I površna analiza takve izmijenjene optužbe ukazuje da je novi činjenični opis djela po svom obimu više nego dvostruko veći od onoga koji je bio naveden u ukinutom dijelu prvostepene presude, a po svom sadržaju da je u njega uneseno niz novih činjenica i okolnosti, prema kojima se posebno mogu uočiti one (činjenice i okolnosti) koje se odnose na subjektivnu strukturu predmetnog krivičnog djela i nove kriminalne radnje za koje se optuženi ranije nije teretio.

Time se otvorilo pitanje, da li se nakon uspjele žalbe branitelja i ukidanja presude u odnosu na optuženog, sada zbog izjavljene žalbe tužitelja samo zbog odluke o kazni suspendira u cjelosti procesni institut zabrane reformatio in peius (zabrane preinačenja na gore) iz člana 322. ZKP FBiH. Odgovor na to pitanje je sadržan u dometu izjavljene žalbe tužitelja zbog odluke o kazni i suštini problema zabrane preinačenja na gore, koji nije u tome da se uopćeno identifikuje na šta se ta zabrana odnosi ili ne odnosi, već da se pouzdano protumači šta ona u konkretnom slučaju predstavlja za optuženog. Po nalaženju ovog suda, što se tiče žalbe tužitelja zbog odluke o kazni, ona bi u ponovljenom postupku pred ovim sudom bila od značaja da je optuženi novom presudom bio ponovo oglašen krivim, jer u tom slučaju u pogledu odluke o kazni ne bi važilo pravilo zabrane reformatio in peius i mogla mu je pod tim uvjetima biti izrečena kazna zatvora u dužem vremenskom trajanju od one iz ukinute presude. Pojednostavljeno navedeno, žalba tužitelja zbog odluke o kazni izjavljena na štetu optuženog bi u tom pravcu suspendirala zabranu preinačenja na gore, da je donesena nova presuda kojom bi isti bio oglašen krivim i mogla je djelovati u segmentu ukinute presude na koji se odnosila, a to je odluka o kazni. Argumentum a contrario druga pogoršanja koja bi mogla nastati za optuženog,

uključujući i ona koja se odnose na činjenično stanje nisu prihvatljiva, što znači da nakon uspjele žalbe njegovog branitelja i ukidanja dijela presude koji se na njega odnosi, nužno ima za posljedicu da se ne može povodom žalbe tužitelja izjavljene samo zbog odluke o kazni na pretresu pred ovim sudom utvrđivati činjenično stanje koje bi za njega bilo nepovoljnije. Ovo ni pod uvjetom, da se činjenični opis djela iz izmijenjene optužbe može blaže pravno kvalifikovati u odnosu na kvalifikaciju iz ukinute presude, jer je nasuprot tome u ovom slučaju ono bilo takvo da je sa izvedenim dokazima omogućavalo donošenje presude kojom se optuženi oslobađa od optužbe.

S obzirom na navedeno, jasno je da izvršena izmjena optužbe na pretresu pred ovim sudom nije bila u skladu sa zabranom preinačenja na gore, jer je u pogledu činjeničnog opisa djela sadržavala pogoršanja u odnosu na ono šta je bilo navedeno u izreci ukinute presude. Posljedično tome, ovaj sud nije mogao usvojiti izložene modifikacije činjeničnog supstrata djela koje je izvršila tužiteljica na pretresu, pa je svoju odluku zasnovao na činjeničnoj osnovici izmijenjene optužbe pred prvostepenim sudom.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj: 070-0-Kžk-07-000001 od 15.03.2007. godine)

GRAĐANSKO PRAVO

OBLIGACIONO PRAVO – OPŠTI DIO

1.

Član 56. stav 1. Zakona o obligacionim odnosima

NIŠTAV JE UGOVOR O DOŽIVOTNOM IZDRŽAVANJU ZAKLJUČEN OD LICA KOJE ZBOG DEMENCIJE NIJE BILO SPOSOBNO DA SHVATI ZNAČAJ UGOVORA KOJI POTPISUJE.

Iz obrazloženja:

Neosnovane su revizione tvrdnje da se iz pobijane odluke ne vidi da li sud prihvata da je sporni ugovor o doživotnom izdržavanju, zaključen 02.04.1997. godine između tužene i majke stranaka, apsolutno ili relativno ništav.

Tačno je da se drugostepeni sud pogrešno pozvao na odredbe člana 111. i 112. Zakona o obligacionim odnosima (ZOO) umjesto na odredbe člana 56. stav 1. ZOO, na koje se pozvao prvostepeni sud.

No, iz izreke prvostepene presude i činjeničnog obrazloženja obje nižestepene presude nesumnjivo slijedi da sudovi utvrđuju da je sporni ugovor ništav, a ne rušljiv. Prvostepeni sud tužbenom zahtjevu tužitelja udovoljava, a drugostepeni sud takvu presudu potvrđuje, s obrazloženjem da majka stranaka u vrijeme zaključenja ugovora o doživotnom izdržavanju dana 02.04.1997. godine (umrla je 11.10.1997. godine u 75 godini života) nije bila sposobna da shvati značaj ugovora. Do ovakvog zaključka nižestepeni sudovi su došli na osnovu nalaza i mišljenja saslušanog vještaka medicinske struke – neuropsihijatra koji je izričit da majka stranaka uslijed demencije izazvane moždanim udarom, epilepsijom i šećernom bolesti nije mogla da zna šta potpisuje i shvati značaj ugovora koji potpisuje.

Ne mogu se prihvatiti revizioni prigovori da je nalaz vještaka suprotan svim drugim dokazima – izjavama stranaka i svjedoka, a posebno svjedoka H. I. – koja je kao sudija ovjerila sporni ugovor (član 120. stav 2. Zakona o nasljeđivanju).

I po mišljenju ovog suda jedino je vještak medicinske struke, odnosno neuropsihijatar, bio kompetentan da na osnovu medicinske dokumentacije da stručno mišljenje o stanju svijesti i psihičkom stanju nekog lica kod koga je, kako se vještak izjasnio, u početku „očuvana fasada ličnosti koja ponekad može da zavede laika“.

Prema činjeničnom utvrđenju u nižestepenom postupku majka stranaka u vrijeme zaključenja spornog ugovora nije bila sposobna da shvati značaj ugovora koga potpisuje, a to znači da nije imala poslovnu sposobnost koja se traži za zaključenje takvog ugovora. Bez obzira što joj poslovna sposobnost nije bila oduzeta, postojale su činjenične i pravne pretpostavke za potpuno oduzimanje poslovne sposobnosti. To je dovoljno da ugovor koji je u takvom stanju zaključila, bude ništav po odredbi člana 56. stav 1. ZOO. Stoga drugostepeni sud nije pogrešno primijenio materijalno pravo, iako se pogrešno pozvao na odredbe člana 111. i 112. ZOO koje govore o rušljivosti ugovora zbog mana volje.

(Presuda Vrhovnog suda FBiH broj: 070–0–Rev–06–001289 od 26.06.2007. godine)

2.

Član 122., 142. stav 2. Zakona o obligacionim odnosima

Čl. 47. stav 1. i 2. Odluke o opštim uslovima za proizvodnju, isporuku i korištenje toplotne energije (Sl. novine grada Sarajeva“ 29/82)

Član 27. Zakona o ministarstvima Kantona Sarajevo („Sl. novine Sarajevskog kantona“ broj 10/96)

DAVALAC USLUGE CENTRALNOG GRIJANJA NEMA PRAVO NA NAKNADU ZA IZVRŠENU USLUGU SAMO U SLUČAJU DA JE TEMPERATURA U PROSTORIJAMA KORISNIKA MANJA OD 12⁰ C. U PROTIVNOM, KORISNIK JE OBAVEZAN DA PLATI CIJENU ZA ENERGIJU KOJA MU JE ISPORUČENA.

Iz obrazloženja:

Predmet spora je zahtjev tužitelja upravljen na isplatu dugovanja za isporučeno centralno grijanje u periodu od 1.8.1999. - 31.7 2000.godine u iznosu od 749,00 KM sa zakonskim kamatama i troškovima postupka.

Ovaj sud cijeneći navode za dopuštanje revizije smatra, prvo, da reviziju valja dopustiti iako vrijednost pobijanog dijela presude ne prelazi mjerodavni cenzus iz člana

237. stav 2. Zakona o parničnom postupku, jer nalazi da odlučivanje može biti od značaja za primjenu prava i u drugim slučajevima istovrsnih sporova kojima se rješava dug za isporuku toplotne energije i imati uticaja na usvajanje određenog pravnog shvatanja koje je od značaja za jedinstvenu primjenu prava (čl. 237. st. 3. tog zakona). Potom je stanovišta da je revizija osnovana iz slijedećih razloga:

Tužitelj u reviziji osnovano ukazuje da je drugostepeni sud prilikom odlučivanja o njegovoj žalbi povrijedio odredbu iz čl. 231. ZPP, na koju opisno ukazuje, jer je previdio da je tužitelj u svojoj žalbi određeno i konkretno prigovorio nepravilnoj primjeni materijalnog prava kroz navode da je grijanje u stanu tužene u funkciji, da je temperatura u stanu tužene u utuženom periodu iznad 12 stepeni, te da je prvostepeni sud zanemario čl. 47. Odluke o opštim uslovima za proizvodnju, isporuku i korištenje toplotne energije (dalje Odluka) koja se za predmetni slučaj ima primijeniti kao relevantno materijalno pravo a osnovom člana 142. st. 2. Zakona o obligacionim odnosima (ZOO). Naime, opšti uslovi poslovanja predstavljaju sastavni dio ugovora ukoliko je drugi ugovarač za njih znao, odnosno mogao znati (st. 3. tog člana) a to je u predmetu slučaj budući da je ta Odluka objavljena u „Službenim novinama grada Sarajeva“ br. 29/82 i preuzeta članom 27. Zakona o ministarstvima kantona („Službene novine S. kantona“ 10/96). Radi se o ugovoru po pristanku osnovom učinjene generalne i permanentne ponude pa je nakon njenog prihvatanja (adhezijom) zaključen istovrsni ugovor sa neograničenim brojem lica u obliku objavljenih općih uslova poslovanja.

Prema čl. 47. st. 2. Odluke tužitelj ne bi imao pravo na naknadu za izvršenu uslugu samo u slučaju da je tužena imala temperaturu u stanu manju od 12⁰ C, a članom 47. st. 1. te Odluke je propisano da je korisnik obavezan da plati dio cijene za energiju koja mu je isporučena.

Kako iz stanja spisa predmeta proizilazi nespornim da je grijanje u stanu tužene u predmetnom periodu u funkciji i da je bila isporučena toplotna energija iznad 12 stepeni, to je preuranjeno stanovište drugostepenog suda o pravilnosti i zakonitosti prvostepene presude pozivom na čl. 122. ZOO, jer žalbene prigovore u odnosu na primjenu čl. 47. Odluke uopće ne obrazlaže činjeničnom građom iz prvostepenog postupka, pa nema uslova za preinaku pobijane presude.

(Presuda Vrhovnog suda FBiH broj: 070–0–Rev–06–001370 od 09.10.2007. godine)

3.

Član 162., 192. i 205. Zakona o obligacionim odnosima

Član 12. stav 3. Zakona o parničnom postupku

ŠTETA KOJU JE PROUZROKOVAO ŠTETNIK KOJI JE OGLAŠEN KRIVIČNO ODGOVORNIM, NIJE NASTALA U OKVIRIMA DOZVOLJENE SAMOPOMOĆI, PA JE TUŽENI KAO ŠTETNIK DUŽAN TU ŠTETU NAKNADITI OŠTEĆENIMA.

Iz obrazloženja:

Nižestepeni sudovi su utvrdili da je tuženi dana 24.02.2004. godine iz vatrenog oružja usmrtio prednika tužitelja, da je ovom štetnom događaju prethodio verbalni sukob prednika tužitelja i tuženog u vezi sječe šume, da je prednik tužitelja započeo sukob kada je naredio svom psu da napadne tuženog, da je tuženi pucao dva puta iz pištolja i to jednom u pravcu psa a drugi puta u pravcu prednika tužitelja i to u glavu što je dovelo do njegove smrti, a prema pravomoćnoj krivičnoj presudi Kantonalnog suda u Z. tuženi je oglašen krivim i osuđen na kaznu zatvora u trajanju od 4 godine. Ovom nesretnom događaju prednik tužitelja je doprinio 20%.

Kod takvih činjeničnih utvrđenja za koje je vezan ovaj sud, pravilno je primijenjeno materijalno pravo kada je drugostepeni sud, odlučujući o žalbi tuženog, izveo zaključak da dokazi izvedeni pred prvostepenim sudom nisu davali osnova za oslobađanje od odgovornosti za štetu. Pri tome neosnovano revizija prigovara zakonitosti drugostepene presude pozivom na odredbu iz čl. 192. Zakona o obligacionim odnosima uz tvrdnju da su nižestepeni sudovi u konkretnom slučaju morali primjeniti odredbu čl.162. st.1. i 2. ZOO na koju se revident pozivao u postupku pred nižestepenim sudovima.

Naime, članom 162. st. 1. ZOO propisano je ko u slučaju dozvoljene samopomoći prouzrokuje štetu licu koje je izazvalo potrebu samopomoći, nije dužan naknaditi je, a prema stavu 2. istog člana pod dozvoljenom samopomoći podrazumjeva se pravo svakog lica da otkloni povredu prava kad neposredno prijeti opasnost, ako je takva zaštita nužna i ako način otklanjanja povrede prava odgovara prilikama u kojima nastaje opasnost.

Suprotno stanovištu tuženog, po ocjeni ovog suda pozivanje revizije na odredbu iz čl. 162. st.1. ZOO nema pravnog uporišta u provedenim dokazima, jer prema čl. 12. st. 3. ZPP u parničnom postupku, sud je u pogledu postojanja krivičnog djela i krivične odgovornosti učinitelja vezan za pravomoćnu presudu krivičnog suda kojom se optuženi oglašava krivim.

Kako je tuženi prvomoćnom krivičnom presudom proglašen krivim i odgovornim za počinjeno krivično djelo ubistva prednika tužitelja, nižestepeni sudovi su primjenom odredbe iz čl. 192. i 205. ZOO izveli pravilan zaključak o odgovornosti tuženog (80 %) i doprinosu prednika tužitelja da šteta nastane (20 %) pa su u skladu sa ovako utvrđenim procentima pravilno odlučili o naknadi materijalne i nematerijalne štete.

(Presuda Vrhovnog suda FBiH broj: 070–0–Rev–06–000788 od 04.10.2007. godine)

4.

Član 189. stav 2. i član 277. stav 1. Zakona o obligacionim odnosima

ZATEZNA KAMATA NA NAKNADU NENOVČANE MATERIJALNE ŠTETE DOSUĐENA U NOVCU PREMA CIJENAMA U VRIJEME PRESUĐENJA, TEČE OD DANA DONOŠENJA PRVOSTEPENE PRESUDE KOJOM JE VISINA NAKNADE ODREĐENA.

AKO JE OŠTEĆENI SAM OTKLONIO ŠTETU PRIJE DONOŠENJA SUDSKE ODLUKE ZATEZNA KAMATA TEČE OD DANA KADA JE ŠTETA OTKLONJENA, ODNOSNO KAD SU UČINJENI TROŠKOVI RADI OTKLANJANJA ŠTETE.

(Presuda Vrhovnog suda FBiH broj: 070–0–Rev–06–000470 od 24.05.2007. godine)

Načelni stav – Bilten sudske prakse Vrhovnog suda Bosne i Hercegovine 3/87

5.

Član 376. stav 1. i 2. Zakona o obligacionim odnosima

Član 87. Uredbe o kriterijima i normativima raspoređivanja građana i materijalnih sredstava u oružane snage i druge potrebe odbrane

POTRAŽIVANJE NAKNADE ŠTETE ZA STVARI ODUZETE 1993. GODINE OD STRANE PRIPADNIKA ARMIJE BIH ZASTARJEVA PO OPŠTIM PRAVILIMA O NAKNADI ŠTETE TJ. PO ODREDBAMA ZAKONA O OBLIGACIONIM ODNOSIMA.

Iz obrazloženja:

Tužitelj je svojim tužbenim zahtjevom tražio naknadu materijalne štete zbog oduzetih mu stvari – puške, pištolja, futrole za pušku, patronaša i municije, a ne povrat

tih stvari. Zato ne stoji njegova revizijska tvrdnja da se radi o ličnoj imovini za koju zahtjev za povrat ne zastarjeva. Njegov tužbeni zahtjev, kako je formulisan u tužbi, ne predstavlja stvarnopravni zahtjev, odnosno zaštitu prava vlasništva na stvarima, u kom slučaju pravo na podnošenje tužbe zaista ne zastarjeva (član 43. stav 3. Zakona o vlasničko-pravnim odnosima). Njegov tužbeni zahtjev je obligacionopravnog karaktera – on traži naknadu materijalne štete zbog nestanka sredstava koja mu je, kako on tvrdi, oduzela vojna patrola jedinice MOS-a koja da je bila u sastavu Armije Bosne i Hercegovine. Takav zahtjev mora se podvesti pod odredbe člana 87. Uredbe o kriterijima i normativima raspoređivanja građana i materijalnih sredstava u oružane snage i druge potrebe odbrane („Službeni list RBiH“, broj: 19/92), koje pak upućuju na opšta pravila o naknadi štete tj. na Zakon o obligacionim odnosima. Nižestepeni sudovi su upravo primjenom odredaba ZOO tužbeni zahtjev tužitelja za naknadu materijalne štete, ali i naknadu nematerijalne štete (za pretrpljeni strah i psihički bol), odbili pozivom na odredbu člana 376. stav 1. ZOO koja propisuje da potraživanje naknade prouzrokovane štete zastarjeva za tri godine od kad je oštećenik doznao za štetu i za lice koje je štetu učinilo. Tužitelj smatra da je tužena lice koje mu je štetu učinilo, jer da su mu oružje 19.06.1993. godine oduzeli pripadnici Armije BiH uslijed čega je pretrpio i neimovinsku štetu u vidu straha i psihičkog bola.

Međutim, stoji zaključak iz pobijane odluke da je od tada pa do podnošenja tužbe 18.10.2001. godine prošao subjektivni rok od 3 godine, ali i objektivni rok od 5 godina od kad je šteta nastala (član 376. stav 2. ZOO). Drugostepeni sud zaključuje da sve kad bi se kao početak roka od kada teče zastara računao dan ukidanja ratnog stanja tj. 22.12.1995. godine, prošlo je pet godina do dana podnošenja tužbe. Takve razloge prihvata i ovaj sud. Zato se ne mogu prihvatiti revizije tvrdnje da je tužitelju pobijanom odlukom povrijeđeno pravo na imovinu zagantovano Ustavom Bosne i Hercegovine i Evropskom konvencijom o ljudskim pravima i osnovnim slobodama, jer su odredbe o zastarjelosti potraživanja ugrađene u domaće zakonodavstvo zbog principa pravne sigurnosti građana i blagovremenog ostvarivanja prava.

(Presuda Vrhovnog suda FBiH broj: 070–0–Rev–06–000699 od 17.07.2007. godine)

OBLIGACIONO PRAVO – NAKNADA ŠTETE

6.

Članovi 154. stav 1., 155., 158. i 279. stav 1. Zakona o obligacionim odnosima

Član 175. Zakona o izvršnom postupku

Član 1. stav 2. preuzetog Zakona o visini stope zatezne kamate

Član 1. stav 2. federalnog Zakona o visini stope zatezne kamate

BANKA ODGOVARA ZA ŠTETU PROUZROKOVANU TRAŽITELJU IZVRŠENJA POGREŠNIM OBRAČUNOM KAMATA.

SUSPENZIJA PRIMJENE ODREDBE ČLANA 279. STAV 1. ZAKONA O OBLIGACIONIM ODNOSIMA PRESTALA JE 15.07.1994. GODINE PRIMJENOM ZAKONA O PROMJENI VRIJEDNOSTI DINARA KADA JE DOMAĆA VALUTA POSTALA STABILNA.

Iz obrazloženja:

U ovoj pravnoj stvari tužitelj je podnio tužbu protiv tužene radi naknade štete po odredbi člana 175. Zakona o izvršnom postupku, jer da tužena nije postupila u skladu sa rješenjem Općinskog suda T. broj Ip-269/01 od 15.08.2001. godine pogrešno obračunavši kamatu na glavni dug od 1,10 KM, te je dužnika iz tog rješenja obavezala da tužitelju, kao povjeriocu, isplati zateznu kamatu na taj dug za period od 23.01.1992. do 21.12.2001. godine u iznosu od samo 16,59 KM. Tužitelj je, nakon finansijskog vještačenja, svoj tužbeni zahtjev precizirao na iznos od 17.784,82 KM smatrajući da obračunata kamata na glavni dug za sporni period iznosi upravo toliko.

I po mišljenju ovog suda nižestepeni sudovi su pravilno primijenili materijalno pravo – odredbe člana 175. ZIP-a u vezi sa odredbama člana 154. stav 1., 155. i 158. Zakona o obligacionim odnosima (ZOO) kad su ocijenili da je tužena odgovorna za materijalnu štetu nastalu tužitelju pogrešnim obračunom zateznih kamata prilikom izvršenja rješenja o izvršenju Općinskog suda T. broj Ip-269/01.

Tačna je revizijska tvrdnja da odredbe člana 279. stav 1. ZOO ne dozvoljavaju da na dospjele, a neisplaćene zatezne kamate teče zatezna kamata odnosno da se ta kamata pripisuje glavnici te i na nju, uz glavnici, obračunava zatezna kamata.

Međutim, u periodu iz koga potiče dug izvršenika po rješenju o izvršenju pa sve do 15.07.1994. godine zbog perioda velike inflacije koja je obezvrijeđivala domaću valutu, naša sudska praksa je suspendirala primjenu odredbe člana 279. stav 1. ZOO, te je jedinstveno prihvaćeno da se svakomjesečno obračunata kamata po odredbama člana 1. stav 2. tada važećeg preuzetog Zakona o visini stope zatezne kamate („Službeni list SFRJ“, broj: 57/89) pripisuje glavnici i daljnji obračun kamata vrši na tako uvećanu glavnici, kako bi se na taj način glavnica revalorizovala i tako donekle zadržala svoju realnu vrijednost.

No, kad je stupio na snagu, odnosno kada se od 15.07.1994. godine počeo primjenjivati Zakon o promjeni vrijednosti dinara („Službeni list RBiH“, broj: 16/94 i 33/94) i domaća valuta (BH dinar, a od 11.08.1997. godine konvertibilna marka) postala

stabilna valuta, nije više bilo potrebe za suspenzijom člana 279. stav 1. ZOO. Od tog datuma odredbe člana 279. stav 1. ZOO su se ponovo počele primjenjivati. Konformni pak metod obračuna zateznih kamata, propisan odredbom člana 1. stav 2. preuzetog saveznog Zakona o visini stope zatezne kamate, ostao je u primjeni do 01.10.1996. godine kad je stupio na snagu federalni Zakon o visini stope zatezne kamate („Službene novine FBiH“, broj: 18/96) koji je konformni metod obračuna zatezne kamate, na novčane obaveze iz ugovora u privredi, zadržao samo za razdoblje obračuna kraće od godinu dana.

Iz pismenog nalaza finansijskog vještaka, u koji su nižestepeni sudovi vršili uvid, se vidi da je vještak u varijanti pod brojem 2. obračun zateznih kamata na glavni dug izvršio upravo primjenom tada važećih odredaba Zakona o visini stope zatezne kamate („Službeni list SFRJ“, broj: 57/89, te „Službene novine FBiH“, broj: 18/96 i 27/98). Vještak finansijske struke, saslušan u nižestepenom postupku, je za period od 23.01.1992. godine pa do 15.07.1994. godine kamatu pripisivao glavnici, od 15.07.1994. godine kamatu više ne pripisuje glavnici ali koristi konformni metod obračuna kamata sve do 01.10.1996. godine, od kada kamatu obračunava prostim kamatnim računom sve do 21.12.2001. godine kad je tužena postupila po rješenju o izvršenju broj Ip-269/01, ali sa obračunatom kamatom na glavni dug u ukupnom iznosu od samo 16,59 KM, umjesto u iznosu od 17.784,82 KM.

Ne mogu se prihvatiti revizioni prigovori da drugostepeni sud ne cijeni odredbe novog Zakona o visini stope zatezne kamate na neizmirena dugovanja, jer je taj zakon stupio na snagu 24.10.2004. godine („Službene novine FBiH“, broj 56/04, 68/04 i 29/05), dok je prvostepena presuda, čiju je zakonitost cijenio drugostepeni sud, donijeta 18.06.2004. godine, dakle, prije stupanja na snagu tog zakona.

(Presuda Vrhovnog suda FBiH broj: 070-0-Rev-06-000779 od 06.09.2007. godine)

7.

Član 154. i 180. Zakona o obligacionim odnosima

Član 7., 9. i 11. Zakona o privremeno napuštenim nekretninama u svojini građana

Član 17. d. stav 3. Zakona o prestanku primjene Zakona o privremeno napuštenim nekretninama u svojini građana

ZA ŠTETU NA IMOVINI, KOJU JE VLASNIK NAPUSTIO 1996. GODINE USLJED NESIGURNIH PORATNIH OKOLNOSTI, NASTALU KRAĐOM I RAZBOJNIŠTVOM OD STRANE NEPOZNATNIH LICA, NE ODGOVARAJU NI FEDERACIJA, NI KANTON, NI OPĆINA.

Iz obrazloženja:

Tačna je konstatacija u pobijanoj odluci da ne postoji pravni osnov po kome bi prvotuzena Federacija BiH odgovarala za materijalnu štetu tužitelju na njegovoj imovini (stoci, kući, šumi i voćnjaku) nastalu nakon što je 05.03.1996. godine napustio tu imovinu u Č. uslijed nesigurnih poratnih okolnosti. Nema pravnog osnova da za tu štetu odgovaraju ni drugotuzeni ZE-DO kanton, a ni trećetužena Općina V., a razlozi za to dati su u pobijanoj odluci. Sam tužitelj u tužbi, saslušan kao parnična stranka, a i u reviziji kaže da je pri polasku 05.03.1996. godine ključeve od kuće i garaže dao izbjeglicama iz R. braći H. i A. Č. Ne poriče ni da trećetužena Općina njegove nekretnine nikada nije proglasila napuštenim po odredbama tada važećeg Zakona o privremeno napuštenim nekretninama u svojini građana („Službeni list RBiH“, broj: 11/93 i 13/94) niti ih stavila pod svoju upravu. Samo u slučaju da je trećetužena postupila po odredbama člana 7, 9. i 11. tog zakona, tužitelj bi eventualno imao pravo na naknadu za oštećenje svojih pokretnih i nepokretnih stvari po odredbama člana 17. d. stav 3. Zakona o prestanku primjene Zakona o privremeno napuštenim nekretninama u svojini građana („Službene novine Federacije BiH“, broj: 11/98 do 15/02). Stoga se tužitelj suvišno u reviziji poziva na ovu odredbu zakona, kao i na Ustav Bosne i Hercegovine, Aneks 7. Dejtonskog mirovnog sporazuma i Evropsku konvenciju o ljudskim pravima i osnovnim slobodama. Nekretnine koje nisu proglašene napuštenim niti stavljene pod upravu općine se prema odredbi člana 17. a. pomenutog zakona izjednačavaju sa nekretninama za koje je to učinjeno samo u pogledu vraćanja tih nekretnina vlasnicima koji su ih napustili prije 04.04.1998. godine, ali ni jednom odredbom tog zakona, pa ni nekog drugog zakona, nije predviđeno da za štetu na nekretninama napuštenim zbog ratnih ili poratnih okolnosti odgovara zajednica lokalne samouprave – općina.

Za tu štetu ne može odgovarati ni Federacija BiH kao društvenopolitička zajednica (sada entitet) po odredbama člana 180. ZOO, jer do štete na imovini tužitelja nije došlo, niti on to tvrdi, uslijed akata nasilja ili terora, a ni prilikom javnih demonstracija i manifestacija kada bi za štetu eventualno odgovarao drugotuzeni ZE-DO kanton po istoj odredbi ZOO te odredbama člana III/4.a. Ustava FBiH i člana 2. Zakona o unutrašnjim poslovima FBiH, a čiji bi policijski organi bili dužni da spriječe takvu štetu.

Tužitelj i u reviziji ponavlja da je do štete u njegovoj imovini došlo zbog krađe i razbojništva od strane nepoznatih lica, a za štetu prouzrokovanu tim krivičnim djelima odgovaraju neposredni učinioci, a ne organi vlasti.

Zbog toga nižestepeni sudovi nisu pogrešno primijenili materijalno pravo kad su tužbeni zahtjev tužitelja odbili, a pri tome nisu učinili ni neku povredu odredaba parničnog postupka na koju ovaj sud pazi po službenoj dužnosti (član 241. ZPP-a).

(Presuda Vrhovnog suda FBiH broj: 070–0–Rev–06–000859 od 08.05.2007. godine)

8.

Član 173., 174., 177. stav 1., 2. i 3. Zakona o obligacionim odnosima

VOZILO „PAUK“ U RADU I NJEGOVA KLIZAVA PLATFORMA PREDSTAVLJAJU OPASNU STVAR, PA JE NJEGOV VLASNIK ODGOVORAN ZA ŠTETU PO PRINCIPU OBJEKTIVNE ODGOVORNOSTI.

Iz obrazloženja:

Nije tačna revizijska tvrdnja da tuženi za nastalu štetu tužitelju ne odgovara ni po subjektivnoj ni po objektivnoj odgovornosti, jer su nižestepeni sudovi na osnovu utvrđenog činjeničnog stanja s osnovom utvrdili da tuženi za štetu odgovara po principu objektivne odgovornosti tj. po odredbi člana 173. i 174. Zakona o obligacionim odnosima (ZOO), i to kao imalac opasne stvari – specijalnog vozila „pauk“ i nosilac opasne djelatnosti – utovara i istovara vozila koja „Pauk“ prevozi.

Nižestepeni sudovi su utvrdili da je tužitelj povrijeđen dana 22.11.1996. godine kad se prilikom istovara osobnog vozila marke „Mercedes“ popeo na platformu „pauka“ kako bi sa automobila skinuo sajlu, okliznuo se na ulju i nafti koja je iscurjela iz auta, pao sa platforme i udario glavom o ivičnjak. Tužitelj je tom prilikom kao vozač „pauka“ učestvovao i u utovaru i istovaru vozila, pričvršćivanju vozila na sajlu te otkaçivanju sajle što sve zahtijeva penjanje na platformu „pauka“. Rad pod ovakvim okolnostima može se podvesti pod pojam opasne djelatnosti a „pauk“ u radu i njegova klizava platforma predstavljaju opasnu stvar. Zato tuženi kao njen imalac i djelatnik opasne djelatnosti za štetu nastalu od ove stvari i djelatnosti odgovara po principu objektivne odgovornosti, koje se može osloboditi samo ukoliko dokaže da šteta potiče iz nekog uzroka van stvari, zbog isključive radnje oštećenog ili pak radnje trećeg lica (član 177. stav 1. i 2. ZOO). Ovo tuženi nije dokazao, a odgovornosti se nije uspio osloboditi ni djelimično, jer nije dokazao da je tužitelj makar i djelimično sam odgovoran za štetu (član 177. stav 3. ZOO). Tuženi u reviziji samo paušalno ponavlja prigovore o isključivoj odgovornosti tužitelja ne navodeći u čemu bi se ona sastojala.

(Presuda Vrhovnog suda FBiH broj: 070–0–Rev–06–000939 od 23.08.2007. godine)

9.

Član 262. Zakona o obligacionim odnosima

Član 5. stav 1. poglavlje IX Ustava Federacije BiH

Član 60. stav 1. Zakona o putevima

Član 18. stav 1. Uredbe o cestama HZ HB

ZA ŠTETU U SAOBRAĆAJNOM UDESU NASTALU ZBOG ZALEĐENOG KOLOVOZA ODGOVARAJU SOLIDARNO PREDUZEĆE ZA ODRŽAVANJE PUTEVA I DIREKCIJA CESTA FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE.

Iz obrazloženja:

U nižestepenom postupku je utvrđeno da je tužitelj dana 12.01.2002. godine u saobraćajnom udesu na dijelu magistralne ceste M-6 u mjestu D., Općina Č. oko 2.30 časova pretrpio totalnu štetu na svom vozilu kad je neočekivano naletio na zaleđenu površinu desne strane kolovoza u dužini od 12 m, uslijed čega je izgubio kontrolu nad vozilom, sletio sa ceste i udario u zaštitnu ogradu i stub. Pri tome je pretrpio materijalnu štetu na vozilu te tužbom traži da mu tu štetu solidarno naknade prvotuženi i drugotuženi.

Prvostepeni sud je svojom odlukom tužbeni zahtjev tužitelja za naknadu materijalne štete zbog uništenog vozila u odnosu na prvotuženog odbio smatrajući da je za konkretnu štetu odgovorna drugotužena primjenom odredbi tada važećeg Zakona o putevima („Službeni list SRBiH“, broj: 10/90, te „Službeni list RBiH“, broj: 21/92, 13/94 i 33/95), te je drugotuženu Direkciju cesta FBiH obavezao da tužitelju naknadi kompletnu štetu u iznosu od 36.052,48 KM sa kamatama i troškovima spora.

Drugostepeni sud, međutim, prvostepenu presudu preinačava i na naknadu štete u istom iznosu obavezuje prvotuženog pozivom na odredbe člana 18. Uredbe o cestama HZHB koja je na području gdje se šteta desila bila na snazi od travnja 1993. godine („Narodni list HZHB“, broj: 8/93 i 18/94).

Ovaj sud nalazi da drugostepeni sud, donoseći pobijanu presudu, nije pogrešno primijenio materijalno pravo, kako to neosnovano smatra revizija prvotuženog, i to zbog slijedećeg.

Tačna je revizijska tvrdnja prvotuženog da je odredbom člana 60. stav 1. Zakona o putevima predviđeno da Direkcija puteva FBiH odgovara za štetu korisnicima koja nastane zbog neizvršenja potrebnih radova i mjera u održavanju i zaštiti puteva. Međutim, nije tačna revizijska tvrdnja da tužitelj svoj tužbeni zahtjev nije mogao usmjeriti i prema prvotuženom i to pozivom na odredbe Ugovora o zimskom održavanju magistralnih cesta u Federaciji BiH koji je prvotuženi kao izvođač radova dana 14.11.2001. godine zaključio sa drugotuženom kao naručiocem. Radovi na koje se prvotuženi tim ugovorom obavezao nabrojani su u članu 3. ugovora, a između ostalih, to je i obaveza spriječavanja klizavosti zbog poledice te nabavka, preuzimanje i deponovanje abrazivnog materijala i soli za posipanje. U članu 10. tog ugovora predviđeno je da

nastale štete prouzrokovane neispunjenjem tog ugovora od strane izvođača radova padaju na teret izvođača, bez obzira da li se radi o direktnim ili indirektnim štetama za naručioca ili trećeg lica. Dakle, prvotuženi je potpisivanjem tog ugovora pristao da i sam odgovara za štetu trećim licima nastalu neizvršenjem radova iz ugovora. Sem toga, u vrijeme štetnog događaja na području gdje se šteta desila važila je Uredba o cestama HZHB iz 1993. godine, pa je prvotuženi tužitelju odgovoran za nastalu štetu i po odredbi člana 18. stav 1. te Uredbe sve da nije potpisao ugovor od 14.01.2001. godine.

Odredbe ove Uredbe nisu u suprotnosti sa odredbama Zakona o putevima iz 1990. godine, jer taj zakon na naknadu štete zbog neodržavanja magistralnih cesta obavezuje Direkciju cesta FBiH, a Uredba o cestama HZHB–Javno preduzeće „Ceste HZHB“ (čiji je sljednik prvotuženi). Stoga je tužitelj mogao birati koga će od ova dva pravna lica tužiti za štetu, a mogao je tužiti i oba, jer u članu 72. Uredbe o cestama stoji da se primjenjuju i zakoni i drugi propisi RBiH koji se odnose na oblast cestovnog prometa, a nisu u suprotnosti sa tom Uredbom.

Neosnovani su revizioni prigovori da se u konkretnom slučaju nisu mogle primijeniti odredbe Uredbe o cestama, jer prema odredbi člana 5. stav 1. poglavlja IX Ustava Federacije BiH, koji je stupio na snagu 30.03.1994. godine, svi zakoni i drugi propisi koji su na snazi u Federaciji na dan stupanja na snagu tog ustava ostaće na snazi u mjeri u kojoj nisu u suprotnosti sa tim ustavom dok nadležni organi vlasti ne odluče drukčije. Uredba o cestama nije proglašavana neustavnom, a organi vlasti su odlučili da je stave van snage tek stupanjem na snagu novog Zakona o cestama Federacije BiH dana 22.02.2002. godine kad je u članu 108. stav 1. tog zakona propisano da danom stupanja na snagu tog zakona na teritoriji Federacije prestaje primjena zakona i drugih propisa iz oblasti cesta, koji su se primjenjivali na teritoriji Federacije do dana stupanja na snagu tog zakona.

Stoga činjenica što su tuženi ugovor o zimskom održavanju magistralnih cesta zaključili pozivom na član 59. Zakona o putevima ne znači da se na konkretan slučaj nisu mogle primijeniti i odredbe Uredbe o cestama, jer je u vrijeme štetnog događaja na području gdje se udes desio Uredba važila.

Dakle, prvotuženi je, uz Direkciju cesta FBiH koja je za štetu odgovorna po odredbi člana 60. stav 1. Zakona o putevima, i sam odgovoran tužitelju, ali po drugom osnovu – članu 18. stav 1. Uredbe o cestama HZHB te odredbi člana 10. ugovora o održavanju magistralnih cesta koji je zaključio sa drugotuženom. No, kako je drugostepenom odlukom tužbeni zahtjev tužitelja u odnosu na drugotuženu Direkciju cesta odbijen, a tužitelj je od svoje revizije na tu presudu odustao, to se zakonitost pobijane odluke u odbijajućem dijelu u odnosu na drugotuženu nije mogla cijeliti na osnovu revizije prvotuženog.

Konačno, ne mogu se prihvatiti ni revizioni prigovori prvotuženog da je tužitelj sam odgovoran za nastalu mu štetu (član 192. Zakona o obligacionim odnosima) jer da nije blagovremeno reagirao na upravljački mehanizam vozila i nije koristio pogodnosti ABS uređaja. Odgovor zašto ovaj revizioni prigovor nije osnovan dali su već nižestepeni sudovi – prvostepeni sud na strani petoj svoje odluke, a drugostepeni sud na strani drugoj pobijane odluke. Ovaj sud prihvata zaključke nižestepениh sudova da je iznenadna i nepredviđena pojava leda na do tog mjesta suhom kolniku neposredni i isključivi uzrok nastanka prometne nezgode dana 12.01.2002. godine.

(Presuda Vrhovnog suda FBiH broj: 070–0–Rev–06–000659 od 10.07.2007. godine)

OBLIGACIONO PRAVO – UGOVORI

10.

Član 568. Zakona o obligacionim odnosima

Član 34. stav 1. i 2., 35., 36. i 37. Zakona o zakupu poslovnih zgrada i prostorija

PISMENA OPOMENA ZAKUPODAVCA ZBOG NEPLAĆANJA UGOVORENE ZAKUPNINE KOJOM SE TRAŽI OD ZAKUPOPRIMCA I PREDAJA U POSJED POSLOVNOG PROSTORA IMA KARAKTER IZJAVE O ODUSTANKU OD UGOVORA.

Iz obrazloženja:

Zbog neizvršenja obaveze iz ugovora, neplaćanja ugovorene zakupnine, tužitelj je prvotuženom dana 2.9.2003.godine poslao opomenu kojom od njega traži predaju u posjed predmetnog poslovnog prostora.

Smatrajući navedenu opomenu izjavom o odustanku, nižestepeni sudovi pravilno zaključuju da je do prestanka ugovora o zakupu poslovnih prostorija došlo na osnovu odustanka zakupodavca od ugovora o zakupu poslovnih prostorija jer zakupac nije platio dospjelu zakupninu, a kako je propisano članom 34. stav 1. tačka 2., članom 35, 36. i 37. Zakona o zakupu poslovnih zgrada i prostorija.

Navedena opomena zakupodavca se može tumačiti i otkazom ugovora o zakupu u smislu odredbi člana 26. 27. i 28. Zakona o zakupu poslovnih zgrada i prostorija jer je do donošenja presude istekao i otkazni rok od šest mjeseci određen članom 28. navedenog zakona.

Neovisno od toga na koji od načina predviđenih zakonom je došlo do prestanka ugovora o zakupu poslovnih prostorija (sud nije vezan za pravni osnov tužbenog zahtjeva- član 53. stav 3. Zakona o parničnom postupku), nižestepeni sudovi su pravilno odlučili kada su polazeći od navedenih činjeničnih utvrđenja udovoljili tužbenom zahtjevu tužitelja.

(Presuda Vrhovnog suda FBiH broj: 070-0-Rev-06-000654 od 19.06.2007. godine)

STAMBENO PRAVO

11.

Član 2. stav 3. i član 3. stav 2. Zakona o prestanku primjene Zakona o napuštenim stanovima

Član 43. stav 1. Zakona o stambenim odnosima

NADOVJERA UGOVORA O KORIŠTENJU STANA KOGA JE SA DAVAOCEM STANA ZAKLJUČIO PRIVREMENI KORISNIK STANA NE PROIZVODI PRAVNO DEJSTVO.

Iz obrazloženja:

Prvostepenom presudom utvrđeno je da je tužiteljica nosilac stanarskog prava na spornom stanu, ali je drugostepenom presudom prvostepena presuda preinačena i tužbeni zahtjev tužiteljice odbijen.

Protiv drugostepene presude tužiteljica je izjavila reviziju, koju je ovaj sud odbio kao neosnovanu.

Iz utvrđenja nižestepenih presuda slijedi da je 1986. godine sporni stan dobio na korištenje drugotuženi, da je 31.10.1991. godine drugotuženi razrješen aktivne vojne službe u B. nakon čega je sa porodicom otišao u Z. i napustio sporni stan. 17.06.1996. godine stan je rješenjem pravnog prednika prvotuženog dodijeljen tužiteljici, koja je 07.07.1996. godine zaključila i ugovor o korištenju tog stana. U stan se uselila 24.10.2000. godine. U međuvremenu, drugotuženi je 16.07.1998. godine tražio povrat stana u smislu odredbi Zakona o prestanku primjene Zakona o napuštenim stanovima (u daljem tekstu ZPPZNS) i stambeni organ Općine B. je 20.04.2001. godine donio pravomoćno rješenje kojim se stan vraća u posjed drugotuženom kao nosiocu stanarskog prava, a tužiteljici, kao privremenom korisniku, nalaže iselenje. Isti organ uprave donio je

i zaključak o dozvoli izvršenja pomenutog rješenja dana 03.07.2003. godine. Na osnovu ovako utvrđenog činjeničnog stanja drugostepeni sud donosi pobijanu odluku pozivajući se na odredbu člana 2. stav 3. ZPPZNS koja kaže da svako stanarsko pravo ili ugovor o korištenju stana zaključen u periodu između 01.04.1992. godine i 07.02.1998. godine prestaje da važi. Osoba koja živi u stanu na temelju stanarskog prava koje prestaje prema ovom članu će se smatrati privremenim korisnikom.

Drugostepena odluka je stoga donijeta na osnovu pravilne primjene materijalnog prava, pa je irelevantna reviziona tvrdnja tužiteljice da se ona u sporni stan uselila poslije 07.02.1998. godine i da se zbog toga u ovom predmetu ne može primijeniti odredba člana 2. stav 3. ZPPZNS. Tužiteljici je sporni stan dodijeljen 17.06.1996. godine, a ugovor o korištenju stana je zaključila 07.07.1996. godine, dakle, u periodu između 01.04.1992. i 07.02.1998. godine kad se ugovori o korištenju napuštenih stanova nisu mogli zaključivati. Stoga je nebitno kad se tužiteljica u sporni stan uselila. Bitno je da je njen ugovor o korištenju stana prestao da važi po sili samog zakona – odredbi člana 2. stav 3. ZPPZNS, od kada se ona smatra privremenim korisnikom pa joj je kao takvoj rješenjem stambenog organa i naloženo da se iz stana iseli. Nebitno je i što je tužiteljica izvršila nadovjeru ugovora o korištenju stana, jer je to uslijedilo 19.04.2000. godine, kad je njen ugovor o korištenju stana već prestao da važi, jer je izmijenjeni član 2. stav 3. ZPPZNS stupio na snagu 13.04.1999. godine („Službene novine FBiH“, broj: 18/99).

Prema odredbi člana 3. stav 2. ZPPZNS osobe koje su napustile svoje stanove između 30.04.1991. godine i 04.04.1998. godine smatraju se izbjeglicama i raseljenim licima prema Aneksu 7. Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini, a drugotuženi je stan napustio krajem 1991. godine, odnosno poslije 31.10.1991. godine kad je napustio posao u B. Stoga ne stoje revizione tvrdnje tužiteljice da je drugotuženi stan napustio dobrovoljno i da nije izbjeglica, jer je on to, takođe, po samom zakonu.

Nebitne su i revizione tvrdnje da drugotuženi nikada nije pokazao rješenje o dodjeli spornog stana kao ni ugovor o njegovom korištenju, jer je svojstvo nosioca stanarskog prava na spornom stanu drugotuženom utvrđeno pravosnažnim rješenjem Općinskog suda B. od 12.12.2000. godine u čijoj izreci stoji da rješenje zamjenjuje ugovor o korištenju stana, a u razlozima da se rješenje donosi jer je drugotuženom prilikom odlaska u izbjeglištvo propala dokumentacija o dodjeli stana kao i ugovor o korištenju istog. Nebitno je što tužiteljica nije učestvovala u ovom vanparničnom postupku, jer je u njemu kao protivnik učestvovao prvotuženi koji je, kao davalac stana na korištenje, jedini i bio pasivno legitimisan da u tom postupku učestvuje. Irelevantno je i što je pomenuto rješenje donijeto u vanparničnom, a ne u parničnom postupku, kako to smatra tužiteljica, jer je rješenje pravosnažno i djeluje među strankama koje su u njemu učestvovala – a to su drugotuženi kao nosilac stanarskog prava, te prvotuženi kao davalac tog stana na korištenje.

Konačno, ne mogu se prihvatiti ni revizione tvrdnje da je drugotuženom stanarsko pravo prestalo dobrovoljno po odredbi člana 43. stav 1. Zakona o stambenim odnosima, jer po toj odredbi zakona nosilac stanarskog prava otkaz ugovora o korištenju stana može dati svakog prvog u mjesecu, ali **pismeno** vansudskim putem, a drugotuženi takav otkaz prvotuženome nije nikada dao. Zakonom o stambenim odnosima nije predviđeno da stanarsko pravo može prestati prećutno, samim napuštanjem stana, a specijalni zakon – Zakon o prestanku primjene Zakona o napuštenim stanovima – takav način prestanka stanarskog prava, zbog rata i neposredne ratne opasnosti, upravo i isključuje dajući mogućnost svim ranijim nosiocima stanarskog prava da pod određenim uslovima mogu tražiti povrat svog stana u kome su stanovali prije rata.

(Presuda Vrhovnog suda FBiH broj: 070–0–Rev–06–000047 od 14.06.2007. godine)

12.

Član 18. a. stav 1., 2. i 3. Zakona o prestanku primjene Zakona o napuštenim stanovima

Član 19. stav 1. alineja treća Zakona o prodaji stanova na kojima postoji stanarsko pravo

BIVŠI NOSILAC STANARSKOG PRAVA, KOME JE STAN VRAĆEN U POSJED, DUŽAN JE PRIVREMENOM KORISNIKU NAKNADITI NOVČANA SREDSTVA ULOŽENA NA IME NEOPHODNIH TROŠKOVA ZA OSPOSOBLJAVANJE STANA.

Iz obrazloženja:

Nižestepeni sudovi su pravilno primijenili materijalno pravo - odredbe člana 18.a. stav 1. Zakona o prestanku primjene Zakona o napuštenim stanovima kad su (prvo i drugo) tužene kao bivše nosioce stanarskog prava na stanu u T. u ulici M. B. broj 1a. obavezali da tužitelju kao privremenom korisniku tog stana na ime naknade neophodnih troškova za osposobljavanje stana isplate iznos od 19.777,85 KM.

Osnov i visinu tužbenog zahtjeva nižestepeni sudovi su utvrdili provođenjem dokaza koje su stranke predložile na pripremnom ročištu od 19.11.2003. godine. Tužitelj je tom prilikom, uz saslušanje jednog svjedoka i vještaka građevinske struke, predložio i svoje saslušanje kao parnične stranke, dok je punomoćnik prvo i drugotuženih predložio uvid u pismenu dokumentaciju, ali ne i saslušanje prvo i drugotuženih kao parničnih stranaka. Stoga se ne mogu prihvatiti revizioni prigovori revidenata da ih je prvostepeni sud propustio saslušati kao parnične stranke, pogotovo što i ne kažu na koje okolnosti.

Navodi revidenata da stan nije bio razrušen u toj mjeri u kojoj to utvrđuje prvostepeni sud kao i da je tužitelj bez potrebe rušio pregradne zidove i balkon su prigovori na činjenična utvrđenja suda, a zbog pogrešno ili nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja revizija se ne može izjaviti (član 240. stav 2. ZPP-a).

Irelevantni su revizioni prigovori da su (prvo i drugo) tuženi prilikom otkupa spornog stana platili kupoprodajnu cijenu za kompletnu vrijednost stana, jer su oni prilikom otkupa stana po članu 19. stav 1. alineja treća ZPSKPSP mogli tražiti umanjenje cijene stana za troškove otklanjanja ratne štete ili pak tražiti umanjenje tih sredstava po odredbama član 18. a. stav 2. i 3. Zakona o prestanku primjene Zakona o napuštenim stanovima.

(Presuda Vrhovnog suda FBiH broj: 070–0–Rev–06–001579 od 30.08.2007. godine)

NASLJENO PRAVO

13.

Član 123. stav 3. Zakona o nasljeđivanju

RASKID UGOVORA O DOŽIVOTNOM IZDRŽAVANJU ZBOG NEIZVRŠENJA OBAVEZA MOŽE TRAŽITI SAMO PRIMALAC IZDRŽAVANJA KAO UGOVORNA STRANA.

Iz obrazloženja:

Pravo tražiti raskid ugovora o doživotnom izdržavanju pripada samo ugovornim stranama i ne prelazi na nasljednike. Smrću ostavioca – primaoca izdržavanja, ugovor je konzumiran, pa ne postoji zakonska mogućnost da to tužbom traže njegovi zakonski nasljednici, kad primalac izdržavanja za svog života to nije tražio. Ovo zbog toga što ugovorne strane svojom voljom slobodno odlučuju hoće li se koristiti svojim pravom iz ugovora ili ne.

(Presuda Vrhovnog suda FBiH broj: Rev–241/01 od 19.11.2003. godine)

RADNO PRAVO

14.

Član 103. stav 3. Zakona o radu

Član 7., 136., 137., 168. stav 4. Zakona o radnim odnosima i plaćama službenika organa uprave u Federaciji Bosne i Hercegovine

ROK ZA PODNOŠENJE TUŽBE ZBOG POVREDE PRAVA IZ RADNOG ODNOSA ZA PRIPADNIKE ORUŽANIH SNAGA FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE JE PROPISAN ODREDBOM ČLANA 137. ZAKONA O RADNIM ODNOSIMA I PLAĆAMA SLUŽBENIKA ORGANA UPRAVE U FEDERACIJI BOSNE I HERCEGOVINE KAO SPECIJALNOG ZAKONA U ODNOSU NA OPŠTI PROPIS – ZAKON O RADU.

Iz obrazloženja:

Nižestepeni sudovi su tužbu tužitelja da se ponište rješenja o prestanku radnog odnosa i tužena FBiH – FMO obaveže vratiti ih na ranija radna mjesta odbacili kao neblagovremenu pozivom na odredbe člana 136. i 137. Zakona o radnim odnosima i plaćama službenika organa uprave u Federaciji Bosne i Hercegovine, a koji se temeljem odredbe člana 168. stav 4. tog zakona primjenjuje i na pripadnike Oružanih snaga Federacije kao *lex specialis*. Sudovi nalaze da su tužitelji za povredu svojih prava (prestanak radnog odnosa sa tuženom sa danom 28.03.2001. godine) saznali u krajnjem slučaju 15.06.2001. godine kada nisu pozvani na rad, nakon što su podnijeli zahtjeve za vraćanje u radni odnos prekinut krajem marta 2001. godine zbog tzv. „hrvatske samouprave“. Kao drugi mogući momenat saznanja tužitelja za povredu prava sudovi uzimaju datum 01.03.2002. godine od kada tužitelji ne primaju plaće, pa nalaze da je i od jednog i od drugog datuma prošlo više od 30 dana u kom roku su prema odredbama člana 137. u vezi sa članom 7. Zakona o radnim odnosima i plaćama službenika organa uprave u FBiH, te odredbama člana 103. stav 3. Zakona o radu mogli podnijeti tužbu za poništaj rješenja o prestanku radnog odnosa i vraćanju na rad. Tužitelji su tužbu podnijeli 03.03.2003. godine, ali samo za novčano potraživanje, dok vraćanje na rad traže, kako to utvrđuje drugostepeni sud, prvotužitelj dana 03.11.2004. godine, a drugotužitelj i trećetužiteljica tek na glavnoj raspravi dana 08.02.2005. godine.

I po mišljenju ovog suda tužitelji su na taj način izgubili pravo na podnošenje tužbe za poništaj rješenja o prestanku radnog odnosa i vraćanju na ranija radna mjesta. Ovo zbog toga što su za povredu svojih prava saznali ili 15.06.2001. godine kad ih poslodavac nije ponovo primio na rad ili u krajnjem slučaju nakon dobivanja zadnje plaće za februar 2002. godine pa sve da je to i bilo tek u maju ili junu te godine kako se

tvrdi u reviziji. Tužitelji su tužbu na poništaj rješenja o prestanku radnog odnosa i vraćanju na rad preinačili tek 03.11.2004. godine, odnosno 08.02.2005. godine kad je u svakom slučaju već davno prošao rok od 30 dana iz člana 137. Zakona o radnim odnosima i plaćama službenika organa uprave u FBiH.

Ne može se prihvatiti reviziono rezonovanje da je tužba podnijeta blagovremeno, jer da je podnijeta u roku od jedne godine prema odredbama člana 103. stav 3. Zakona o radu. Taj se zakon kao opšti propis prema odredbama člana 7. Zakona o radnim odnosima i plaćama službenika organa uprave u FBiH primjenjuje samo na prava koja nisu uređena ovim specijalnim zakonom, a rok za tužbu zbog povrede prava iz radnog odnosa za pripadnike oružanih snaga Federacije je uređen odredbama člana 137. tog specijalnog zakona. Sem toga i od 15.06.2001. godine, odnosno februara 2002. godine do preinake tužbe na poništaj rješenja o prestanku radnog odnosa dana 03.11.2004. godine, odnosno 08.02.2005. godine prošlo je više od jedne godine.

Konačno, ne može se prihvatiti ni reviziono tvrdnja da rok za tužbu tužiteljima teče tek od kad su u toku postupka primili rješenja od 29.03.2001. godine o prestanku radnog odnosa, jer stoje konstatacije nižestepenih sudova da su tužitelji za povredu svojih prava saznali znatno ranije – od kada ih tužena nije ponovo primila na rad nakon prekida rada u periodu od 21.03. do 15.06.2001. godine, zbog tzv. „hrvatske samouprave“. Uostalom, među strankama je nesporno da tužitelji ne rade kod tužene od 21.03.2001. godine na ovamo, pa se svakako ne može reći da oni nisu znali za povredu svog prava sve do tužbe 03.03.2003. godine, odnosno preinačenja 03.11.2004. godine i 08.02.2005. godine.

(Presuda Vrhovnog suda FBiH broj: 070–0–Rev–06–000439 od 20.03.2007. godine)

EKSPROPRIJACIJA

15.

Član 10. stav 1., član 65. i 80. Zakona o eksproprijaciji

POGREŠNO JE SHVATANJE DA JE SUD NEZAVISNO OD ZAKONSKIH OSNOVA I MJERILA ZA ODREĐIVANJE NAKNADE ZA EKSPROPRIISANU NEKRETNINU DUŽAN U SVIM SLUČAJEVIMA ODREDITI NAKNADU PREMA SPORAZUMIMA O VISINI NAKNADE KOJE JE ZAKLJUČILA VEĆINA STRANAKA. SUD JE SAMO DUŽAN UZETI U OBZIR TE SPORAZUME, ALI NJIMA NIJE BEZUSLOVNO VEZAN.

Iz obrazloženja:

Osnovano predlagatelj u reviziji tvrdi da su nižestepeni sudovi pogrešno primjenili materijalno pravo, odredbe člana 80. Zakona o eksproprijaciji, kada su rukovodeći se činjenicom da je većina stranaka zaključila sporazum o naknadi po kome je za 1 m² zemljišta određen iznos od 16,00 KM, na isti način odredili naknadu predlagatelju.

Pogrešno je shvatanje da je sud nezavisno od zakonskih osnova i mjerila za određivanje naknade dužan u svim slučajevima odrediti naknadu prema sporazumima o naknadi koje je zaključila većina stranaka. Sud je samo dužan uzeti u obzir te sporazume, ali njima nije bezuslovno vezan. Ako bi sud bio vezan tim sporazumima u svim slučajevima bila bi isključena mogućnost individualizacije pravične naknade i ne bi se u određivanju naknade u pojedinim slučajevima ostvarilo načelo pravičnosti kako to propisuje član 10. stav 1. Zakona o eksproprijaciji. Kod određivanja visine naknade u pojedinim slučajevima od uticaja su kao korektiv povećanja lične i porodične prilike ranijeg vlasnika, ako su od bitnog značaja za materijalnu egzistenciju ranijeg vlasnika (član 62. Zakona o eksproprijaciji).

Za pravilnu primjenu ove odredbe neophodno je da sud raspolaže potrebnim podacima, tako da pored pribavljenih zapisnika o zaključenim sporazumima o naknadi pribavi podatke o prometnoj vrijednosti nekretnina (o tome se izjasnio vještak, ali taj provedeni dokaz sud nije cijenio u smislu odredbi člana 8. Zakona o parničnom postupku), kao i druge podatke koji bi mogli poslužiti u sudskom postupku određivanja naknade. Odredbe stava 2. člana 80. Zakona o eksproprijaciji na opisani način treba primjenjivati kod određivanja naknade za ekspropisano zemljište kada se naknada za to zemljište određuje prema tržišnoj cijeni, na što upućuje predlagatelj.

Pored toga predlagatelj u reviziji upućuje i na odredbe člana 65. Zakona o eksproprijaciji, iz čega slijedi da nije odustao od prijedloga da mu se naknada odredi davanjem u zamjenu u cjelini ili djelimično druge odgovarajuće nepokretnosti (zbog toga je reviziji predlagatelja u cijelosti udovoljeno).

Iako je tokom postupka predlagatelj tražio da mu se naknada odredi davanjem u zamjenu druge odgovarajuće nekretnine, o ovom prijedlogu nije raspravljeno, korisnik eksproprijacije se nije izjasnio da li je pribavio drugu odgovarajuću nepokretnost koja bi se mogla dati u naknadu (u postupku određenja naknade pred upravnim organom predlagatelju je ponuđena zamjenska parcela na lokalitetu „Cementara“ koju predlagatelj nije prihvatio jer da nije odgovarajuća).

(Presuda Vrhovnog suda FBiH broj: 070-0-Rev-06-000372 od 15.02.2007. godine)

16.

Član 31. stav 1. i 3., član 70. Zakona o eksproprijaciji

NAKNADA ZA IZGUBLJENU KORIST RANIJEM VLASNIKU EKSPROPRIISANE NEKRETNINE PRIPADA SAMO ZA PERIOD U KOME JE KORISNIK EKSPROPRIJACIJE BIO U POSJEDU NEKRETNINE PRIJE PRAVOSNAŽNOG RJEŠENJA O EKSPROPRIJACIJI.

Iz obrazloženja:

U ovom predmetu predlagateljica je, uz naknadu za ekspropriisano zemljište, tražila i naknadu za izgubljenu korist zbog nekorištenja zemljišta od kada zemljište nije u njenom posjedu počev od 06.03.1992. godine za period od 13 i po godina.

Međutim, prema odredbi člana 70. Zakona o eksproprijaciji („Službeni list SRBiH“, broj: 12/87 i 38/89, te „Službeni list R BiH“, broj: 15/94) raniji vlasnik ima pravo i na naknadu izgubljene koristi koju bi ostvario dotadašnjim načinom iskorišćavanja ekspropriisane nepokretnosti za vrijeme od dana predaje te nepokretnosti u posjed korisniku eksproprijacije do isteka rokova određenih tim zakonom za isplatu odnosno deponovanje novčane naknade.

Prema odredbama člana 31. stav 1. i 3. istog zakona korisnik eksproprijacije stiče pravo na posjed ekspropriisane nepokretnosti danom pravosnažnosti rješenja o ekproprijaciji ili danom koji je tim rješenjem određen, a koji ne može pasti prije pravosnažnosti rješenja o eksproprijaciji. Izuzetno, nadležni organ može na zahtjev korisnika eksproprijacije riješiti da mu se ta nepokretnost preda u posjed prije pravosnažnosti odnosno konačnosti rješenja o eksproprijaciji, ako utvrdi da je to neophodno zbog hitnosti slučaja ili da bi se otklonila znatnija šteta.

Predlagateljica sama u reviziji tvrdi da je rješenje o eksproprijaciji kojim su ekspropriisane njene nekretnine postalo pravosnažno već 06.03.1992. godine. To je tvrdila i u žalbi na prvostepeno rješenje u ovom sporu s tim da je uz žalbu priložila i dopis nadležne službe O. L. u kome stoji da je rješenje o eksproprijaciji od 06.03.1992. godine postalo pravosnažno 17.04.1992. godine, tj. mjesec dana kasnije.

Dakle, korisnik eksproprijacije je imao pravo da uđe u posjed ekspropriisanih nekretnina danom pravosnažnosti rješenja tj. 17.04.1992. godine, a po tvrdnji predlagateljice o datumu pravosnažnosti rješenja, čak već 06.03.1992. godine. Od tada prema odredbama člana 31. Zakona o eksproprijaciji predlagateljica više nema pravo na naknadu izgubljene koristi, jer se ova naknada po odredbama člana 70. Zakona o eksproprijaciji dosuđuje ranijem vlasniku samo kad korisnik eksproprijacije, izuzetno,

uđe u posjed nekretnina prije pravosnažnosti rješenja o eksproprijaciji (član 31. stav 3. Zakona o eksproprijaciji).

Stoga je predlagateljici naknada za izgubljenu korist pripadala samo **do** pravosnažnosti rješenja o eksproprijaciji, a ona u ovom predmetu ne potražuje tu naknadu, već naknadu upravo **od** pravosnažnosti rješenja pa nadalje, kad je korisnik eksproprijacije po članu 31. stav 1. Zakona o eksproprijaciji imao pravo da uđe u posjed ekspropisanog zemljišta.

Zato nižestepeni sudovi nisu pravilno primijenili materijalno pravo kad su predlagateljici dosudili naknadu za izgubljenu korist za period od 1 godine i 4 mjeseca prije donošenja prvostepenog rješenja, znači za 2004. i dio 2005. godine, kad je protivnik već više od 10 godina bio u posjedu ekspropisanog zemljišta. No, kako se protivnik nije žalio na prvostepeno rješenje, ono je za njega postalo pravosnažno i izvršno.

Protiv drugostepenog rješenja reviziju je izjavila samo predlagateljica, ali njena revizija zbog navedenih razloga nije osnovana.

(Presuda Vrhovnog suda FBiH broj: 070–0–Rev–06–001199 od 11.10.2007. godine)

NADLEŽNOST

17.

Član 16. stav 2. Zakona o parničnom postupku

Član 2. stav 2. Zakona o stambenim odnosima

ZA POTRAŽIVANJE NAKNADE ZA KORIŠTENJE STANA U PRIVATNOM VLASNIŠTVU NADLEŽAN JE SUD.

Iz obrazloženja:

Tužitelj je tužbom tražio da mu tuženi plate naknadu za korištenje stana u Sarajevu, Ferhadija br. 3/II koji je njegovo vlasništvo i pri tome se pozvao na odredbe člana 219. Zakona o obligacionim odnosima (ZOO) koje govore o sticanju bez osnova zbog koristi koju neko ima od upotrebe tuđe stvari. Iako pravni osnov tužiteljevog potraživanja ne može biti ova zakonska odredba, jer tuženi stan (zapravo stanove, jer je tužiteljev stan pregrađen) ne koriste bez pravnog osnova već kao nosioci stanarskog prava (član 2. stav 2. ZSO), drugostepeni sud nije imao osnova tužbu odbaciti smatrajući da za rješavanje ovog spora nije nadležan sud, već organ uprave (član 16. stav 2. ZPP-a).

Tužiočevo potraživanje je novčano, a za takvo potraživanje uvijek je nadležan sud bez obzira na kom pravnom osnovu se temelji. Zato je drugostepeni sud počinio povredu odredaba parničnog postupka kad je odlučujući o žalbama tužitelja i prvotuženog na prvostepenu presudu, tu presudu ukinuo i tužbu odbacio primjenom odredaba člana 227. stav 2. ZPP-a.

(Presuda Vrhovnog suda FBiH broj: 070–0–Rev–06–001169 od 30.08.2007. godine)

18.

Član 16. Zakona o parničnom postupku

Član 82. Zakona o zaštiti vojnih invalida i obitelji poginulih i nestalih boraca

ZA ODLUČIVANJE O ZAHTJEVU VOJNOG INVALIDA ZA ISPLATU NAKNADE „SKRBI“ NIJE NADLEŽAN SUD.

Iz obrazloženja:

Tužbenim zahtjevom tužitelj traži isplatu naknade skrbi prema rješenju Ureda za obranu P. od 13.5.1996.godine kojim je tužitelju priznato svojstvo ratnog vojnog invalida od 30% tjelesnog oštećenja i pripadajuća prava po tom osnovu i to za period od 1.4.1998. godine do 1.4.1999.godine u mjesečnom iznosu od po 640,00 KM, ukupno 7.680,00 KM sa zakonskom zateznom kamatom.

Traženi iznos proizilazi iz činjeničnih utvrđenja da je tužitelj skrb primao u mjesečnom iznosu od po 640,00 KM do 1.4.1998.godine te poslije od 1.4.1999.godine kada je „ponovno vraćen na skrb.“

Dok prvostepeni sud odbija tužitelja sa tužbenim zahtjevom uz obrazloženje da tužitelj nije dokazao da bi mu konačnim rješenjem organa uprave bilo priznato pravo na skrb odnosno invalidninu i za utuženi period u mjesečnom iznosu od po 640,00 KM, drugostepeni sud udovoljava zahtjevu tužitelja pozivajući se na akt Ministarstva obrane od 12.4.1999.godine kojim je tužitelj od 1.4.1999.godine vraćen na skrb.

Donoseći navedene odluke, nižestepeni sudovi su pogrešno primjenili odredbe člana 82. Zakona o zaštiti vojnih invalida i obitelji poginulih i nestalih branitelja („Narodni list HR HB“, broj: 36/94 i 24/95) koji je primjenjivan do stupanja na snagu Zakona o pravima branilaca i članova njihovih porodica (objavljen u „Službenim novinama Federacije BiH“, broj: 33/04 od 19.6.2006. godine) i koji je propisivao da se u

postupku za ostvarivanje prava po ovom zakonu primjenjuju odredbe zakona kojim se uređuje opći upravni postupak, ako tim zakonom nije drugačije određeno.

Kako je ostvarivanje prava na isplatu skrbi tužitelj mogao tražiti samo u upravnom postupku od nadležnog općinskog organa uprave, to su nižestepeni sudovi odlučili o zahtjevu koji nije u sudskoj nadležnosti.

(Presuda Vrhovnog suda FBiH broj: 070-0-Rev-06-000894 od 24.05.2007. godine)

PARNIČNI POSTUPAK

19.

Član 97. stav 4., 112. stav 2. i 209. Zakona o parničnom postupku

NE POSTOJI POVREDA ODREDAVA PARNIČNOG POSTUPKA IZ ČLANA 209. ZAKONA O PARNIČNOM POSTUPKU, AKO SUD U TOKU POSTUPKA OCJENI DA JE U SMISLU ODREDBE ČLANA 112. STAV 2. ZPP-A POTREBNO ODLOŽITI ZAPOČETO ROČIŠTE, A NE NA PRIJEDLOG TUŽITELJA RASPRAVU ODRŽATI U SMISLU ODREDBE ČLANA 97. STAV 4. ZPP-A I BEZ PRISUSTVA UREDNO POZVANOG TUŽENOG.

Iz obrazloženja:

Suprotno tvrdnjama revidenta donošenjem pobijane presude nisu povrijeđena pravila parničnog postupka, jer rješavajući žalbu tuženog drugostepeni sud je u smislu člana 231. Zakona o parničnom postupku ocjenio žalbene navode koji su od odlučnog značaja za pravilno odlučivanje. Pri tome je izveo i pravilan pravni zaključak da je prvostepeni sud svoju presudu temeljio na relevantnom činjeničnom stanju koje je utvrdio primjenom člana 8. ZPP-a. Nije prema tome osnovan prigovor revidenta da je pred drugostepenim sudom učinjena povreda postupka iz člana 209. ZPP-a.

Revident u reviziji posebno ukazuje i ponavlja, što je isticao i u žalbi, a to je da je sud postupao protivno odredbi člana 112. ZPP-a, zbog čega nije postupljeno u skladu sa odredbom člana 97. stav 4. istog propisa, te da su ove povrede postupka imale uticaja na pravilnost i zakonitost pobijane presude u dijelu odluke o tužbenom zahtjevu. O ovom žalbenom prigovoru drugostepni sud se izjasnio i smatra da ta povreda, i ako postoji, nije uticala na zakonitost i pravilnost odluke o tužbenom zahtjevu, pa stoga i ne predstavlja povredu postupka iz člana 209. ZPP-a.

Ocjenjujući naprijed navedene žalbene navode revidenta, koje on navodi i kao revizijske prigovore, ovaj sud nalazi da isti ne predstavljaju povrede postupka uopće, pa ni povredu pred drugostepenim sudom..

Naime, odredbom člana 112. ZPP-a je propisano da sud može, pored ostalog, na prijedlog stranke odložiti započeto ročište, ako na ročištu nije moguće izvesti koji od dokaza čije izvođenje je određeno, a koji je važan za pravilno odlučivanje. Iz stanja spisa proizilazi da je tužitelj predložio odlaganje ročišta za glavnu raspravu, a dokazi koje je trebao provesti na tom ročištu bili su saslušanje tuženika D. T. kao parnične stranke, te svjedoka Ž. T.

Prema zapisniku za glavnu raspravu od 27.2.2006. godine (koja je odložena), vidljivo je da na tu raspravu nije pristupio tuženi- parnična stranka čije saslušanje je određeno, niti svjedok T. Ž., čije saslušanje je takođe određeno.

Kako izvođenje ovih dokaza prvostepeni sud ocijenjuje bitnim za donošenje pravilne odluke, to su se po ocjeni ovog suda, suprotno stanovištu revidenta, stekli zakonski uslovi propisani citiranom odredbom ZPP-a za odlaganje ročišta i nisu postojali uslovi za primjenu člana 97.stav 4. ZPP-a kako to on pogrešno tvrdi, pa upravo stoga i ne stoji ova povreda postupka na koju se ukazuje.

(Presuda Vrhovnog suda FBiH broj: 070–0–Rev–06–001332 od 11.09.2007. godine)

20.

Član 209. i 229. stav 1. tačka 3. Zakona o parničnom postupku

DRUGOSTEPENI SUD JE POČINIO POVREDU ODREDABA PARNIČNOG POSTUPKA KAD JE NA SJEDNICI VIJEĆA, BEZ OTVARANJA RASPRAVE, IZVRŠIO DRUGAČIJU OCJENU DOKAZA – SASLUŠANJA SVJEDOKA, TE TUŽITELJA KAO PARNIČNE STRANKE.

Iz obrazloženja:

Iz obrazloženja prvostepene presude slijedi da sud utvrđuje da je tužitelj povrijeđen padom sa konja koji je uzrokovan susretom sa medvjedom na utvrđenom uzgojnom području u šumi M.-I. „K.“. Okolnosti povređivanja i nastanka štete prvostepeni sud utvrđuje na osnovu iskaza tužitelja i svjedoka A. Š. i D. Š. koje je tužitelj sreo neposredno nakon povređivanja i štetnog događaja i kojima je ispričao kako je povrijeđen, koji svjedoci su potvrdili njegov iskaz, te na osnovu mišljenja vještaka veterinara koji se izjasnio o reakcijama konja tužitelja. Na utvrđeno činjenično stanje prvostepeni sud je pravilno primjenio odredbe člana 58. stav 2. Zakona o lovstvu („Službeni list SR BiH“,

broj: 7/77 i 30/90) kada je obavezao tužene da tužitelju naknade štetu zbog pretrpljenih fizičkih bolova, straha i umanjena životne aktivnosti u ukupnom iznosu 8.500,00 KM.

Po žalbi tuženog drugostepeni sud je prvostepenu presudu preinači i tužbu odbio.

Po ocjeni drugostepenog suda izvedenim dokazima tužitelj nije dokazao da je do nezgode i štete došlo na način kako tvrdi, odnosno da tužitelj nije dokazao uzročno-posljedičnu vezu između štetne radnje i nastale štete. Drugostepeni sud zaključuje da tužitelj ničim nije dokazao da je jašući na konju kroz šumu ugledao medvjeda, da se konj uplašio medvjeda i da je zbog toga prilikom pada sa konja zadobio teške tjelesne povrede zbog kojih potražuje naknadu nematerijalne štete od tuženih.

Iz navedenog obrazloženja drugostepenog suda slijedi da drugostepeni sud ne prihvata iskaz tužitelja i saslušanih svjedoka, da vrši drugačiju ocjenu dokaza. S obzirom da je pobijanu odluku drugostepeni sud donio u sjednici vijeća, a ne na osnovu održane rasprave, drugostepeni sud nije mogao drugačijom ocjenom iskaza parnične stranke i svjedoka utvrditi drugačije činjenično stanje nego što je utvrdio prvostepeni sud. Na taj način drugostepeni sud je povrijedio odredbu člana 229. stav 1. tačka 3. Zakona o parničnom postupku kojom je propisano da će drugostepeni sud na osnovu održane rasprave preinačiti prvostepenu presudu ako na osnovu novih dokaza ili ponovnog izvođenja već izvedenih dokaza utvrdi drugačije činjenično stanje nego što je ono u prvostepenoj presudi. Tačkom 2. stava 1. člana 229. Zakona o parničnom postupku propisano je ovlaštenje drugostepenog suda da preinači prvostepenu presudu ako u sjednici vijeća nađe da je prvostepeni sud pogrešno ocijenio isprave i posredno izvedene dokaze. Uslov za primjenu ove odredbe je da prvostepeni sud nije neposredno izvodio niti jedan drugi dokaz sem čitanje isprava i zapisnika o posredno izvedenim dokazima, a što u konkretnom predmetu nije slučaj, jer je drugostepeni sud drugačijom ocjenom neposredno izvedenih dokaza utvrdio drugačije činjenično stanje odnosno izveo zaključak da tužitelj nije dokazao činjenični osnov nastanka štete od medvjeda.

(Presuda Vrhovnog suda FBiH broj: 070–0–Rev–06–001064 od 23.08.2007. godine)

21.

Član 384., 385. i 402. stav 1. Zakona o parničnom postupku

SUD NIJE PROCESNO OVLAŠTEN A NI DUŽAN DA U IME STRANKE SAM PREDUJMI TROŠKOVE VJEŠTAČENJA, KADA STRANKA TOKOM POSTUPKA NIJE TRAŽILA OSLOBOĐENJE OD PLAĆANJA TROŠKOVA, POŠTO TO SUD ČINI NA NJEN PRIJEDLOG.

Iz obrazloženja:

Pravilno su nižestepeni sudovi tužbeni zahtjev tužitelja za naknadu materijalne i nematerijalne štete odbili s obrazloženjem da tužitelj nije dokazao ni osnov ni visinu svog zahtjeva. Pri tome su se pravilno pozvali na odredbe člana 7. stav 1. i člana 123. stav 1. ZPP-a po kojima je svaka stranka dužna dokazati činjenice na kojima zasniva svoj tužbeni zahtjev. Tužitelj to nije uspio, jer nije postupio po nalogu suda sa ročišta od 14.02. i 11.03.2005. godine kada mu je naloženo da predujmi troškove sudskog vještačenja i to za vještaka saobraćajne struke na osnov tužbenog zahtjeva, te vještaka medicinske struke – stomatologa, hirurga za cervikofacijalnu i maksilofacijalnu hirurgiju, te neuropsihijatra kako na osnov tako i visinu tužbenog zahtjeva.

Tužitelj troškove vještačenja nije predujmio ni do glavne rasprave dana 11.04.2005. godine pa je prvostepeni sud pravilno primijenio odredbu člana 385. stav 3. ZPP-a kad je na toj raspravi donio rješenje da se neće izvoditi dokazi po vještacima saobraćajne struke, neuropsihijatru, stomatologu i ortopedu jer tužitelj u ostavljenom roku od 5 dana, pa ni do glavne rasprave, nije predujmio troškove vještačenja, iako je to bio dužan učiniti po odredbi člana 384. ZPP-a.

Ne mogu se prihvatiti revizioni prigovori da je bio dovoljan uvid u rješenje Općinskog suda za prekršaje Ž. (kojim je u prekršajnom postupku tuženi oglašen krivim, a postupak protiv tužitelja obustavljen) i saslušanje svjedoka J. O. (koji prema utvrđenju nižestepenih sudova nije bio očevidac događaja) da nižestepeni sudovi udovolje njegovom tužbenom zahtjevu.

Pravilno je drugostepeni sud u pobijanoj odluci zaključio da u situaciji kada je tuženi sporio i osnov i visinu tužbenog zahtjeva nije bilo uslova da se bez provođenja daljih dokaza tuženi obaveže na naknadu štete primjenom odredbi člana 178. i člana 200. Zakona o obligacionim odnosima.

Nije tačno ni da su nižestepeni sudovi povrijedili tužiočevo pravo pristupa sudu zagarantovano odredbom člana II/3. e. Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. Evropske konvencije o ljudskim pravima i osnovnim slobodama. Bez obzira što je tužitelj na glavnoj raspravi od 11.04.2005. godine izjavio da je slabog imovnog stanja, sud nije bio dužan u ime tužitelja sam predujmiti troškove vještačenja, kako to tužitelj smatra u reviziji, jer on nije tražio oslobođenje od plaćanja troškova, a prema odredbi člana 402. stav 1. ZPP-a sud to čini na prijedlog stranke. Tužitelj je na ročištu za glavnu raspravu samo predložio da se glavna rasprava odloži do daljnjeg, no ni ovaj prijedlog sud nije bio dužan uvažiti, pogotovo što je to bilo već treće ročište po redu, a sud je dužan po načelu ekonomičnosti postupak provesti bez odugovlačenja (član 10. ZPP-a).

(Presuda Vrhovnog suda FBiH broj: 070–0–Rev–06–000639 od 10.07.2007. godine)

UPRAVNO PRAVO

1.

Član 87. do 90. Zakona o carinskoj politici

STRUČNI NALAZ I MIŠLJENJE CARINSKE LABORATORIJE, O ANALIZI SVOJSTVA ROBE U CILJU SVRSTAVANJA U ODGOVRAJUĆI TARIFNI BROJ CARINSKE TARIFE, NIJE UPRAVNI AKT PA SE NE MOŽE POBIJATI PRIGOVOROM ILI ŽALBOM. POBIJANJE TAKVOG NALAZA MOŽE SE IZVRŠITI SAMO U ŽALBI PROTIV PRVOSTEPENOG RJEŠENJA.

Iz obrazloženja:

Carinarnica Sarajevo kao prvostepeni upravni organ postupila je u skladu s odredbama članova 87. do 90. Zakona o carinskoj politici Bosne i Hercegovine («Službeni glasnik BiH», broj: 21/98 i 34/00) prilikom pregleda robe i uzimanja uzoraka na analizu radi utvrđivanja svojstva robe u cilju svrstavanja robe u odgovarajući T.B. Carinske tarife Bosne i Hercegovine. Prema tim odredbama tužilac kao deklarant ovlašten je da bude prisutan prilikom pregleda robe i uzimanja uzoraka (čl. 88. stav 2. zakona), a tu činjenicu tužilac ne osporava tužbom, dok istim odredbama nije propisano da deklarant može prisustvovati laboratorijskoj analizi uzoraka koju vrši Carinska laboratorija, niti da može protiv stručnog nalaza i mišljenja iste podnositi prigovor ili izjavljivati žalbu, što znači da je to validan dokaz o činjenicama koje utvrđuju i da se može pobijati kao i svaki drugi dokaz u upravnom postupku u kome se rješava odnosna upravna stvar. Stoga su neosnovani tužbeni navodi da analiza Carinske laboratorije Sarajevo broj: A-83/01 nije obavljena u skladu sa propisima i da nema karakter javne isprave, pa su upravni organi pravilno postupili kada su je prihvatili kao dokaz o odlučnim činjenicama na osnovu kojih su pravilnom primjenom materijalnog prava donijeli prvostepeno i osporeno drugostepeno rješenje.

Prvostepeni organ prilikom pregleda robe nije mogao organoleptičkom metodom utvrditi svojstva uvezene robe, pa je uzeo uzorke robe radi analize i izvršio privremeni obračun carine i ostalih carinskih dažbina, svrstavajući u T.B. 3212.10 sa carinskom stopom od 5%, ali je na osnovu nalaza Carinske laboratorije utvrdio da se radi o robi u obliku providnih pravougaonih listova raznih dimenzija izrađenih od plastičnih masa od poliestera, koja predstavlja montažnu foliju u listovima od poliestera i koja se po svojim svojstvima svrstava u T.B. 3920.69. koja se carini po stopi od 10%, što je prihvatio i

tuženi u osporenom drugostepenom rješenju. Objektivnost stručnog nalaza na kome su zasnovana rješenja upravnih organa nije dovedena u pitanje tužbenim navodima koji nisu potkrijepljeni bilo kakvim dokazima, osim gole tvrdnje da se radi o štamparskoj foliji, koja prema važećim propisima ne bi mogla da se svrsta pod T.B. 3920.69. Ovakvi tužbeni navodi ne mogu biti osnov za obaranje stručnog nalaza i mišljenja nadležnog organa u predmetnoj upravnoj stvari.

Radi svega izloženog, osporeno i prvostepeno rješenje su doneseni na osnovu pravilno i potpuno utvrđenog činjeničnog stanja i uz pravilnu primjenu materijalnog prava, a njihovim donošenjem nisu počinjene povrede upravnog postupka, pa se tužbom neosnovano pobijaju kao nezakonita, zbog čega je ovaj sud primjenom člana 38. stav 2. Zakona o upravnim sporovima odlučio kao u dispozitivu.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije BiH, broj U-358/02 od 13.4.2007. godine)

2.

Član 87. stav 3. Zakona o građevinskom zemljištu

POSTUPAK REVIZIJE (POVRATAK U POSJED) GRAĐEVINSKOG ZEMLJIŠTA, KOJE JE BEZ PRISUSTVA RANIJEG KORISNIKA PREUZETO IZ NJEGOVOG POSJEDA I DODJELJENO DRUGOM KORISNIKU POSLIJE 6. APRILA 1992. GODINE, MOŽE SE POKRENUTI I VODITI SAMO PO ZAHTJEVU FIZIČKOG LICA.

Iz obrazloženja:

Prvostepena presuda je donesena na podlozi činjenica utvrđenih u upravnom postupku, a koje su po ocjeni prvostepenog suda potpuno i pravilno utvrđene, te su kao takve mogle poslužiti za zakonito i pravilno donošenje upravnog akta.

Prvostepeni sud je odlučio pravilno i zakonito kada je odbio tužbu tužitelja izjavljenu protiv rješenja tuženog od 2.9.2004. godine, ocjenivši da je isto u skladu sa zakonom – odredbama Zakona o građevinskom zemljištu („Sl. novine FBiH“, broj: 25/03; 16/04 i 67/05).

Naime, odredbom člana 87. stav 1. Zakona o građevinskom zemljištu propisano je da pravna valjanost izvršenih dodjela građevinskog zemljišta između 6. aprila 1992. godine i dana stupanja na snagu ovog zakona (stupio na snagu 16.5.2003. godine) na kojem su fizička lica imala pravo korištenja prije 6. aprila 1992. godine za stambene, poljoprivredne ili poslovne svrhe (u daljem tekstu: revizija) biće utvrđena isključivo u skladu sa ovim zakonom, dok je stavom 3. navedenog člana propisano da fizička lica, ili njihovi zakonski nasljednici, koja su imala pravo korištenja na građevinskom zemljištu, i koja su ta prava koristila na dan ili prije 6. aprila 1992. godine za stambene,

poljoprivredne ili poslovne svrhe, a čije je pravo korištenja prestalo bez njihove saglasnosti, između 6. aprila 1992. godine i dana stupanja na snagu ovog zakona mogu kod općinskog organa uprave nadležnog za imovinsko pravne poslove podnijeti zahtjev za reviziju u roku od 2 godine od dana stupanja na snagu ovog zakona (podnosioci zahtjeva).

U konkretnom slučaju odlučujući o zahtjevu tužitelja za reviziju dodjele zemljišta, nadležni organ uprave je u postupku utvrdio da je predmetno gradsko građevinsko zemljište u društvenoj svojini, označeno kao k.č. broj 1031/17 upisano u p.l. br. 811 K.O. Goražde II, u površini od 1.294 m², rješenjem SO Goražde od 7.4.1976. godine prenešeno bez naknade na privremeno korištenje Auto Moto „Drina“ Goražde, na kojem je ono izgradilo asfaltnu pistu za obuku vozača kao privremeni objekat, da je ugovorom od 3.4.1990. godine AMD „Drina“ privremeno pravo korištenja ovog zemljišta prenio na Građevinsko – prometno preduzeće „Elan“ Goražde.

Kako prema citiranoj odredbi člana 87. Zakona o građevinskom zemljištu zahtjev za reviziju mogu podnijeti samo fizička lica koja su imala pravo korištenja na građevinskom zemljištu, a u konkretnom slučaju pravo korištenja predmetnog zemljišta nije imalo fizičko lice, nego pravno lice GP „Elan“ Goražde, to je pravilno osporenim rješenjem odbijen zahtjev tužitelja. Iz istih razloga pravilno je prvostepeni sud pobijanom presudom odbio tužbu tužitelja kao neosnovanu.

Kako je pobijana presuda donesena na osnovu pravilno i potpuno utvrđenog činjeničnog stanja, uz pravilnu primjenu materijalnog prava, to se ukazuju neosnovanim žalbeni prigovori o pogrešno utvrđenom činjeničnom stanju i pogrešnoj primjeni materijalnog prava.

Kod izričite zakonske odredbe da zahtjev za reviziju dodjele građevinskog zemljišta mogu podnijeti samo fizička lica, neosnovani su i bez uticaja na pravilnost pobijane presude svi ostali navodi žalbe.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije BiH, broj UŽ-1/05 od 18.10.2007.godine)

3.

Član 1. Zakona o izuzetnom materijalnom obezbjeđenju ratnih vojnih invalida i porodica poginulih boraca

PRAVO NA IZUZETNO MATERIJALNO OBEZBJEĐENJE NE MOŽE OSTVARITI LICE KOJEM JE ZBOG SLUŽENJA VOJNOG ROKA PRIZNATO SVOJSTVO MIRNODOPSKOG VOJNOG INVALIDA.

Iz obrazloženja:

Odredbama člana 1. Zakona o izuzetnom materijalnom obezbjeđenju ratnih vojnih invalida i porodica poginulih boraca ("Službeni list SRBiH", br. 33/95, 37/95 i 17/96) propisane su kategorije lica koje mogu ostvariti pravo na izuzetno materijalno obezbjeđenje, a radi se o licima koja su vršeci vojne dužnosti u vrijeme rata zadobila ranu, povredu, ozlijeđdu ili bolest usljed čega je kod njih nastupio gubitak radne sposobnosti za privređivanje. Već iz samog naziva zakona jasno proizilazi da to pravo mogu ostvariti samo ratni vojni invalidi, odnosno porodice poginulih boraca.

U konkretnom slučaju iz spisa predmeta, a posebno rješenja Službe za boračko-invalidsku zaštitu Općine Vogošća broj 09-41-4771/01 od 05.02.2001. godine, proizilazi da je tužitelj služio redovni vojni rok u periodu od 01.11.1999. do 10.07.2000. godine i da mu je priznato svojstvo mirnodopskog vojnog invalida VI grupe sa 60% invaliditeta, pa kako u skladu sa citiranim zakonom pravo na izuzetno materijalno obezbjeđenje ne mogu ostvariti mirnodopski vojni invalidi pravilno je postupio tuženi kada je odbio njegov zahtjev za priznavanje tog prava.

Navodi tužitelja su razmatrani ali nemaju uticaja na drugačije rješenje ove stvari jer je nesporno da je tužitelj zadobio bolest za vrijeme služenja vojnog roka, a ne u vrijeme rata.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije BiH, broj U-2799/01 od 28.2.2007. godine)

4.

Članovi 48. i 221. Zakona o upravnom postupku

Članovi 28. stav 2., 73., 75., 79. i 99. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju

U POSTUPKU OCJENJIVANJA RADNE SPOSOBNOSTI ZAPOSLENIKA POSLODAVAC JE AKTIVNO LEGITIMISAN DA IZJAVLJUJE ŽALBU PROTIV PRVOSTEPENOG RJEŠENJA, KOJIM JE ZAPOSLENIKU PRIZNATO PRAVO NA RASPOREĐIVANJE NA DRUGOM ODGOVARAJUĆEM POSLU (II KATEGORIJA INVALIDNOSTI), KAO I DA POKREĆE UPRAVNI SPOR.

Iz obrazloženja:

Nije osnovan tužbeni navod da je osporeno rješenje donijeto u postupku koji nije zakonit, zbog toga što tužilja nije pozivana na ocjenjivanje radne sposobnosti u drugom stepenu. Prema odredbi člana 28. Pravilnika o ocjenjivanju radne sposobnosti u penzijskom i invalidskom osiguranju („Službene novine Federacije BiH,, broj: 26/99),

stručni organ u drugom stepenu daje nalaz, ocjenu i mišljenje na osnovu dokumentacije pribavljene u prvostepenom postupku, bez pregleda osiguranika, osim u slučajevima kada se nalaz, ocjena i mišljenje ne može donijeti bez neposrednog pregleda osiguranika, ili kada osiguranik zahtjeva da se izvrši njegov pregled. Kako u konkretnom slučaju stručni organ u drugom stepenu, očigledno je smatrao da se njegov nalaz, ocjena i mišljenje može donijeti bez neposrednog pregleda, a tužilja nije tražila da se izvrši njen pregled, kako to proizilazi iz spisa predmeta, to je u ovom slučaju postupao u skladu sa navedenim propisom.

Po ocjeni ovog suda neosnovan je i tužbeni navod da poslodavac tužilje nije imao pravo na izjavljivanje žalbe protiv prvostepenog rješenja. Za ovakav stav tužba se poziva na član 99. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju („Službene novine Federacije BiH,, broj: 29/98, 49/00 i 32/01), kojim odredbama je u stavu 1. tog člana propisano da protiv rješenja nosioca osiguranja donesenog u prvostepenom postupku, osiguranik i korisnik penzije, odnosno član porodice osiguranika, odnosno korisnika penzije, može podnijeti žalbu drugostepenom organu nosioca osiguranja. Međutim, zauzimajući takav stav tužba nije imala u vidu i druge stavove istog člana (stav 3.) kao i član 48. Zakona o upravnom postupku („Službene novine Federacije BiH,, broj: 2/98 i 48/99).

Naime, članom 48. Zakona o upravnom postupku propisano je da je stranka u upravnom postupku osoba po čijem je zahtjevu pokrenut postupak ili protiv koje se vodi postupak ili koja radi zaštite svojih prava ili pravnih interesa ima pravo da učestvuje u postupku, dok je članom 99. stav 3. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju propisano da su preduzeća ili druga pravna lica, odnosno poslodavac dužni, na osnovu konačnog rješenja nosioca osiguranja o pravu na raspored na drugo odgovarajuće radno mjesto, osiguranika rasporediti na radno mjesto u skladu sa članom 28. stav 2. ovog zakona, a u slučaju nemogućnosti raspoređivanja na novo radno mjesto, u obavezi su osiguraniku isplaćivati naknadu plaće do dana raspoređivanja na drugo radno mjesto (član 73., 75. i 79. pomenutog zakona).

Dovodeći u vezu odredbe citiranih članova navedenih zakona, po ocjeni ovog suda, proizilazi da privredno društvo (preduzeće) ili drugo pravno lice u kojima je uposlen osiguranik ima status zainteresovanog lica, radi zaštite svojih prava ili pravnih interesa, pa time i položaj stranke u upravnom postupku, koja u smislu člana 221. Zakona o upravnom postupku, ima pravo žalbe protiv rješenja donesenog u prvom stepenu.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije BiH, broj U-3809/01 od 7.3.2007. godine)

5.

Član 56. (noveliranog zakona) i član 100. stav 1. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju

NOSILAC OSIGURANJA NIJE OVLAŠTEN DA PRAVOSNAŽNO RJEŠENJE, KOJIM JE OSIGURANIKU PRIZNATO PRAVO NA INVALIDSKU PENZIJU, MIJENJA NA NJEGOVU ŠTETU, VEĆ SAMO U SLUČAJU AKO JE TIM RJEŠENJEM POVRIJEĐEN ZAKON NA ŠTETU OSIGURANIKA.

Iz obrazloženja:

Prema podacima iz spisa predmeta proizilazi da je ranijim prvostepenim rješenjem direktora filijale tuženog u Tuzli, od 17.5.2001. godine (prema podacima iz spisa predmeta protiv istog nije izjavljena žalba), tužitelju bilo priznato pravo na invalidsku penziju u mjesečnom iznosu od 138,8470 KM, počev od 8.3.2001. godine. Postupajući po podnesku tužitelja od 6.9.2001. godine, da mu se ponovno izračuna visina penzije (naknadno uplaćeni doprinosi za penzijsko i invalidsko osiguranje za period od 1.7.1999. godine do 7.3.2001. godine), prvostepeni organ mu je (smatrajući takav podnesak novim zahtjevom za utvrđivanje penzije) novim rješenjem od 10.10.2002. godine, priznao pravo na invalidsku penziju u mjesečnom iznosu od 117,0000 KM, počev od 8.3.2001. godine, koji iznos usklađen na dan 1.1.2002. godine, odnosno usklađen na dan donošenja rješenja iznosi 140,0000 KM i tim rješenjem zamjenio ranije donešeno rješenje od 17.5.2001. godine. Tuženi organ je osporenim rješenjem žalbu tužitelja izjavljenu protiv prvostepenog rješenja od 10.10.2002. godine odbio, jer je prvostepeni organ (postupajući po novom zahtjevu za utvrđivanje penzije) pravilno i u skladu sa zakonom utvrdio penziju tužitelja.

Međutim, prema odredbi člana 100. stav 1. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine", br. 29/98, 49/00 i 32/01) pravosnažno rješenje o ostvarivanju prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja (što bi prema podacima iz spisa predmeta bilo ranije prvostepeno rješenje od 17.5.2001. godine) može se izmjeniti novim rješenjem, samo ako je pravosnažnim rješenjem povrijeđen zakon na štetu korisnika prava. Kako je ranijim (pravosnažnim) prvostepenim rješenjem tužitelju penzija utvrđena primjenom člana 56. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine", broj 29/98) u procentu od 57 % od penzijskog osnova, a novim rješenjem, primjenom izmjenjenog i dopunjenog člana 56. navedenog zakona (član 6. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju-"Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine", broj 49/00 i 32/01), u nižem procentu od 47 % od penzijskog osnova, to nije jasno kako i na osnovu kojeg zakonskog propisa su tuženi i prvostepeni organ mogli zamjeniti ranije pravosnažno rješenje novim, kada očigledno u smislu citirane odredbe člana 100. stav 1. navedenog zakona, ranijim rješenjem nije bio povrijeđen zakon na štetu tužitelja.

Iz navedenih razloga valjalo je, shodno članu 38.stav 3. a u vezi sa članom 35. stav 2. Zakona o upravnim sporovima, tužbu uvažiti, osporeno i prvostepeno rješenje poništiti i predmet vratiti prvostepenom organu na ponovno rješavanje, gdje će se u ponovnom

postupku u skladu sa primjedbama ovog suda donijeti nova zakonita odluka po podnesku tužitelja od 6.9.2001. godine.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije BiH, broj U-470/03 od 5.4.2007. godine)

6.

Član 28. Zakona o porezu na dobit privrednih društava

Član 7. stav 4. Pravilnika o primjeni odredaba Zakona o porezu na dobit privrednih društava

PRIVREDNOM DRUŠTVU KOJEM JE, PO OSNOVU DONESENE ODLUKE ORGANA UPRAVLJANJA O RASPODJELI OPOREZIVE DOBITI U INVESTICIJE, UMANJEN POREZ NA DOBIT ZA IZNOS NAMIJENJEN ZA INVESTICIJE, PRILIKOM RAZREZA POREZA NA DOBIT U NAREDNOJ GODINI URAČUNAT ĆE SE U POREZ NA DOBIT ZA TU GODINU I PRIZNATE OLAKŠICE IZ PRETHODNE GODINE, UKOLIKO JE INVESTICIJA UTROŠENA U ADAPTACIJU POSLOVNOG OBJEKTA KOJI NIJE U NJEGOVOM VLASNIŠTVU.

Iz obrazloženja:

Prema članu 28. Zakona o porezu na dobit privrednih društava ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine", br. 32a/97 i 29/00) obvezniku koji izvrši ulaganje oporezive dobiti u investicije za vlastitu proizvodnu djelatnost i u stanogradnju umanjuje se poreska obaveza za iznos cjelokupnog ulaganja (stav 1.), a ako izvrši ulaganje oporezive dobiti u investicije za ostale vlastite djelatnosti umanjuje se poreska obaveza najviše do 75% utvrđenog poreza na dobit (stav 2.), dok se prema članu 7. stav 4. Pravilnika o primjeni odredaba Zakona o porezu na dobit privrednih društava ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine", br. 31/98, 36/98 i 4/01) ulaganjem u investicije (u smislu navedenih zakonskih odredaba) smatraju ulaganja u: građevinske objekte koji služe za obavljanje djelatnosti, postrojenja i mašine, alate, pogonski i kancelarijski inventar, informatičku opremu, namještaj, transportne uređaje i sredstva.

U konkretnom slučaju tužitelj je uz poresku prijavu i poreski bilans za 1999. godinu dostavio Odluku organa upravljanja o raspodjeli oporezive dobiti u investicije u iznosu od 8.980,00 KM, pa mu je rješenjem o utvrđivanju poreza na dobit privrednih društava za 1999. godinu, po tom osnovu umanjeno porez na dobit za navedeni iznos. Kako je tužitelj uz poresku prijavu za 2000. godinu dostavio i virmanske naloge o reinvestiranju dobiti iz 1999. godine u adaptaciju poslovnog objekta koji nije u njegovom vlasništvu, već ga koristi po osnovu navedenog ugovora o zakupu, to su mu organi uprave, u smislu citiranih odredbi navedenih propisa, pravilno utvrdili poresku obavezu za 2000. godinu, tako što su obračunati porez na dobit (umanjen za priznate olakšice)

uvećali za nerealizovano reinvestiranje dobiti iz 1999. godine, shodno članu 28. stav 3. Zakona o porezu na dobit privrednih društava.

Neosnovani su tužbeni navodi tužitelja da su mu ulaganja u navedeni tuđi poslovni objekat trebala biti priznata pri utvrđivanju predmetne porezne obaveze, jer se prema citiranim odredbama navedenog zakona i pravilnika jasno vidi da se pod ulaganjima u investicije podrazumjevaju samo ulaganja u materijalna stalna sredstva (a ne i ulaganja u nematerijalna stalna sredstva kako pogrešno smatra tužitelj) i da se za umanjenje porezne obaveze mogu priznati samo investicije u vlastita sredstva (sredstva u vlasništvu društva), a ne i ulaganja u tuđa stalna sredstva.

Kako tužbeni navodi nisu mogli dovesti do drugačijeg rješenja ove upravne stvari, to je ovaj sud, prema svemu naprijed navedenom, ocijenio tužbu neosnovanom i istu odbio, primjenom člana 38. stav 2. Zakona o upravnim sporovima.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije BiH, broj U-912/07 od 24.5.2007.godine)

7.

Članovi 21., 22., 28., 32. stav 1. i 33. stav 3. i 4. Zakona o stambenim odnosima – Zakon o preuzimanju Zakona o stambenim odnosima

ZAHTJEVU ZA DONOŠENJE RJEŠENJA KOJE ZAMJENJUJE UGOVOR O KORIŠTENJU STANA NE MOŽE SE UDOVOLJITI, AKO PODNOSILAC ZAHTJEVA NIJE U POSJEDU TOG STANA. UKOLIKO PODNOSILAC ZAHTJEVA KOJI JE PODNIO I ZAHTJEV ZA POVRAT STANA U POSJED IZDEJSTVUJE ODLUKU O POVRATU STANA, TADA SE TEK STIČE ZAKONSKA MOGUĆNOST DA ISHODUJE ODLUKU KOJA ZAMJENJUJE UGOVOR O KORIŠTENJU STANA.

Iz obrazloženja:

Odlučujući o zahtjevu Lesko Klare za donošenje rješenja koje zamjenjuje ugovor o korištenju stana za stan u ulici Skenderija broj 46 na osnovu člana 28. u vezi sa članom 19. Zakona o preuzimanju Zakona o stambenim odnosima ("Sl. novine FBiH", br. 11/98, 38/98, 12/99 i 19/99) Zakona o stambenim odnosima ("Sl. list SRBiH", broj: 14/84, 12/87 i 36/89) prvostepenim rješenjem od 7.3.2001. godine određena je Lesko Klara za nosioca stanarskog prava na predmetnom stanu, a umjesto ugovora o korištenju stana da će se primjenjivati ovo rješenje kojim se određuje da sva prava i obaveze koje je prema Zakonu o stambenim odnosima imao Lesko Ivan ostaju i dalje na snazi, dok se ne zaključi ugovor o korištenju stana sa Horozović Salihom, Horozović Mevlidom, Horozović Zahidom i Horozović Maidom, kao vlasnicima stana.

Odlučujući o žalbi Horozović Saliha izjavljenu protiv navedenog prvostepenog rješenja tuženi organ je osporenim rješenjem odbio žalbu kao neosnovanu zaključivši da je prvostepeno rješenje pravilno i zakonito, jer da Lesko Klara ispunjava uslove za ostvarivanje prava iz člana 28. Zakona o stambenim odnosima.

Međutim, zaključak tuženog organa izražen u osporenom rješenju ne može se prihvatiti kao ispravan.

Naime, odredba člana 28. Zakona o stambenim odnosima propisuje ako jedna od ugovornih strana neće da zaključi ugovor o korištenju stana u roku od 30 dana od dana useljenja u stan, odnosno ako jedna od ugovornih strana u slučajevima iz člana 21, 22, 32. stav 1. i člana 33. stav 3. i 4. ovog zakona, neće da zaključi ugovor o korištenju stana u roku od 30 dana od podnesenog traženja, stambeni organ na zahtjev jedne od ugovornih strana, donosi rješenje koje zamjenjuje ugovor o korištenju stana dok taj ugovor ne bude zaključen po dredbama ovog zakona. Dakle, ova odredba zakona odnosi se na lica koja se nalaze u stanu, a u konkretnom slučaju iz spisa predmeta proizilazi da se Lesko Klara, koja je podnijela zahtjev za donošenje rješenja koje zamijenjuje ugovor o korištenju stana, ne nalazi u predmetnom stanu od 1991. godine, kada je isti sa mužem napustila. Iz spisa predmeta se takođe vidi da je Lesko Klara podnijela zahtjev prvostepenom organu za vraćanje predmetnog stana u posjed i da se vodi postupak u predmetu broj: 23/1-372-1540/98, dakle da ista nije u posjedu predmetnog stana u vrijeme kada je podnijela zahtjev za donošenje rješenja koje zamijenjuje ugovor o korištenju stana.

Po okončanju postupka za vraćanje u posjed predmetnog stana i tek ako bude u posjedu tog stana, može tražiti donošenje rješenja koje zamjenjuje ugovor o korištenju stana.

Iz navedenog proizilazi da su prvostepeni i tuženi organ u svojim rješenjima pogrešno primijenili materijalno pravo.

Stoga je uvažanjem tužbe riješeno kao u dispozitivu presude na osnovu člana 38. stav 3. Zakona o upravnim sporovima.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije BiH, broj: U-4193/01 od 8.3.2007.godine)

8.

Član 11. Zakona o privrednim društvima

Član 3. stav 3. Zakona o lutriji Bosne i Hercegovine i igrama na sreću

Član 13. Uredbe o upisu u sudski registar pravnih osoba koje obavljaju privrednu djelatnost

PRODAJNA MJESTA LUTRIJE BiH NEMAJU STATUS PODRUŽNICA, ODNOSNO POSLOVNIH JEDINICA I NE UPISUJU SE U SUDSKI REGISTAR, PA ZBOG TOGA SE NIJE MOGAO ODBITI ZAHTJEV LUTRIJE ZA IZDAVANJE RJEŠENJA O UTVRĐIVANJU ISPUNJENOSTI USLOVA ZA OBAVLJANJE DJELATNOSTI TOG MJESTA RADI PRODAJE IGARA NA SREĆU, LOTO LISTIĆA, SPORTSKE PROGNOZE I DR.

Iz obrazloženja:

Organi uprave su odbili zahtjev tužioca za izdavanje rješenja u smislu člana 7. Zakona o privrednim društvima, odnosno utvrđivanja ispunjenosti uslova za obavljanje djelatnosti prodaje igara na sreću, loto listića i sportske prognoze, sportska kladionica i poker aparati u poslovnim prostorijama u Zenici u ulici Reisa Čauševića broj 1. i Kulina Bana bb, a iz razloga što podružnice nisu upisane u sudski registar, odnosno tužilac uz zahtjev nije dostavio dokaz da su njegove poslovne jedinice upisane u sudski registar, pozivajući se u obrazloženju svojih rješenja na odredbe člana 11. Zakona o privrednim društvima („Službene novine Federacije BiH”, broj 23/99), člana 3. Zakona o lutriji Bosne i Hercegovine i igrama na sreću („Službeni list R BiH), broj 2/96) i odredbu člana 13. Uredbe o upisu u sudski registar pravnih osoba koje obavljaju privrednu djelatnost (“Službene novine Federacije BiH”, broj 12/00, 16/00 i 38/00), koje odredbe tuženi pravilno citira u osporenom rješenju i na osnovu navedenih odredbi zaključuje da podružnica iako nema svojstvo pravnog lica obavlja poslove u okviru registrovane djelatnosti Društva (u konkretnom slučaju „prodaja igara na sreću, prodaja loto listića, uplata lota i sportske prognoze, sportska kladionica i poker aparati), preuzima obaveze i stiče prava u ime i za račun Društva, pa se stoga mora upisati u sudski registar kao podružnica u skladu sa članom 11. Zakona o privrednim društvima i članom 13. Uredbe o upisu u sudski registar pravnih osoba koje obavljaju privrednu djelatnost, te da je Lutrija Bosne i Hercegovine u skladu sa članom 3. Zakona o lutriji Bosne i Hercegovine i igrama na sreću dužna unutrašnju organizaciju uskladiti sa odredbama Zakona o privrednim društvima.

Prema odredbama člana 11. Zakona o privrednim društvima, društvo može imati podružnice izvan mjesta društva, te da su podružnice poslovne jedinice koje nemaju svojstvo pravnog lica, ali mogu obavljati sve poslove u okviru djelatnosti društva upisane u sudski registar i pri tome sticati prava i preuzimati obaveze u ime i za račun društva (stav 1. i 2.), a prema stavu 3. istog člana podružnice se upisuju u sudski registar u registarskom sudu kod kojeg je upisano društvo. Navedene odredbe Zakona o privrednim društvima se u konkretnom slučaju primjenjuju na osnovu člana 3. stav 3. Zakona o lutriji Bosne i Hercegovine i igrama na sreću. Prema Statutu Lutrije BiH (članom 5. Zakona o lutriji Bosne i Hercegovine i igrama na sreću propisano je da Lutrija ima Statut koji potvrđuje Vlada) i Odluke o uplatno prodajnom mjestu proizilazi da prodajna mjesta

Lutrije BiH nisu poslovne jedinice u smislu Zakona o privrednim društvima, jer ne mogu obavljati sve poslove u okviru djelatnosti Lutrije BiH, koja je kao društvo upisana u sudski registar i pri tome sticati prava i obaveze u ime i za račun Lutrije BiH.

Imajući u vidu naprijed citirane odredbe, ovaj sud nalazi da su organi uprave pogrešno primjenili materijalno pravo kada su tužioca odbili sa postavljenim zahtjevom za izadavanje rješenja kojim se utvrđuje da prodajni objekti Lutrije BiH u Zenici, ul. Reisa Čauševića broj 1. i Kulina Bana bb ispunjavaju minimalno tehničke uslove za obavljanje djelatnosti prodaje igara na sreću, prodaje loto listića, uplate loto i sportske prognoze, sportske kladionice i poker aparate, jer prodajna mjesta koja tužilac otvara u skladu sa zakonom i svojim aktima nisu poslovne jedinice, odnosno podružnice iz člana 11. Zakona o privrednim društvima i člana 13. Uredbe o upisu u sudski registar pravnih osoba koje obavljaju privrednu djelatnost ("Službene novine Federacije BiH", broj 12/00, 16/00 i 38/00), kojim odredbama je propisano da se podružnice upisuju u sudski registar. Ovo iz razloga što prodajna mjesta nemaju svojstvo pravnog lica, a pri obavljanju poslova u okviru registrovane djelatnosti tužioca kao društva imaju strogo ograničena ovlaštenja, odnosno nemaju prava i obaveze u prometu niti ovlaštenja da istupaju u ime i za račun Društva, znači nemaju prava i obaveze podružnice, pa prema tome nema ni zakonskog osnova za upis prodajnih mjesta tužioca u sudski registar.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije BiH, broj U-2246/01 od 25.4.2007.godine)

9.

Članovi III 4. i IX 5. (1) Ustava Federacije Bosne i Hercegovine

Član 223. stav 3. Zakona o upravnom postupku

FEDERALNI ORGAN UPRAVE NIJE STVARNO NADLEŽAN DA ODLUČUJE O ŽALBI IZJAVLJENOJ PROTIV PRVOSTEPENOG RJEŠENJA URBANISTIČKO-GRADJEVINSKE INSPEKCIJE OPĆINE, KOJIM JE NALOŽENO RUŠENJE BESPRAVNO IZGRAĐENOG OBJEKTA DONESENOG NA TEMELJU ZAKONA O PROSTORNOG UREĐENJA SR BOSNE I HERCEGOVINE.

Iz obrazloženja:

Prema odredbi člana 223. stav 3. Zakona o upravnom postupku ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine", br. 2/98 i 48/99), propisano je da protiv prvostepenih rješenja općinskog načelnika i gradonačelnika, odnosno općinskih i gradskih službi za upravu, koja su u upravnom postupku donesena na osnovu kantonalnog zakona ili drugog kantonalnog propisa, u drugom stepenu rješava nadležni kantonalni organ uprave iz

odgovarajuće upravne oblasti, ako kantonalnim zakonom nije utvrđena nadležnost drugog organa.

U konkretnoj upravnoj stvari tuženi organ-Federalno ministarstvo prostornog uređenja i okolice u Sarajevu je, osporenim rješenjem, rješavao o žalbi tužitelja izjavljenoj protiv prvostepenog rješenja urbanističko-građevinskog inspektora Općine Stari Grad Mostar, Službe opće uprave-Odjeljenja za inspekcije, koje je doneseno primjenom odredaba Zakona o prostornom uređenju ("Službeni list SR BiH", br. 9/87 do 4/91 i "Službeni list R BiH, br. 25/94 i 33/94), iako je, prema citiranoj zakonskoj odredbi, u to vrijeme Ministarstvo prostornog uređenja i okoliša Hercegovačko-neretvanskog Kantona u Mostaru, kao kantonalni organ uprave, bio stvarno nadležan da odlučuje o žalbi tužitelja izjavljenoj protiv prvostepenog rješenja donesenog na osnovu kantonalnog zakona. Ovo iz razloga što prema odredbama člana IX 5.(1) Ustava Federacije BiH, svaki zakon, drugi propis i sudska pravila koja su na snazi u Federaciji na dan stupanja na snagu Ustava ostaju na snazi u mjeri u kojoj nisu u suprotnosti sa Ustavom (dok nadležni organi vlasti ne odluče drugačije), pa kako oblast prostornog uređenja po Ustavu Federacije ne spada u isključivu nadležnost Federacije, a niti u zajedničku nadležnost Federacije i Kantona, već je u isključivoj nadležnosti Kantona (prema odredbama člana III 4. Ustava Federacije Bosne i Hercegovine), to se oblast prostornog uređenja reguliše kantonalnim zakonom o prostornom uređenju, a što je u konkretnom slučaju navedeni Zakon o prostornom uređenju, koji se shodnom primjenom člana IX 5. (1) Ustava Federacije Bosne i Hercegovine primjenjuje kao kantonalni zakon.

Prema tome, tuženi organ, rješavajući o žalbi tužitelja protiv prvostepenog rješenja, nije vodio računa o svojoj stvarnoj nadležnosti, čime je postupio protivno odredbi člana 24. stav 1. Zakona o upravnom postupku, kojom je propisano da svaki organ uprave, u toku cijelog postupka pazi na svoju stvarnu i mjesnu nadležnost.

Iz navedenih razloga, ovaj sud je na osnovu člana 38. stav 3. a u vezi sa članom 35. stav 2. Zakona o upravnim sporovima ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine", br. 2/98 i 8/00), primjenom člana 75. stav 1. Zakona o upravnim sporovima ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine", broj 9/05) tužbu uvažio, pobijano rješenje poništio i predmet dostavio stvarno nadležnom Ministarstvu prostornog uređenja i okoliša Hercegovačko-neretvanskog Kantona u Mostaru na rješavanje o žalbi tužitelja izjavljenoj protiv prvostepenog rješenja.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije BiH, broj U-2052/02 od 11.10.2007.godine)

10

Članovi 142. do 146. Zakona o upravnom postupku

Član 72.a. stav 2. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju

NE MOŽE SE U UPRAVNOM POSTUPKU PREKINUTI POSTUPAK PO ZAHTJEVU STRANKE RADI OSTVARIVANJA ODREĐENIH PRAVA IZ RAZLOGA ŠTO NIJE DONESEN ODGOVARAJUĆI ZAKON KOJIM ĆE SE POBLIŽE UREDITI USLOVI I NAČIN OSTVARIVANJA TIH PRAVA, JER SE NE RADI O TAKVOM PRETHODNOM PITANJU PO KOJEM MOŽE ODLUČITI ORGAN KOJI VODI POSTUPAK ILI NEKI DRUGI ORGAN NA KOJI SE UPUĆUJE STRANKA DONOŠENJEM ZAKLJUČKA O PREKIDU POSTUPKA.

Iz obrazloženja:

Prema odredbi člana 72.a. stav 2. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju („Službene novine Federacije BiH,, broj 32/01) pravo na novčanu naknadu zbog fizičke onesposobljenosti stiče osiguranik čija je fizička onesposobljenost u iznosu od najmanje 30% nastala kao rezultat povrede na radu ili bolesti uzrokovane radom, dok prema stavu 3. istog člana, vrste fizičke onesposobljenosti na osnovu kojih se stiče pravo na novčanu naknadu kao i procenat takve onesposobljenosti utvrđuje se zakonom.

Utvrdivši da takav zakon nije donesen upravni organi su, na osnovu člana 142. stav 1. Zakona o upravnom postupku („ Službene novine Federacije BiH ,, broj: 2/98 i 48/99), prekinuli postupak dok se ne rješi predhodno pitanje, tj. dok se ne donese zakon kojim će se utvrditi vrste fizičke onesposobljenosti na osnovu kojih se stiče pravo na novčanu naknadu kao i procenat takve onesposobljenosti.

Prema odredbi člana 142. stav 1. Zakona o upravnom postupku ako organ koji vodi postupak naiđe na pitanje bez čijeg se rješenja ne može riješiti sama stvar, a to pitanje čini samostalnu pravnu cjelinu za čije je rješenje nadležan sud ili koji drugi organ (predhodno pitanje), on može , pod uvjetom iz ovog zakona, sam raspraviti to pitanje, ili postupak prekinuti dok nadležni organ to pitanje ne riješi.

Iz citirane zakonske odredbe proizilazi da su za prekid upravnog postupka, pored ostalog, potrebna dva uvjeta koja po ocjeni ovog suda, nisu ispunjena u konkretnom slučaju. Prvo, da organ koji vodi postupak naiđe na pitanje bez čijeg se rješenja ne može riješiti sama stvar, a to pitanje čini samostalnu pravnu cjelinu za čije rješenje je nadležan sud ili drugi nadležni organ. Potrebno je , znači, da se radi o nekom pitanju, određenom konkretnom pravnom pitanju koje čini samostalnu pravnu cjelinu, ali ne i opći propis, u ovom slučaju zakon, koji ne reguliše određeno pitanje nego određenu oblast života sa ukupnim pravnim pitanjima iz te oblasti. Zbog toga opći propis ne može predstavljati predhodno pitanje, u smislu pomenute odredbe Zakona o upravnom postupku. Drugo, iz citirane zakonske odredbe proizilazi da se radi o pitanju koje može upravni organ, pod

uvjetima iz pomenutog zakona, sam raspraviti. Sigurno je da, pod uvjetima iz pomenutog zakona, upravni organ ne može donijeti opći propis, pogotovo zakon. Prema tome, u ovom slučaju ne radi se o pitanju koje može, pod uvjetima Zakona o upravnom postupku, raspraviti sam organ koji vodi upravni postupak, pa i iz tog razloga u konkretnom slučaju ne radi se o predhodnom pitanju. Zbog navedenih razloga upravni organi nisu mogli prekinuti upravni postupak. Postupajući suprotno, upravni organi nisu vodili računa o pravilima postupka koja bi bila od uticaja na rješenje stvari, zbog čega je, na osnovu člana 38. stav 3. u vezi sa članom 35. stav 2. Zakona o upravnim sporovima, osporeno rješenje, kao i prvostepeni zaključak valjalo poništiti i predmet vratiti prvostepenom organu na ponovno rješavanje.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije BiH, broj U-2288/02 od 16.5.2007. godine)

11.

Član 241. stav 1. tačka 1. Zakona o upravnom postupku

SAZNANJE ZA PRAVNO STANOVIŠTE IZNIJETO U PRESUDI VRHOVNOG SUDA FEDERACIJE BIH U NEKOM DRUGOM UPRAVNOM SPORU (U SLIČNOM SLUČAJU DRUKČIJE ODLUČENO) NIJE NOVA ČINJENICA ILI NOVI DOKAZ NA OSNOVU KOJEG BI SE DOZVOLILA OBNOVA OKONČANOG UPRAVNOG POSTUPKA PRIMJENOM ČLANA 246. STAV 1. TAČKA 1. ZAKONA O UPRAVNOM POSTUPKU, PA SU ORGANI UPRAVE PRAVILNO ODBILI PRIJEDLOG TUŽITELJA ZA OBNOVU POSTUPKA.

Iz obrazloženja:

Iz podnijetog prijedloga tužitelja za obnovu postupka proizilazi da se isti zasniva na razlozima iz člana 246. stav 1. tačka 1. Zakona o upravnom postupku, kojim je propisano da postupak okončan rješenjem ili zaključkom protiv koga nema redovnog pravnog lijeka u upravnom postupku (konačno u upravnom) obnovit će se ako se sazna za nove činjenice, ili se utvrdi ili stekne mogućnost da se upotrijebe novi dokazi koji bi, sami ili u vezi s već izvedenim i upotrijebljenim dokazima, mogli dovesti do drugačijeg rješenja da su te činjenice, odnosno dokazi bili izneseni ili upotrijebljeni u ranijem postupku. Kao nove činjenice, odnosno dokaze tužitelj smatra pravno stanovište zauzeto u presudi Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, koje je objavljeno u dnevnoj štampi, a iz kojeg je saznao da u vrijeme carinjenja robe po navedenim carinskim deklaracijama, organi uprave nisu mogli naplatiti posebnu pristojbu u naprijed navedenom iznosu, jer Vlada Federacije BiH nije bila nadležna za donošenje odluke o naplati posebne pristojbe.

Iz navedenih razloga i po ocjeni ovog suda, saznanje za pravno stanovište iznijeto u presudi suda u nekom drugom upravnom sporu (u sličnom slučaju drugačije rješeno) u konkretnom slučaju nije nova činjenica ili novi dokaz na osnovu kojeg bi se dozvolila obnova okončanog upravnog postupka u smislu citiranog člana 246. stav 1. tačka 1. Zakona o upravnom postupku, pa su organi uprave pravilno odbili prijedlog tužitelja za obnovu postupka carinjenja robe uvezene u 1998. godini po navedenim uvoznim carinskim deklaracijama i povrat sredstava uplaćenih na ime posebne poristojbe u iznosu od 23.773,44 KM kao neosnovan.

Imajući u vidu naprijed izneseno ovaj sud je navode tužbe ocijenio neosnovanim, pa je primjenom člana 38. stav 2. Zakona o upravnim sporovima, presudom tužbu odbio.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije BiH, broj U-730/02 od 10.5.2007.godine)

12.

Član 8. Zakona o upravnim sporovima

Članovi 51. stav 2. tačka b., 52. i 65. Zakona o državnoj službi u Federaciji Bosne i Hercegovine

Član 27. stav 2. tačka a). Zakona o sudovima u Federaciji Bosne i Hercegovine

ODLUKA ODBORA DRŽAVNE SLUŽBE ZA ŽALBE, KOJOM JE ODLUČENO O ŽALBI DRŽAVNOG SLUŽBENIKA IZJAVLJENOJ PROTIV RJEŠENJA RUKOVODIOCA ORGANA DRŽAVNE SLUŽBE O PRESTANKU RADNOG ODNOSA, NE MOŽE SE PREISPITIVATI TUŽBOM U UPRAVNOM JER NE PRESTAVLJA UPRAVNI AKT, VEĆ SE NJENO PREISPITIVANJE MOŽE VRŠITI SAMO PRED NADLEŽNIM OPĆINSKIM SUDOM PO PRAVILIMA PARNIČNOG POSTUPA.

Iz obrazloženja:

U ovoj pravnoj stvari, prema podacima iz spisa predmeta vidi se da je tužiteljici, kao neraspoređenom državnom službeniku, rješenjem prvotuženog broj: 07/1-34-5-1128/05, od 6.3.2006. godine, prestao radni odnos kod prvotuženog na dan 31.8.2005. godine, radi odlaska u penziju, na osnovu člana 51. stav 1. tačka b) Zakona o državnoj službi u Federaciji Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine", broj 29/03), sa pravom na otpremninu u iznosu od šest njenih plaća isplaćenih u prethodnih šest mjeseci, odnosno 748,80 KM, što ukupno iznosi 4.492,80 KM, i da je rješenjem drugotuženog broj: 01-34-390/06, od 29.5.2006. godine, odbijena

njena žalba izjavljena protiv navedenog rješenja prvotuženog organa od 6.3.2006. godine. Podnesenom tužbom tužiteljica je tražila poništenje navedenih rješenja prvo i drugotuženog i naknadu štete u visini od 11.000,00 KM.

Odredbama člana 8. Zakona o upravnim sporovima ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine", broj 9/05) propisano je da se upravni spor može voditi samo protiv upravnog akta, a upravni akt jeste akt kojim nadležni organ (iz člana 4. istog zakona) rješava o izvjesnom pravu ili obavezi građanina ili pravnog lica u nekoj upravnoj stvari.

U konkretnom slučaju, rješenje drugotuženog je doneseno (pored primjene odredaba člana 65. stav 1. Zakona o državnoj službi u Federaciji Bosne i Hercegovine) i primjenom člana 237. Zakona o upravnom postupku. Međutim, drugotuženi se pogrešno pozvao na odredbe Zakona o upravnom postupku ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine", br. 2/98 i 48/99), jer ni jednom odredbom Zakona o državnoj službi u Federaciji Bosne i Hercegovine nije propisano da Odbor državne službe za žalbe Federacije BiH, u postupku po žalbi primjenjuje pravila upravnog postupka, već postupak provodi i rješenje donosi u skladu sa odredbama člana 65. Zakona o državnoj službi u Federaciji BiH, na koji se i pravilno pozvao u uvodu svoga rješenja.

Odredbama člana 51. i 52. Zakona o državnoj službi u Federaciji Bosne i Hercegovine, propisano je da državnom službeniku radni odnos prestaje ispunjavanjem zakonskih godina života, odnosno navršanjem 40 godina penzijskog staža, da državnog službenika razrješava rukovodilac organa državne službe i da državni službenik može u roku od 15 dana od prijema odluke o razrješenju podnijeti žalbu Odboru za žalbe, dok je odredbama člana 65. stav 7. i stav 9. istog zakona propisano da Odbor državne službe za žalbe odlučuje u drugom stepenu o svim žalbama koje se izjave na rješenja rukovodilaca organa državne službe i da su odluke odbora za žalbe konačne i podliježu svakom preispitivanju od nadležnog suda, pred kojim se postupak može pokrenuti u roku od 30 dana od dana prijema konačne odluke. Prema tome, ni jednom odredbom navedenog zakona nije propisano da se protiv konačnih odluka Odbora za žalbe može pokrenuti upravni spor, a odredbom člana 1. stog zakona jasno je propisano da se tim zakonom uređuje radno-pravni status državnih službenika u organima državne uprave u Federaciji Bosne i Hercegovine.

Rješenjem Odbora državne službe za žalbe od 29.5.2006. godine nije rješavano u nekoj upravnoj stvari, po pravilima upravnog postupka, nego se rješavalo o radno-pravnom statusu tužiteljice (kojoj je prestao radni odnos kod prvotuženog) u postupku propisanom po navedenim odredbama Zakona o državnoj službi u Federaciji Bosne i Hercegovine, pa kako to rješenje nije upravni akt u smislu člana 8. Zakona o upravnim sporovima, to se može preispitivati (kako je propisao član 65. stav 9. Zakona o državnoj službi u Federaciji Bosne i Hercegovine) samo u parničnom postupku pred nadležnim redovnim sudom.

Kako se sporna prava iz radnih odnosa ostvaruju u radnom sporu, primjenom odredaba Zakona o parničnom postupku ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine", br. 53/03, 73/05 i 19/06), to su za vođenje postupaka radi ostvarivanja navedenih prava stvarno nadležni da postupaju općinski sudovi, kako je propisano članom 27. stav 2. tačka a) Zakona o sudovima u Federaciji BiH ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine", br. 38/05 i 22/06).

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije BiH, broj Ur-13/07 od 5.4.2007.godine)

13.

Članovi 40., 41. i 44. stav 1. Zakona o upravnim sporovima

PROTIV ODLUKA KANTONALNOG SUDA KOJIM JE ODBIJEN ZAHTJEV TUŽITELJA ZA ODLAGANJE IZVRŠENJA OSPORENOG RJEŠENJA, PROTIV KOGA JE POKRENUT UPRAVNI SPOR, NE MOŽE SE PODNIJETI ZAHTJEV ZA VANREDNO PREISPITIVANJE.

Iz obrazloženja:

Sud je prethodno ispitao da li postoje procesno-pravne pretpostavke za podnošenje zahtjeva i njegovo meritorno rješavanje, pa je našao da ne postoje iz sljedećih razloga:

Po članu 40. Zakona o upravnim sporovima („Sl. novine FBiH“, broj 9/05) žalba protiv odluka donesenih u upravnom sporu nije dozvoljena, pa je svaka odluka Kantonalnog suda donesena u upravnom sporu pravosnažna.

Za pravilan odgovor na pitanje da li se protiv svake takve odluke može podnijeti zahtjev za vanredno preispitivanje treba imati u vidu da odluke suda mogu imati formalno-pravnu i materijalno-pravnu pravosnažnost i da te činjenice utiču na pravo stranaka na podnošenje tog vanrednog pravnog lijeka. Taj pravni lijek je dozvoljen protiv odluke kantonalnog suda ako je postala pravosnažna kako u formalnom tako i u materijalno-pravnom smislu (član 41. zakona).

Svaka odluka u upravnom sporu postaje formalno pravosnažna u momentu donošenja, a u materijalno-pravnom smislu onda kada je njome riješena upravna stvar, dakle, pravosnažno odlučeno o zahtjevu ili obavezi stranke koji je bio predmet upravnog postupka i upravnog spora.

U konkretnom predmetu nije odlučeno u meritumu o zahtjevu tužitelja, nije odlučivano o osnovanosti ili neosnovanosti njegovog zahtjeva iz tužbe, nego o zahtjevu tužitelja za odlaganje izvršenja rješenja tuženog, kojim je poništena odluka prvostepenog

organa i predmet mu vraćen na ponovni postupak, a koji zahtjev je rješenjem prvostepenog suda odbijen.

Kako je, dakle, podneseni zahtjev za vanredno preispitivanje odluke kantonalnog suda podnesen protiv odluke koja je postala pravosnažna samo u formalno-pravnom smislu, to je ovaj sud zahtjev odbacio kao nedozvoljen primjenom člana 44. stav 1. Zakona o upravnim sporovima.

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije BiH, broj Uvl-172/05 od 17.9.2007.godine)

14.

Član 41. stav 1. i 2. i čl. 44. stav 1. Zakona o upravnim sporovima

ODLUKA VRHOVNOG SUDA FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE KOJA JE DONESENA PO TUŽBI U UPRAVNOM SPORU NE MOŽE SE POBIJATI ZAHTJEVOM ZA VANREDNO PREISPITIVANJE SUDSKE ODLUKE.

Iz obrazloženja:

Ovaj sud je predhodno ispitao da li postoje procesno-pravne pretpostavke za podnošenje zahtjeva za vanredno preispitivanje i njegovo meritorno rješavanje, pa je našao da ne postoje iz slijedećih razloga:

Prema odredbi člana 41. stav 1. i 2. Zakona o upravnim sporovima ("Službene novine Federacije BiH", broj 9/05) zahtjev za vanredno preispitivanje sudske odluke stranka može podnijeti protiv pravosnažne odluke kantonalnog suda donijete u upravnom sporu, Vrhovnom sudu Federacije Bosne i Hercegovine zbog povrede federalnog zakona ili drugog federalnog propisa ili zbog povrede pravila federalnog zakona ili drugog federalnog zakona o postupku koja je mogla biti od uticaja na rješavanje stvari. Iz ovih odredbi proizilazi da se zahtjev za vanredno preispitivanje sudske odluke može podnijeti samo protiv pravosnažne odluke kantonalnog suda donijete u upravnom sporu, a ne i protiv odluke Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine donijete u upravnom sporu.

Imajući u vidu gore navedeno, podneseni zahtjev za vanredno preispitivanje presude Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: U-179/02 od 04.04.2007. godine je primjenom člana 44. stav 1. Zakona o upravnim sporovima odbačen kao nedozvoljen.

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije BiH, broj Uvp-254/07 od 31.10.2007.godine)

15.

Članovi 4., 9. i 26. stav 1. tačka 2. Zakona o upravnim sporovima

AKT ŽELJEZNICE FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE SARAJEVO KOJIM JE ODBJEN ZAHTJEV TUŽIOCA (ZAPOSLENIKA TUŽENOG) ZA DAVANJE SAGLASNOSTI ZA DODJELU ŽELJEZNIČKOG GRAĐEVINSKOG ZEMLJIŠTA RADI IZGRADNJE INDIVIDUALNOG STAMBENOG OBJEKTA NEMA SVOJSTVO UPRAVNOG AKTA, PA SE PROTIV NJEGA NE MOŽE POKRENUTI UPRAVNI SPOR.

Iz obrazloženja:

Prvostepeni sud je primjenom člana 26. stav 1. tačka 2. Zakona o upravnim sporovima odbacio tužbu tužioca iz razloga što smatra da osporena odluka tuženog nije upravni akt u smislu odredaba člana 9. Zakona o upravnim sporovima.

Ovaj sud, suprotno prigovorima iz žalbe, nalazi da je prvostepeni sud pravilno postupio kada je pobijanim rješenjem tužbu tužioca odbacio, jer je pravilno zaključio da osporena odluka tuženog nije upravni akt, a iz razloga što je Zakonom o upravnim sporovima, propisano da se upravni spor kao spor ispitivanja zakonitosti akata, može voditi samo protiv upravnog akta, a upravni akt u smislu ovog zakona jeste akt kojim nadležni organ iz člana 4. ovog zakona rješava o izvjesnom pravu ili obavezi građanina ili pravne osobe u određenoj upravnoj stvari (član 9. citiranog zakona). Međutim, Željeznice Federacije Bosne i Hercegovine nisu organ koji u vršenju javnih ovlasti rješava u upravnim stvarima.

Rješenja tuženog (prvostepeno i drugostepeno), kojim je odlučeno o zahtjevu tužioca (zaposlenika tuženog) za davanje saglasnosti za dodjelu željezničkog građevinskog zemljišta za izgradnju individualnog stambenog objekta nije upravni akt u smislu citirane odredbe Zakonom o upravnim sporovima, jer se ne radi o upravnoj stvari, kao jednog od bitnih sadržajnih obilježja upravnog akta, pa se protiv ovakve odluke tuženog ne može voditi upravni spor iz kojih razloga se ukazuju neosnovanim tužbeni navodi da je prvostepeni sud pogrešno odbacio tužbu.

S obzirom na navedene razloga, ovaj sud je primjenom člana 43. stav 3. Zakona o upravnim sporovima žalbu tužioca odbio.

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije BiH, broj UŽ-14/03 od 19.9.2007.godine)

16.

Član 41. stav 1. i 44. stav 1. Zakona o upravnim sporovima

ZAHTJEV ZA VANREDNO PREISPITIVANJE SUDSKE ODLUKE NE MOŽE SE PODNIJETI ZBOG POVREDE PRAVILA POSTUPKA KOJA SE ODNOSI NA POGREŠNO ILI NEPOTPUNO UTVRĐENO ČINJENIČNO STANJE.

Iz obrazloženja:

Prema odredbi člana 41. stav 1. Zakona o upravnim sporovima stranka može podnijeti nadležnom sudu u Federaciji zahtjev za vanredno preispitivanje protiv pravosnažne sudske odluke. Zahtjev za vanredno preispitivanje Vrhovnom sudu Federacije stranka može podnijeti zbog povrede federalnog propisa ili zbog povrede pravila federalnog zakona o postupku koja je mogla biti od uticaja na rješavanje stvari putem kantonalnog suda. Stavom 4. citiranog člana je propisano da se zahtjev za vanredno preispitivanje ne može podnijeti zbog povrede pravila postupka koja se odnosi na pogrešno ili nepotpuno utvrđeno činjenično stanje.

Kako je zahtjev tužiteljice podnesen upravo iz razloga pogrešno, odnosno nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja to se nisu stekli uvjeti za podnošenje zahtjeva za vanredno preispitivanje sudske odluke propisane članom 41. Zakona o upravnim sporovima, pa je sud zbog toga zahtjev za vanredno preispitivanje odbacio kao nedozvoljen primjenom člana 44. stav 1. Zakona o upravnim sporovima.

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije BiH, broj Uvp-65/07 od 29.8.2007.godine)

17.

Članovi 41. stav 1. i 44. stav 1. Zakona o upravnim sporovima

ZAHTJEV ZA VANREDNO PREISPITIVANJE PODNESEN PROTIV PRESUDE KANTONALNOG SUDA DONESENE U UPRAVNOM SPORU, KOJIM JE TUŽBA UVAŽENA I PONIŠTEN OSPORENI AKT TUŽENOG I PREDMET VRAĆEN NA PONOVO RJEŠAVANJE, TREBA ODBACITI KAO NEDOZVOLJEN.

Iz obrazloženja:

Prema odredbi člana 41. stav 1. Zakona o upravnim sporovima („Službene novine Federacije BiH, broj: 9/05) protiv pravomoćne odluke kantonalnog suda donesene u upravnom sporu stranka može podnijeti zahtjev za vanredno preispitivanje sudske odluke Vrhovnom sudu Federacije ili kantonalnom sudu. Iz ove zakonske odredbe proizilazi da

se zahtjev za vanredno preispitivanje sudske odluke može podnijeti samo protiv pravomoćne odluke suda. Zakonom o upravnim sporovima nije određeno kada sudska odluka postaje pravomoćna, ali je odgovarajućim odredbama Zakona o parničnom postupku („Službene novine Federacije BiH,, broj: 53/03, 73/05 i 9/06), koje se shodno primjenjuju u upravnim sporovima na osnovu člana 55. Zakona o upravnim sporovima, to pitanje riješeno. Članom 196. stav 1. ZPP propisano je da „presuda koja se više ne može pobijati žalbom postaje pravomoćna“ čime je data definicija formalno pravne pravomoćnosti presude. Iz odredaba o tužbi i protivtužbi (član 53. i 74. ZPP), o presudi (član 176. ZPP) i pravomoćnosti presude (član 196. ZPP), proizilazi da je presuda pravomoćna u materijalno pravnom smislu ako je njome odlučeno o zahtjevu tužbe ili protivtužbe, ili pak, o potraživanju koje je tuženi istakao prigovorom radi prebijanja, te sporednim potraživanjima stranaka. Kad se ove odredbe parničnog postupka shodno primjene na odluku suda donesenu u upravnom sporu u kojem je pravo stranaka na žalbu isključeno, to znači da svaka presuda donesena u upravnom sporu postaje formalno pravosnažna u momentu donošenja, a u materijalno pravno smislu onda kada je njome riješena upravna stvar, dakle pravosnažno odlučeno o zahtjevu ili obavezi stranke, koji je bio predmet upravnog postupka i upravnog spora. Stoga presuda koja je donesena u upravno sporu na osnovu člana 28. stav 4. Zakona o upravnim sporovima, kojom se osporeni upravni akt, a eventualno i prvostepeni upravni akt, poništavaju i predmet vraća jednom od tih organa na ponovno rješavanje, pravosnažna je samo u formalnom pravnom smislu (član 40. Zakona o upravnim sporovima) jer istom nije riješena upravna stvar, pa se protiv te presude ne može podnijeti zahtjev za vanredno preispitivanje, nego je organ dužan poštujući obaveznost takve presude da postupi po istoj u skladu sa odredbama člana 57. Zakona o upravnom sporu. Podneseni zahtjev za vanredno preispitivanje protiv presude kantonalnog suda koja je postala pravosnažna samo u formalno pravno smislu, kao što je to i u konkretnom slučaju, se odbacuje kao nedozvoljen na osnovu člana 44. stav 1. Zakona o upravnim sporovima.

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije BiH, broj Uvp-278/07 od 31.7.2007.godine)

18.

Članovi 4., 9. stavovi 1. i 2., 26. stav 1. tačka 2. i 43. stav 2. Zakona o upravnim sporovima

Član 12. Zakona o porezu na promet nepokretnosti i prava

ZAPISNIK KOMISIJE ZA UTVRĐIVANJE PROMETNE VRIJEDNOSTI NEPOKRETNOSTI NEMA KARAKTER UPRAVNOG AKTA U SMISLU ČLANA 9. ZAKONA O UPRAVNIM SPOROVIMA POŠTO SE NJIME NE ODLUČUJE O PRAVU ILI OBVEZI STRANKE, TE SE PROTIV ISTOG NE MOŽE VODITI NI UPRAVNI POSTUPAK NI UPRAVNI SPOR.

Iz obrazloženja:

Prema odredbama člana 12. Zakona o porezu na promet nepokretnosti i prava ("Službene novine Kantona Sarajevo", br. 10/99, 7/00 i 20/01), na zapisnik komisije o izvršenoj procjeni vrijednosti (prometovane) nepokretnosti (koji poreska uprava dostavlja poreskom obvezniku-stav 2.), može se izjaviti prigovor (u roku od sedam dana od dana prijema zapisnika-stav 3.), koji se dostavlja Ministru finansija (stav 5.), a poreska uprava je dužna u roku od sedam dana od dana prijema pravosnažnog zapisnika o procjeni izvršiti rezrez poreza na promet nepokretnosti i poreskom obvezniku i novom vlasniku dostaviti rješenje o razrezu poreza (stav 6.).

Tužbom od 13.11.2001. godine tužitelj je pokrenuo upravni spor protiv rješenja tuženog organa kojim je uvažen njegov prigovor (izjavljen na zapisnik komisije za utvrđivanje prometne vrijednosti nepokretnosti Općine Centar Sarajevo, od 25.7.2001. godine) i pribavljen nalaz komisije za rješavanje po prigovorima Ministarstva finansija Kantona Sarajevo od 6.8.2001. godine, koji je sastavni dio tog rješenja.

U konkretnom slučaju nisu bile ispunjene zakonske pretpostavke za pokretanje upravnog spora, pa se presuda prvostepenog suda ne može ocjeniti kao pravilna i na zakonu zasnovana.

Naime, odredbama člana 9. stavovi 1. i 2. Zakona o upravnim sporovima ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine", br. 2/98 i 8/00) je propisano da se upravni spor može voditi samo protiv upravnog akta, a upravni akt jeste akt kojim nadležni organ (iz člana 4. istog zakona) rješava o izvjesnom pravu ili obavezi građanina ili pravnog lica u nekoj upravnoj stvari.

Međutim, navedenim osporenim rješenjem tuženi organ nije rješavao o izvjesnom pravu ili obavezi tužitelja u nekoj upravnoj stvari (po pravilima upravnog postupka), već o njegovom prigovoru izjavljenom na zapisnik komisije za utvrđivanje prometne vrijednosti nepokretnosti Općine Centar Sarajevo, od 25.7.2001. godine (o procjenjenoj vrijednosti stana), kojim je samo (uvažavanjem prigovora) pribavljen (novi) nalaz komisije od 6.8.2001. godine o procjeni vrijednost predmetnog stana, u postupku propisanom citiranim odredbama člana 12. Zakona o porezu na promet nepokretnosti i prava, pa takav akt tuženog nema svojstvo upravnog akta (u smislu citiranih odredbi Zakona o upravnim sporovima) protiv kojeg se može voditi upravni spor. Tek u upravnom postupku u kojem bi se eventualno rješavalo o poreskoj obavezi tužitelja na osnovu pribavljenog nalaza komisije od 6.8.2001. godine, takav nalaz bi se mogao pobijati žalbom na rješenje o glavnoj stvari (razrezu poreza koji vrši nadležna poreska uprava), odnosno mogao bi eventualno biti osnov za pobijanje rješenja o glavnoj stvari u upravnom sporu. Isto tako, nijednom odredbom Zakona o porezu na promet nepokretnosti i prava nije propisana mogućnost posebnog pobijanja akta donesenog po

prigovoru na zapisnik komisije za utvrđivanje prometne vrijednosti nepokretnosti (novog zapisnika o procjeni).

Iz navedenih razloga, ovaj sud je na osnovu člana 76. stav 1. Zakona o upravnim sporovima ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine", broj 9/05), u skladu sa članom 43. stav 2. Zakona o upravnim sporovima ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine", br. 2/98 i 8/00), žalbu uvažio, pobijanu presudu preinačio tako što je primjenom člana člana 26. stav 1. tačka 2. i stava 2. tog člana navedenog zakona, tužbu odbacio.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije BiH, broj UŽ-471/02 od 7.6.2007.godine)

ABECEDNI STVARNI REGISTAR

KRIVIČNO PRAVO

Dužničko-povjerilački odnosi

- prijedlog za ostvarenje imovinskogpravnog zahtjeva 16

Elementi krivičnih djela kao otežavajuća okolnost

-okolnosti koje ulaze u zakonska obilježja krivičnog djela i njihovo vrednovanje 8

Kajanje kao olakšavajuća okolnost

- manifestacija stvarnog kajanja 7

Korištenje iskaza datog u istrazi

- propust blagovremenog uvođenja dokaza 18

Međunarodni oružani sukob

- pitanja proglašenog ratnog stanja i međunarodni oružani sukob 2

Mjere zastrašivanja i terora

- smišljene mjere zastrašivanja i terora 1

Neophodnost produženja pritvora

- navođenje činjenica i okolnosti 14

Nepružanje pomoći kao otežavajuća okolnost

- osnov za izvođenje pravnog zaključka 9

Odbijanje davanja odgovora na pitanja kao otežavajuća okolnost

- dužnost iznošenja odbrane 5

Ponovno ispitivanje svjedoka

- mogućnost predlaganja za ponovno saslušanje ispitanog svjedoka 17

Pravo na odbranu

- zloupotreba prava na odbranu 13

Pravni interes za podnošenje žalbe	
- žalba u jednom dijelu izjavljena na štetu optuženog	19
Pretpostavka nevinosti	
- teret dokazivanja	12
Produženo krivično djelo	
- upotreba prinude na štetu različitih osoba	10
Propust oštećenih da se vežu sigurnosnim pojase	
- uzročna veza sa pitanjem krivične odgovornosti	4
Stvarna mogućnost izjašnjenja o razlozima za pritvor	
- povreda prava na odbranu	15
Sukcesivno prisvajanje novca	
- ostvarenje zajedničke štetne posljedice	11
Teške i lake tjelesne povrede kao otežavajuće okolnosti	
- okolnosti od kojih ne ovisi postojanje krivičnog djela	6
Umišljaj na lišenje života	
- pitanje umišljaja kada je pištolj usmjeren nadolje	3
Zabrana reformatio in peius	
- unošenje novih činjenica i okolnosti	20

GRADANSKO PRAVO

Centralno grijanje

- obaveza plaćanja 2,

Dozvoljena samopoc

- na nju se ne može pozvati štetnik koji je krivično odgovarao zbog štetnog događaja 3,

Nadležnost

- parnični sud je nadležan da odlučuje o potraživanju naknade za korištenje stana u privatnom vlasništvu 17,
- sud nije nadležan da odlučuje o potraživanju „skrbi“ vojnom invalidu 18

Naknada neophodnih troškova

- pripada privremenom korisniku za osposobljavanje stana 12

Naknada štete

- odgovornost banke zbog pogrešno obračunate zatezne kamate u izvršnom postupku 6
- nastale krađom od nepoznatih izvršilaca 1996. godine – ne odgovara ni Federacija, ni kanton, ni općina 7
- nastale pri radu vozila „pauk“ – objektivna odgovornost vlasnika 8
- zbog zaleđenog kolovoza – odgovaraju solidarno preduzeća za puteve i Direkcija cesta FBiH 9

Naknada za eksproprisane nekretnine

- visina ne zavisi samo od utvrđene visine iz sporazuma sa većinom stranaka 15
- potraživanje izgubljene koristi pripada ranijem vlasniku samo za period prije vremenog ulaženja u posjed 16

Nadovjera ugovora o korištenju stana

- kad ne proizvodi pravno dejstvo 11

Parnični postupak

- odlaganje započetog ročišta umjesto održavanja rasprave bez prisustva uredno pozvanog tuženog 19
- drugačija ocjena dokaza saslušanja svjedoka i parničnih stranaka samo u sjednici vijeća, bez održavanja rasprave pred drugostepenim sudom, predstavlja povredu odredaba parničnog postupka 20

- troškove vještačenja predujmljuje stranka, a ne sud 21

Radni odnosi

- rok za podnošenje tužbe pripadnika Oružanih snaga FBiH propisan je specijalnim zakonom, a ne Zakonom o radu 14

Ugovor o doživotnom izdržavanju

- poslovno nesposobnog lica je ništav 1
- raskid zbog neizvršavanja može tražiti samo primalac izdržavanja, a ne i njegovi nasljednici 13

Ugovor o zakupu poslovnih zgrada i prostorija

- odustanak 10

Zastara

- naknade štete za nestale stvari oduzete po Uredbi o kriterijima i normativnom raspoređivanju građana i materijalnih sredstava u oružane snage i druge potrebe odbrane 5

Zatezna kamata

- na naknadu nenovčane materijalne štete teče od presuđenja 4
- prestanak suspenzije odredbe člana 279. stav 1. ZOO 6
- konformni metod obračuna 6

UPRAVNO PRAVO

Carina

- stručni nalaz i mišljenje carinske laboratorije nije upravni akt, pa se ne može pobijati prigovorom ili žalbom 1

Građevinsko zemljište

- revizija građevinskog zemljišta po Federalnom zakonu o građevinskom zemljištu može se pokrenuti i voditi isključivo po zahtjevu fizičkog lica 2

Izuzetno materijalno obezbjeđenje

- sticanje svojstva mirnodopskog vojnog invalida po osnovu služenja vojnog roka ne predstavlja zakonski osnov za ostvarivanje prava na izuzetno materijalno obezbjeđenje 3

Penzijsko i invalidsko osiguranje

- poslodavac je aktivno legitimisan da izjavi žalbu kao i da pokreće upravni spor u predmetu utvrđivanja promjenjene radne sposobnosti njegovom zaposleniku 4
- nosilac osiguranja nije ovlašten da mijenja pravomoćno rješenje po članu 100. Zakona o PIO na štetu osiguranika 5

Porez na dobit

- umanjeni porez na dobit po osnovu investiranja u adaptaciju poslovnog prostora neće se priznati kao olakšica u narednoj godini, ukoliko je utrošena u adaptaciju tuđeg poslovnog prostora 6

Stambeno

- ne može se ostvariti pravo na donošenje rješenja koje zamjenjuje ugovor o korištenju ako podnosilac zahtjeva nije u posjedu stana 7

Obavljanje djelatnosti

- prodajna mjesta privrednog društva nemaju svojstvo podružnice i ne podliježu upisu u sudski registar 8

Upravni postupak

- Zakon o prostornom uređenju S. Republike BiH predstavlja kantolani propis, pa je po žalbi na prvostepeno rješenje Urbanističko-građevinske inspekcije općine nadležan da odlučuje kantonalni organ uprave 9

- ne može se u upravnom postupku prekinuti postupak zbog nedonošenja posebnog zakona koji će pobliže regulisati uslove i način ostvarenja određenih prava 10
- saznanje da je sud u nekom drugom upravnom sporu (u sličnom slučaju) drugčije odlučio ne prestavlja novu činjenicu radi koje bi se mogla dozvoliti obnova postupka 11

Upravni sporovi

- odluka odbora državne službe za žalbe koja je donesena u predmetu prestanka radnog odnosa državnog službenika nije upravni akt i protiv nje se ne može pokrenuti upravni spor 12
- rješenje kantonalnog suda kojim je odbijen zahtjev za odlaganje izvršenja ne može se pobijati zahtjevom za vanredno preispitivanje 13
- zahtjevom za vanredno preispitivanje ne može se pobijati odluka Vrhovnog suda FBiH donesena po tužbi u upravnom sporu 14
- rješenje Željeznice Federacije BiH kojim je odbijen zahtjev njenog zaposlenika za davanje saglasnosti za dodjelu željezničkog zemljišta nije upravni akt, pa se protiv njega ne može pokrenuti upravni spor 15
- odluka kantonalnog suda ne može se pobijati zahtjevom za vanredno preispitivanje zbog pogrešno ili nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja 16
- nije dozvoljen zahtjev za vanredno preispitivanje presude kantonalog suda kojom je po tužbi poništeno osporeno rješenje i predmet vraćen na ponovno rješavanje 17
- zapisnik komisije za utvrđivanje prometne vrijednosti nepokretnosti nije upravni akt, pa se ne može pobijati žalbom niti tužbom u upravnom sporu 18

REGISTAR PRIMIJENJENIH PROPISA

KRIVIČNO PRAVO

- Evropska konvencija o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda („Službeni glasnik BiH“, broj 6/99)
- Krivični zakon Federacije Bosne i Hercegovine ("Službene novine FBiH", br. 36/03, 37/03, 21/04, 69/04 i 18/05).
- Zakon o krivičnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine ("Službene novine FBiH", br. 35/03, 37/03, 56/03, 78/04, 28/05, 55/06 i 64/07).
- preuzeti Krivični zakon SFRJ („Službeni list R BiH“, broj 2/92)

GRADANSKO PRAVO

- Evropska konvencija o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda („Sl. glasnik BiH“, broj 6/99)
- Ustav Federacije BiH („Sl. novine FBiH“, broj 1/94)
- Zakon o parničnom postupku – važeći („Sl. novine FBiH“, broj 53/03, 73/05 i 19/06)
- Zakon o obligacionim odnosima („Sl. list SFRJ“, broj 29/78, 39/85, 57/99, „Sl. list R BiH“, broj 2/92, 13/93, 13/94 i „Sl. novine FBiH“, broj 29/03)
- Zakon o privremeno napuštenim nekretninama u svojini građana („Sl. list R BiH“, broj 11/93 i 13/94)
- Zakon o prestanku primjene Zakona o napuštenim nekretninama u svojini građana („Sl. novine FBiH“, broj 11/98, 29/98, 27/99, 43/99, 37/01 i 15/02)
- Zakon o prestanku primjene Zakona o napuštenim stanovima („Sl. novine FBiH“, broj 11/98, 38/98, 12/99, 18/99, 27/99, 43/99, 31/01, 56/01, 24/03 i 29/03)
- Zakon o prodaji stanova na kojima postoji stanarsko pravo („Sl. novine FBiH“, broj 27/97, 11/98, 22/99, 27/99, 7/00, 61/01, 15/02, 54/04, 36/06 i 51/07)
- Zakon o stambenim odnosima („Sl. list R BiH“, broj 14/84, 12/87, 36/89, „Sl. novine FBiH“, broj 11/98, 38/98 i 19/99)
- Zakon o nasljeđivanju („Sl. list SR BiH“, broj 7/80 i 15/80)
- Zakon o vlasničko – pravnim odnosima („Sl. novine FBiH“, broj 6/98 i 29/03)
- Zakon o radu („Sl. novine FBiH“, broj 43/99, 32/00 i 29/03)
- Zakon o radnim odnosima i plaćama službenika organa uprave u Federaciji Bosne i Hercegovine („Sl. novine FBiH“, broj 13/98)
- Zakon o putevima („Sl. list SR BiH“, broj 10/90 i „Sl. list R BiH“, broj 21/92, 13/94 i 33/95)
- Zakon o zakupu poslovnih zgrada i prostorija („Sl. list SR BiH“, broj 33/77, 12/87, 30/90, 7/92 i „Sl. list R BiH“, broj 3/93 i 13/94)
- Zakon o eksproprijaciji („Sl. list SR BiH“, broj 12/87, 38/89 i „Sl. list R BiH“, broj 15/94)
- Zakon o zaštiti vojnih invalida i obitelji poginulih i nestalih boraca („Narodni list HR – HB“ broj 36/94 i 25/95)
- Uredba o kriterijima i normativnom raspoređivanja građana i materijalnih sredstava u oružane snage i druge potrebe odbrane („Sl. list R BiH“, broj 19/92)

UPRAVNO PRAVO

PROPISI BIVŠE SFRJ

- Zakon o ratifikaciji sporazuma između SFRJ i SR Njemačke o socijalnom obezbjeđenju („Službeni list SFRJ“, broj 9/69)

REPUBLIČKI PROPISI (SRBiH i RBiH)

- Zakon o izuzetnom materijalnom obezbjeđenju ratnih vojnih invalid i porodica poginulih boraca („Službeni list RBiH“, broj 33/95, 37/95 i 17/96)
- Zakon o stambenim odnosima („Službeni list SRBiH“, broj 14/84, 12/87 i 36/89)

FEDERALNI PROPISI

- Zakon o penzijskom i invalidskom osiguranju ("Službene novine Federacije BiH", broj 29/98; 49/00 i 32/01)
- Zakon o porezu na dobit privrednih društava ("Službene novine Federacije BiH", broj 32a/97 i 29/00)
- Zakon o preuzimanju Zakona o stambenim odnosima ("Službene novine Federacije BiH", broj 11/98; 38/98; 12/99 i 19/99)
- Zakon o privrednim društvima ("Službene novine Federacije BiH", broj 23/99)
- Zakon o lutriji BiH i igrama na sreću ("Službene novine Federacije BiH", broj 2/96)
- Zakon o državnoj službi u FBiH ("Službene novine Federacije BiH", broj 29/03)
- Zakon o sudovima u FBiH ("Službene novine Federacije BiH", broj 35/05 do 22/06)
- Zakon o građevinskom zemljištu ("Službene novine Federacije BiH", broj 16/04 i 67/05)
- Zakon o upravnom postupku ("Službene novine Federacije BiH", broj 2/98 i 48/99)
- Zakon o upravnim sporovima (Službene novine Federacije BiH“, broj 2/98; 8/00 i 9/05)

PROPISI DRŽAVE BiH

- Zakon o carinskoj politici BiH ("Službeni glasnik BiH", broj 21/98 i 34/00)

KANTONALNI PROPISI

- Zakon o porezu na promet nepokretnosti i prava ("Službene novine kantona Sarajevo", broj 10/99, 7/00 i 20/01)